

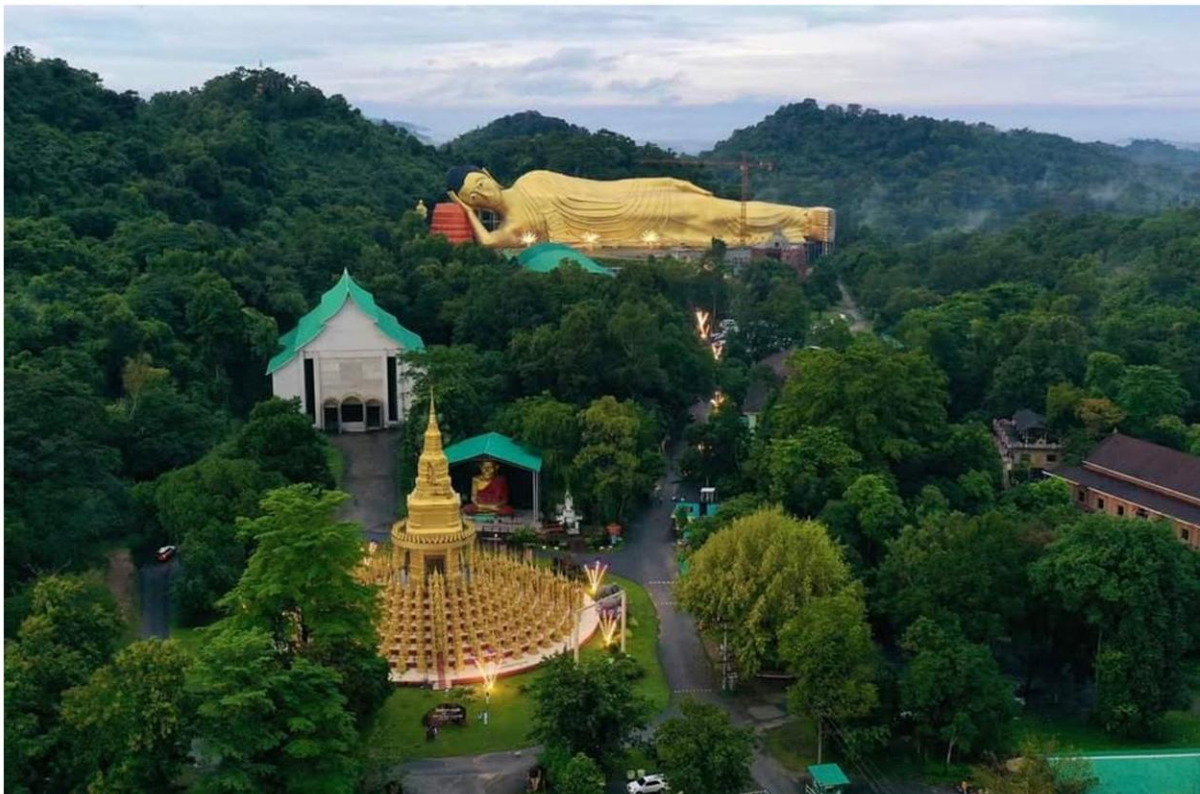
วารสาร

ISSN 2351- 2034

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๘

วารสาร มจร. นม. สังคมศาสตร์ ปรีทรรณ
JOURNAL OF MCU.NK.Social Science Review

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ทานบารมี
กับงานธารณสงเคราะห์
พระครูวิสุทธิสุตวัฒน์

การพัฒนาวัด
ส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรม
ตามอัตลักษณ์ชุมชน
อำเภอเมืองนครนายก
จังหวัดนครนายก
พระครูศรีสิทธินายก

การส่งเสริมการเมืองคุณธรรม
ของประชาชนตำบลสาธิตา
อำเภอเมืองนครนายก
ประเทืองจิต บุญมาก

วารสาร มจร. นม. สังคมศาสตร์ ปรีทรรศน์

JOURNAL OF MCU.NK.Social Science Review

ISSN : 2351-0234

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

จำนวนพิมพ์ : 100 เล่ม

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน / ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ พัฒนาสังคมและการศึกษา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอองค์ความรู้ แนวทางแก้ปัญหาแก่สังคม แนวทางเสริมสร้างความมั่นคงและการอยู่ร่วมกันตามวิถีพุทธ

คณะกรรมการที่ปรึกษา วารสาร มจร. นม. สังคมศาสตร์ ปรีทรรศน์

พระเทพสิมามรณ, ดร.	ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระศรีวัชรวิสุทธิ, ดร.	รองอธิการบดีวิทยาเขตนครราชสีมา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเมธีสุตาภรณ์, ปธ.9,ผศ.ดร.	รองเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา เจ้าอาวาสวัดศรีวันต์
พระครูสังวรภาวิรักษ์, ผศ.ดร.	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตนครราชสีมา
พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, ดร.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์
รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตหนองคาย
รศ.ดร.สิริกร กาญจนสุนทร	ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บรรณาธิการ : ผศ.ดร.พรเชษฐ ฐิติปัญญาธิกุล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : ผศ.ดร.พิชิต ปุริมาต

: ผศ.ดร.เบญญาภา อัจฉฤกษ์

กองบรรณาธิการ :

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน่วยงานภายนอก

วิทยาเขตนครราชสีมา

พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, ดร.

พระเมธีวินัยรส, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พระมหาสุพัตร์ วชิราวุธ,ป.ธ.9,รศ.ดร.

พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผศ.ดร.พรเชษฐ ฐิติปัญญาธิกุล

รศ.ดร.สิริกร กาญจนสุนทร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผศ.ดร.พิชิต ปุริมาต

รศ.ดร.เอกรัตน์ เอกศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผศ.ดร.เสฐียร ทั้งทองมะดัน

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ดร.ประพันธ์ นิกะระโท

รศ.ดร.อังฉา หล่อตระกูล

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ผศ.ดร.ไพวรรณ ปุริมาต

รศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

รศ.ดร.ธนิดา ผาติเสนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผศ.สกุล วงษ์กาฬสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผศ.ดร.พิมพ์จิ บรรจงปฐ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เลขานุการ : ผศ.ดร.เบญญาภา อัจฉฤกษ์

ผู้ช่วยเลขานุการ : ผศ.ดร.ชุดิพนธ์ วงษ์อมรวิทย์, ดร.สุริยะ มาธรรม,

ศิลปกรรม/เว็บไซต์ : พระสมุห์ธงชัย สุนทราจาโร,ดร.

สำนักงาน สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

เลขที่ 419 ม.7 บ้านหัวถนน ตำบลหัวทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 30000

โทร : 044-924544 มือถือ : 085-7786284, 083-6819533

จัดพิมพ์โดย

โรงพิมพ์เลิศศิลป์ (1994) ตั้งอยู่ที่ ถ.สุรนารี อ.เมือง จ.นครราชสีมา 30000 โทร. 044-252883

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

วารสาร มจร. นม. สังคมศาสตร์ ปิธีรศน์ (Peer Review)

ภายใน

1. พระครูสุทธกิจติบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระมหาประกาศิต สิริเมโธ ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
3. รศ.ดร.สุพล สุธะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. รศ.ดร.เดิศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. รศ.ดร.วรกฤต เกื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
9. ผศ.ดร.พรเศรษฐี วุฒิปญญาอิสกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
10. ผศ.ดร.พิชิต ปริมาตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
11. ผศ.ดร.เสฐียร ทั้งทองมะดัน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
12. ผศ.ดร.ไพรัตน์ ฉิมหาด	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
13. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
14. ผศ.ดร.ไพโรจน์ ปริมาตร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
15. ผศ.ดร.เบญญาภา อัจฉฤกษ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
16. ดร.ประพันธ์ นิกกรโก	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

ภายนอก

1. พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. พระมหามหวิเชียร ปรีสุตโตโม ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. รศ.ดร.ณภัทร น้อยน้ำใส	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
4. รศ.พล.ท.ดร.วีระ วงศ์สรรค์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
5. รศ.ดร.ธนิดา ผาติเสนาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
6. รศ.ดร.สิริกร กาญจนสุนทร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. รศ.ดร.สุวิทย์ รักสัตย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
8. รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
9. รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
10. รศ.ดร.เอกรัตน์ เอกศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
11. รศ.เนตรชนก บัวนาค	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
12. รศ.ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
13. รศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
14. ผศ.ดร.พิมพ์พิชิต บรรจงปุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
15. ผศ.ดร.วินัย ผลเจริญ	มหาวิทยาลัยสารคาม
16. ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
17. ผศ.ดร.วัลย์ชัชชา เขตบำรุง	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
18. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
19. ผศ.ดร.วิโรจน์ หมั่นเทพ	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
20. ดร.วิยะดา วรรณทวินิช	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
21. ผศ.ดร.อำพล นววงศ์เสถียร	มหาวิทยาลัยเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก
22. ผศ.สฤต วงษ์กาฬสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
23. ผศ.ดร.พีรวิทย์ คำเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
24. ดร.หทัยชนก คตะสมบุญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

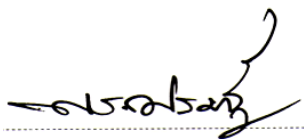
บทบรรณาธิการ

ด้วยวารสาร มจร. นม. สังคมศาสตร์ ปรีทรรศน์ วิทยาเขตนครราชสีมาฉบับนี้เป็น **ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2568** มีคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยจากสถาบันภายนอกได้นำเสนอผลงานทางวิชาการที่หลากหลายหัวข้อหลากหลายสาขาวิชา ทั้งนี้กองบรรณาธิการได้ส่งผลงานทางวิชาการเหล่านี้ไปให้กรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการของแต่ละสาขาวิชาเป็นผู้อ่าน และมอบให้เจ้าของบทความนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนการตีพิมพ์แล้ว และด้วยความตั้งใจของกองบรรณาธิการที่มีความประสงค์จะทำวารสารเล่มนี้ให้สมบูรณ์ตามเกณฑ์ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index Centre) ฉะนั้นในวารสารฉบับนี้เน้นการนำเสนอบทความวิชาการด้านวิจัย 8 เรื่อง และบทความวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการวิชาการทางพระพุทธศาสนาบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม 2 เรื่อง รวมเป็น 10 บทความ

คณะกองบรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมทำให้วารสาร มจร. นม. สังคมศาสตร์ ปรีทรรศน์ วิทยาเขตนครราชสีมา ได้เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการสู่สาธารณะตามนโยบายของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะ แนะนำให้มีการปรับปรุงแก้ไขผลงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้อง นำอ่านและเป็นประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ได้กรุณาติดตามผลงานวารสาร มจร. นม. สังคมศาสตร์ ปรีทรรศน์ วิทยาเขตนครราชสีมา ด้วยดีเสมอมา ซึ่งเราพร้อมที่จะทำหน้าที่สร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา บูรณาการศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคมที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมต่อไป และท้ายที่สุดขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้จัดทำให้มีวารสารฉบับนี้และโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรเชษฐ ชัยปัญญานิสกุล)

บรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

บทบรรณาธิการ

บทความวิชาการ : Academic Article

ทานบารมีกับงานสาธารณสงเคราะห์

1

GIVING ALMS WITH PUBLIC WELFARE WORK

: พระครูวิสุทธีสุตวัฒน์

การสร้างศาสนทายาทในศตวรรษที่ 21

11

CREATING RELIGIOUS HEIRS IN THE 21ST CENTURY

: ญัตฐกานต์ หงษ์กุลเศรษฐ์

บทความวิจัย : Research Articles

การส่งเสริมการเมืองคุณธรรมประชาชนตำบลสาริกา

21

อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

PROMOTING MORAL POLITICS OF THE PEOPLE OF SALIKA SUBDISTRICT,
MUEANG NAKHON NAYOK DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE

: ประเทืองจิต บุญมาก

การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี

32

ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

BUILDING A COMMUNITY NETWORK TO DEVELOP STUDENT MORALITY STUDENTS OF
KEHAPRACHASAMAKKEE SCHOOL SURANAREE SUBDISTRICT, MUEANG NAKHON
RATCHASIMA DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

: อติศร สนิทชอบ

การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอเมืองนครนายก
จังหวัดนครนายก

42

DEVELOPMENT OF TEMPLES TO PROMOTE PILGRIMAGE FOR MERIT-MAKING AND SPIRITUAL
PRACTICES BASED ON THE IDENTITY OF COMMUNITIES IN MUEANG NAKHON NAYOK
DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE.

: พระครูศรีสิทธินายก

สารบัญ (ต่อ)

การบูรณาการหลักสังคหัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและ ผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	54
THE INTEGRATION OF THE PRINCIPLES OF SOCIAL WELFARE TO PROMOTE THE POLITICAL BEHAVIOR OF MEMBERS AND LOCAL EXECUTIVES IN CHALOEM PHRA KIAT DISTRICT, SARABURI PROVINCE	
: พระครูปลัดกฤษณมณ ขนดีโกล (ถนอมทรัพย์) และ ไพวรรณ ปุริมาทร	
พุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี	68
BUDDHIST METHODS TO PROMOTE POLITICAL COMMUNICATION IN LOCAL ELECTIONS OF CHALOEM PHRA KIAT DISTRICT, SARABURI PROVINCE	
: พระครูใบฎีกาพิพัฒน์ เขมจาโร (บุระมิ) และ พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล	
พุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชารัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา	81
BUDDHIST METHODS TO PROMOTE BUDDHIST METHODS TO STRENGTHEN COMMUNITIES WITH THE WAT PRACHARATH PROJECT CREATE HAPPINESS OF NONG BUA TAKIAT SUBDISTRICT MUNICIPALITY DAN KHUN THOT DISTRICT NAKHON RATCHASIMA PROVINCE	
: พระอธิการมนตรี มหามงคโล (ไชขุนทด) และ เบญญาภา อัจฉฤกษ์	
พุทธทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนคร นครราชสีมา	94
THE BUDDHIST PERSPECTIVE OF THE PUBLIC TOWARDS THE ELECTION OF MEMBERS AND EXECUTIVES OF THE MUNICIPAL GOVERNMENT IN NAKHON RATCHASIMA	
: พระครูวินัยธรศุภวัจน์ ทีปธมโม (ศรีสระน้อย) และ ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์	
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี	106
BUDDHIST INTEGRATION TO PROMOTE CIVIC DUTIES OF BANG YAI MUNICIPALITY NONTABURI PROVINCE	
: นางสาวกิตติพร วงษ์แก้ว และ พิชิต ปุริมาทร	

ทานบารมีกับงานสาธารณสงเคราะห์ GIVING ALMS WITH PUBLIC WELFARE WORK

พระครูวิสุทธิสุตวัฒน์

Phrakhu Wisutthisuttawat

วัดป่าสว่างบุญ

Pa Sawangboon Temple.

E-mail: scfairytale@gmail.com

บทคัดย่อ

สังคมไทยเป็นสังคมชาวพุทธ ประชาชนชาวไทยมีนิสัยอ่อนโยนให้ความช่วยเหลือแบ่งปันให้ผู้อื่นได้รับความสุข ทั้งนี้เพราะสังคมไทยถูกหล่อหลอมด้วยพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน คือ สนับสนุนให้เกิดการอยู่ร่วมกัน และพระพุทธศาสนายังเน้นการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม เริ่มต้นจากการให้ทานเพื่อช่วยผู้อื่นที่ลำบากให้มีความสุข ลดการช่วงชิง ทำร้ายกันและกัน ลักษณะการให้ทานในพระพุทธศาสนาถือเป็นการสร้างบารมีเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่จุดสูงสุด เข้าถึงพระนิพพานอันเป็นบรมสุขอย่างยิ่ง ส่วนการให้ทานความเข้าใจทั่วไป เป็นลักษณะการให้วัตถุสิ่งของ ในรายละเอียดพระพุทธศาสนาสอนเกี่ยวกับการให้ทาน สามารถกระทำได้หลายวิธีการ เริ่มต้นจากการให้แบบง่ายๆ ให้วัตถุทาน สูงขึ้นอีกให้อภัยทาน และการให้ที่ยิ่งกว่าการให้อื่นใด เป็นการให้ธรรมทาน เพราะช่วยทำให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ด้วยเหตุนี้ผู้ต้องการสร้างสมทานบารมีจำเป็นต้องเรียนรู้การให้ทานในรูปแบบต่างๆ ประยุกต์ให้เหมาะสม นอกจากนี้การให้ทานตามหลักพระพุทธศาสนายังเป็นลักษณะของการสงเคราะห์ช่วยเหลือสังคม โดยเฉพาะพระสงฆ์เมื่อได้รับปัจจัยต่างๆมาแล้ว หลังจากยังอดอาหารให้อยู่ได้ แก่ทุกข์ประจำวัน ส่วนที่เหลือจำต้องสละออกเพื่อไม่ให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวของกิเลส พระสงฆ์หลายรูปเป็นทางผ่านให้ชนทั้งหลายได้สร้างทานบารมี นำปัจจัยที่ผู้มีจิตศรัทธานำมาถวายไปใช้สงเคราะห์ประชาชนเพื่อให้ประชาชนได้รับความสุข และกลับมาสนับสนุนพระพุทธศาสนา การสร้างทานบารมีสัมพันธ์กับงานสาธารณะสงเคราะห์ พระสงฆ์จำเป็นต้องเป็นต้นแบบผู้ให้ปฏิบัติในฐานะผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา การเป็นที่พึ่งทางใจและการเป็นที่พึ่งเมื่อคนอื่นเดือดร้อนจากภัยอย่างใดอย่างหนึ่ง

คำสำคัญ: ทานบารมี,งานสาธารณสงเคราะห์

Abstracts

Thai society is a Buddhist society. Thai people have a gentle nature and are willing to help and share with others to gain happiness. This is because Thai society has been shaped by Buddhism and other religions that have similar characteristics, which is to support coexistence. Buddhism also emphasizes self-development and social development, starting with giving alms to help others in need to be happy, reducing competition and harming each other. The nature of giving alms in Buddhism is considered as building merit to develop oneself to the highest point, reaching Nirvana, which is the highest happiness. As for giving

alms, the general understanding is that it is a form of giving material things. In detail, Buddhism teaches about giving alms, which can be done in many ways, starting from simple giving, giving material things, higher, giving forgiveness, and giving more than anything else is giving Dhamma alms because it helps others escape suffering. For this reason, those who want to build up merit must learn about giving alms in various forms and adjust them appropriately. In addition, giving alms according to Buddhist principles is a form of synthesizing to help society, especially monks. When they have received various factors, after they have been able to survive and relieve daily suffering, the rest must be given away so that they do not become a clinging object to defilements. Many monks are a passageway for people to build merit. Using the factors that the faithful bring to offer to help the people so that the people will receive happiness and return to support Buddhism. Therefore, creating charity is related to public welfare work. Monks must be role models who give advice as the successors of Buddhism, being a spiritual refuge and a refuge when others are in trouble from any disaster.

Keywords: Giving alms, Public welfare work

บทนำ

วัฒนธรรมการให้ทานเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตคนไทย และเป็นคุณค่าที่ควรส่งต่อให้กับคนรุ่นหลัง การให้ทานไม่เพียงแต่เป็นการสร้างบุญกุศล แต่ยังเป็นการสร้างสังคมที่อบอุ่นและเอื้ออาทรมากขึ้น การอยู่ร่วมกันเป็นสังคม สมาชิกสังคมนิยมทำดีต่อกัน กระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันทำความดีและแบ่งปันสิ่งที่มีให้แกกัน เพื่อสร้างสังคมให้น่าอยู่น่าอยู่ยิ่งขึ้นสังคมให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น และขยายผลกิจกรรมให้ทาน สร้างสรรค์อนาคตสังคมร่วมกัน เกิดวัฒนธรรมการให้แบบไทยๆ เริ่มต้นจากตัวเราเป็นต้นแบบการมีเมตตา การมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น การแบ่งปันสิ่งของสร้างความสุขให้กับผู้อื่นและสังคม

การให้ทาน พฤติกรรมสังคมไทยแบ่งปันที่งดงามเป็นการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา และการแบ่งปัน ซึ่งมีรากฐานมาจากหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของทาน การให้ทานนั้นไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการให้สิ่งของ แต่รวมถึงการให้ความรู้ การให้กำลังใจ และการให้อภัยด้วย การให้เคารพผู้อื่น การให้อยอมรับความแตกต่างหลากหลาย การให้โอกาสผู้อื่นฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความสามัคคี เปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ การพัฒนาตนเองอยู่เสมอด้วยการให้ทาน จะช่วยให้บุคคลมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่วมมือกันสร้างชุมชนเข้มแข็ง เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เป็นอาสาสมัครจิตอาสาหรือการเสนอแนะความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและพัฒนาชุมชน

การให้ทานสร้างเครือข่ายชุมชน สร้างความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านและคนในชุมชน จะช่วยให้เราได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมดีๆ ร่วมกันรูปแบบเครือข่ายดูแลสิ่งแวดล้อม การรักษาความสะอาด การปลูกต้นไม้ หรือการลดการใช้พลังงาน จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและยั่งยืน ซึ่งเครือข่ายชุมชนเกิดขึ้นได้เพราะ สมาชิกในชุมชนมีจิตใจดีงาม เสียสละประโยชน์ตนเพื่อประโยชน์ผู้อื่น นำทรัพยากรมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมของเครือข่าย ตรงกับคำว่า “ให้ทาน” เป็นการกระทำที่งดงามที่แสดง

ถึงความเอื้ออาทรและเมตตาต่อผู้อื่น การให้ทานถือเป็นทานบาร์มอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างบุญกุศลและนำไปสู่ความสุขในชีวิต

การให้ทานในสังคมไทยนิยมให้สิ่งของวัตถุ เช่น อาหาร เครื่องใช้ หรือเงินทอง เพื่อสนับสนุนการดำรงชีวิตของผู้อื่น ส่วนการให้ทานอาหารแก่พระสงฆ์ ซึ่งเป็นประเพณีสำคัญของคนไทย แต่นิยมเรียกว่า “การถวายทาน” เป็นการสร้างบุญกุศล ซึ่งเชื่อว่าจะนำมาซึ่งความสุข ความเจริญ และโชคลาภในชีวิต เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ให้และผู้รับ ทำให้สังคมมีความอบอุ่นและเอื้ออาทร ลดความทุกข์ยาก การให้ทานช่วยบรรเทาความทุกข์ยากของผู้ที่ขาดแคลน สร้างโอกาสให้แก่ผู้อื่นพัฒนาจิตใจให้มีความเมตตา กรุณา และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

การให้ทานในชีวิตประจำวัน การให้ทานไม่จำเป็นต้องเป็นการให้ในจำนวนมากหรือในโอกาสพิเศษเท่านั้น สามารถให้ทานแบ่งปันอาหาร เสื้อผ้า เครื่องใช้ หนังสือให้กับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ หรือเห็นผู้อื่นเดือดร้อน สามารถแบ่งปันให้ความช่วยเหลือตามกำลัง นอกจากนี้ สังคมไทยนิยมให้ทานในเทศกาลสำคัญ เช่น สงกรานต์ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา ในรูปแบบทำบุญ ให้ทาน แสดงความกตัญญูต่อบุคคลที่ต่อพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย และนำผลบุญจากการให้ทานอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

การให้ทานระดับสูง ธรรมทานเป็นการให้ความรู้ คำแนะนำ หรือแนวคิดที่ดีงาม เพื่อให้ผู้อื่นได้พัฒนาตนเอง เช่น การสอนหนังสือ การให้คำปรึกษา หรือการแบ่งปันความรู้ เป็นต้น และการให้อภัยทานเป็นการให้อภัยต่อผู้อื่นที่ได้กระทำความผิดต่อตนเอง แสดงถึงการพัฒนาตนเอง ปลอ่ยวางความโกรธแค้น สร้างความสงบสุขภายในใจด้วยตนเอง

การให้ทานจุดเริ่มต้นพัฒนาตนเอง การทำบุญ ตักบาตร เข้าวัดฟังธรรม ให้ทาน บริจาคสิ่งของในโอกาสต่างๆ เพื่อเสริมสร้างสิริมงคลให้แก่ตนเองและครอบครัว ส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์ สดใส เป็นกระบวนการพัฒนาตนเองตามหลักพระพุทธศาสนา การให้ทานกิจกรรม พุทธจริยธรรมพัฒนาตนเองด้วยการเสียสละ ลดการยึดมั่นถือมั่นในวัตถุสิ่งของของตนเอง รวมถึงสิ่งของผู้อื่น ดังปรากฏในบุญกิริยาวัตถุ 10 ที่ตั้งแห่งการทำบุญ,ทางทำความดี (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม,2564)

1. ทานมัย ทำบุญด้วยการให้ปันสิ่งของ การพัฒนาตนเองรู้จักการให้ การสละ หรือการเผื่อแผ่แบ่งปัน ไม่ว่าจะเป็นเงินทอง ข้าวของเครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใด เช่น การเชิญชวนคณะศิษยานุศิษย์ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสาธารณกุศล บริจาคข้าวสารครั้งใหญ่จำนวน 10,000 ถัง (ถังละ 5 กิโลกรัม) เป็นต้น และไม่ว่าจะให้แก่ใครก็ถือเป็นบุญทั้งสิ้น เพราะการให้ทานเป็นการลดความเห็นแก่ตัว ความตระหนี่ถี่เหนียว ความคับแคบในจิตใจให้น้อยลง ทำให้เราไม่ยึดติดในวัตถุสิ่งของ อีกทั้งสิ่งที่เราบริจาคหรือให้ทานแก่ผู้อื่นก็จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อน เป็นประโยชน์ต่อผู้รับ

2. สีลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีลหรือประพฤติดี ยกระดับการทำความดีที่ยากขึ้นกว่าการให้วัตถุสิ่งของ เนื่องจากการทำความดีต้องใช้ความพยายามพัฒนาตนเองปฏิบัติทางกายและวาจา ฝึกฝนมิให้ไปเบียดเบียนผู้อื่น ทำให้บุคคลใจเย็น มีสติควบคุมตนเอง

3. ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนาคือฝึกอบรมจิตใจ ยกระดับการทำความดีให้เกิดอย่างต่อเนื่อง การทำความดีนี้ไม่เน้นให้สิ่งของ เน้นพัฒนาจิตใจ ให้อภัยทาน ให้ความเมตตาต่อตนเองและผู้อื่น การเจริญภาวนา พัฒนาตนเองมุ่งพัฒนาจิตใจและปัญญา ทำให้จิตใจสงบ เห็นคุณค่าสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง ยึดมั่นในการประพฤติปฏิบัติชอบ สร้างกิจกรรมพัฒนาจิตใจให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4. อปจายนมัย ทำบุญด้วยการประพุดิอ่อนน้อม ลักษณะแสดงภาวะผู้นำต้นแบบการทำความคิด ต่อเนื่อง พัฒนาตนเองเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ลดความยึดมั่นถือมั่นในความเป็นตัวตนของเรา ช่วยให้สังคม ให้ชาติบ้านเมืองเกิดความสงบสุข

5. เวยยาวัจฉมัย ทำบุญด้วยการช่วยขวนขวายรับใช้ทำกิจที่ชอบ พัฒนาตนเองให้ความช่วยเหลือแก่ สังคมรอบข้าง ในการทำกิจกรรมความดีต่างๆ กิจกรรมจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น

6. ปัตติทานมัย ทำบุญด้วยการเฉลี่ยส่วนแห่งความดีให้แก่ผู้อื่น ให้ผู้อื่นมาร่วมทำบุญ การพัฒนา ตนเองเพิ่มเครือข่ายบุญ เปิดโอกาสให้คนอื่นมาร่วมทำงาน ร่วมแสดงความคิดเห็น พร้อมเปิดใจรับผู้อื่น

7. ปัตตานโมทนามัย ทำบุญด้วยการยินดีในความดีของผู้อื่น ยกระดับจิตใจตนเอง แสดงถึงรูปแบบ การทำบุญให้ทานที่มีได้ยึดติดกับการให้วัตถุสิ่งของ โดยอนุโมทนาส่วนบุญ การพัฒนาตนเองยอมรับหรือยินดี ในการทำความดีหรือทำบุญของผู้อื่น

8. อัมมัสสวนมัย ทำบุญด้วยการฟังธรรมศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเองเรียนรู้หลักธรรมในทาง พระพุทธศาสนาให้เกิดความรู้และปัญญา เกิดการรู้แจ้งเห็นจริง เรียนรู้รู้การถวายทาน การให้ทาน ผลของทาน ที่เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

9. อัมมเทสนามัย ทำบุญด้วยการสั่งสอนธรรมให้ความรู้ แสดงธรรม การพัฒนาตนเองยกระดับการให้ ทานที่สูงขึ้น ให้ธรรมะหรือข้อคิดที่ดีๆ แก่ผู้อื่นได้รับความทุกข์ รู้จักวิถีการดำเนินชีวิตที่ดี “การดำหนิตีเดียณ ผู้อื่น ถึงเขาจะผิดจริงก็เป็นภาระก่อความจิตใจตนเองให้ขุ่นมัวไปด้วย ความเดือดร้อนวุ่นวายใจ ที่คิดตำหนิผู้อื่น จนอยู่ไม่เป็นสุขนั้น ผู้มีปัญญา ถือเป็นการผิดและบาปกรรม ไม่ดี อย่าทำ จะเป็นโทษให้ตนเองได้ เราควรจะ ฝึกความมีเมตตา และอุเบกขาอยู่เสมอ พิจารณาให้เห็นตามจริงว่า คนแต่ละคนมีสติปัญญาไม่เท่ากัน ให้เข้าใจ อย่างนั้นและปล่อยวาง การกล่าวโทษผู้อื่นโดยขาดการไตร่ตรอง เป็นการสั่งสมโทษและบาปใส่ตนให้ได้รับความทุกข์ งดความเห็นที่เป็นบาปภัยแก่ตนเสีย ความทุกข์เป็นของน่าเกลียดน่ากลัว แต่สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ ทำไมเรายังพอใจสร้างขึ้นเอง”

10. ทิฏฐุชุกัมม ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง ทำความเห็นให้ถูกต้อง การพัฒนาตนเองเหมาะสม รู้จักแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาความคิดเห็น และความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ให้ถูกต้องตามธรรมอยู่เสมอ การส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้ตามหลักพระพุทธศาสนา การทำทิวฐิให้ตรง โดยถวายเก้าอี้ จำนวน 40 ตัว ส่งมอบแด่ ห้องเรียนภาษาบาลี สำนักเรียน วัดช้าง อ.บ้านนา จ.นครนายก พร้อมขึ้นแนะตามพิหารปทกเสฏฐิวิตุล เรื่อง พิหารปทกเสฐฐิ “มววมณญญ ปุณญสส น มตตํ อากมิสสตุ อุทพินทุนิปาเตน อุทกุมโกปิ ปูริติ อาปูริติ อีโร ปุณญสส โลกํ โลกํปิ อาจัน” “ไม่ควรดูหมิ่นต่อบุญว่า มีประมาณน้อย จักไม่มาถึง, แม้หม่อนน้ำย่อมเต็มได้ด้วย หยาดน้ำที่ตก ฉันท, ผู้มีปัญญาสั่งสมบุญ แม้ทีละน้อย ๆ ย่อมเต็มได้ด้วยบุญ ฉันทนั้น.”ขุ.ธ. (ไทย)25/122/69

บุญกิริยาวัตถุเป็นกระบวนการช่วยพัฒนาบุคคลให้มีการทำความดีอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการ ให้ทานเสียสละสิ่งของให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลอื่นและสังคม ดังกรณี การเปลี่ยนบุญให้เป็นบ้านจากความดี และความเสียสละที่มีต่อสังคมมาอย่างต่อเนื่องของทั้งสองสามีภรรยาสนับสนุนปูนก่อ และฉาบ อิฐมวลเบา เหล็กเส้น และเหล็กกล่อง สืบทาทันพร้อมแปรงทาสิบ้านทั้งหมด ช่วยเหลือให้นาวาสตุที่ยังขาดไปสร้างบ้าน เพื่อ ให้ผลแห่งความเสียสละของทั้งสองสามีภรรยา ได้มีโอกาสใช้ชีวิต ให้สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เมื่อให้ทาน เสียสละสิ่งของพัฒนาต่อถึงการปรับพฤติกรรมจนถึงการให้ในระดับสูงคือการให้ธรรมะเป็นทานขึ้นแนะช่องทาง ให้ผู้อื่นได้พ้นจากความทุกข์อย่างแท้จริง

การทบทวนวรรณกรรม

การให้ทานเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่ต้องการแสวงหาการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสร้างความผูกพันระหว่างบุคคลหนึ่งกับอีกคนหนึ่งในพระไตรปิฎกได้แสดงถึงหลักการให้ทานวิธีการให้ทานและผลของการให้ทานในปัจจุบันการให้ทานถูกนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของงานคณะสงฆ์ในลักษณะของการสงเคราะห์และผลของการให้ทานเป็นการสั่งสมบารมี พัฒนาตนเองที่เริ่มต้นจากการให้จนถึงการ ให้ธรรมทานเพื่อสร้างความสุข นำพาเพื่อนมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์อย่างแท้จริง

การให้ทาน การกระทำที่เป็นกุศลอย่างหนึ่งตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา มุ่งความหมาย การแบ่งปันสิ่งของ หรือทรัพย์สินที่เรามี ให้แก่ผู้อื่นที่ขาดแคลน หรือต้องการ โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น เหตุผลของการให้ทาน ผู้ให้ทานต้องการสร้างความสุขให้ผู้อื่น ช่วยบรรเทาความทุกข์ยากของผู้ที่ได้รับทุกข์ ทำให้เกิดความสุขและรอยยิ้ม ต้องการสร้างบุญกุศลสะสมทานบารมี การให้ทานเป็นการสร้างบุญกุศล ทำให้จิตใจสงบสบาย เป็นสิริมงคลแก่ชีวิต และพัฒนาจิตใจผู้ให้ทาน เพื่องจากการให้ทานช่วยฝึกให้เราจิตใจเมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น ลดความโลภ ช่วยลดความยึดติดในทรัพย์สิน ทำให้ใจเบา สบาย และไม่ทุกข์ร้อนกับสิ่งที่เราไม่มี

หลักธรรมกับการให้ทาน การให้ทานปรากฏในหลักธรรมพระพุทธศาสนาหลายเล่ม แต่ละเล่มแสดงถึงการนำการให้ทานไปสร้างประโยชน์แตกต่างกัน การให้ทานเพื่อสร้างให้เกิดการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือกันและกันในชุมชน ดัง การให้ทานในสังคหสูตร สังคหวัตถุ 4 คือ มีเครื่องสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ซึ่งประกอบด้วย

1. ทาน (การให้)
2. เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก)
3. อัตถจริยา (การประพฤติประโยชน์)
4. สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

ภิกษุทั้งหลาย สังคหวัตถุ 4 ประการนี้แล ทาน เปยยวัชชะ อัตถจริยาในโลกนี้ และสมานัตตตาในธรรมนั้น ๆ ตามสมควร สังคหธรรมเหล่านี้แลช่วยอุ้มชูโลก เหมือนลิ่มสลักที่ยึดคัมภีร์ซึ่งแล่นไปไว้ได้ฉะนั้น ถ้าไม่พื้มีธรรมเหล่านี้ มารดาหรือบิดา ก็ไม่พื้ได้การนับถือหรือการบูชาเพราะบุตรเป็นเหตุ แต่เพราะบัณฑิตเล็งเห็นความสำคัญของสังคหธรรมเหล่านี้ ฉะนั้น บัณฑิตเหล่านั้นจึงถึงความใหญ่ และเป็นผู้นำสรรเสริญ อง.จตุกก (ไทย)21/32/50-51

หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจของผู้อื่น ผูกไมตรีและเอื้อเฟื้อเกื้อกูล โดยนำกิจกรรมทาน แสดงความเกื้อกูลกันด้วยการให้ การเสียสละ การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ปิยวาจา หรือ การใช้วาจาประสานไมตรี การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ อัตถจริยา หรือ ร่วมสร้างสรรค์อุดมการณ์ การปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.),2559) การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคา แก้ปัญหาการขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยใช้หลักทาน แก้ปัญหาการขาดความอ่อนน้อมถ่อมตนโดยใช้หลักปิยวาจา พูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน แก้ปัญหาการขาดความเสียสละโดยใช้หลักอัตถจริยา สงเคราะห์เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น แก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยใช้หลักสมานัตตตา วางตนพอดี(พระโสภณ โสภโณ (ทองสม)และคณะ,2563)

หลักธรรมเกี่ยวกับการทานยังใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความผาสุกร่วมกัน ตระหนักคุณค่ากันและกัน ผสมผสานกับการแสดงพฤติกรรมทางกาย ทางวาจา ทางใจ ประยุกต์ใช้กับหลักสาราณียธรรม เสริมสร้างในการพัฒนาบุคคลของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประกอบด้วย 1. เมตตาภาวนากรรม 2. เมตตาจาริกกรรม

3. เมตตาตามโนกรรม 4. สาธารณโภคี 5. สีสสามัญญตา 6. ทิฏฐิสามัญญตา เพื่อหลอมรวมประชากรให้เป็นหนึ่งเดียวกัน สร้างความมั่นคงมั่งคั่งในชุมชนด้วยการร่วมกัน (พระปัลลิตบุณมี คุณากโร (โพธิศรีสม),2563)

หลักการให้ทานยังใช้เป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมดังปรากฏใน8. โกสัมพียสูตร ว่าด้วยภิกษุชาวเมืองโกสัมพ์ ภิกษุชาวเมืองโกสัมพีวิวาทกัน สาราณียธรรม 6 ประการ [492] ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย สาราณียธรรม(ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน) 6 ประการนี้ ทำให้เป็นที่รักทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน” สาราณียธรรม 6 ประการ อะไรบ้าง คือ ภิกษุในธรรมวินัยนี้

1. ตั้งมั่นเมตตาทายกรรม ในเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและ ลับหลัง สาราณียธรรมแม้นี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน

2. ตั้งมั่นเมตตาวจีกรรม ในเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมแม้นี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน

3. ตั้งมั่นเมตตาโมกรรม ในเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมแม้นี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน

4. บริโภคโดยไม่แบ่งแยก ลากทั้งหลายที่ประกอบด้วยธรรม ได้มาโดยธรรม โดยที่สุดแม้เพียงบิณฑบาต บริโภคร่วมกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายผู้มีศีลทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมแม้นี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน

5. เป็นผู้ไม่มีศีลไม่ขาด ไม่ทะลุ ไม่ต่าง ไม่พร้อย เป็นไท ท่านผู้รู้สรรเสริญไม่ถูกตมหาและทิฏฐิครอบงำ เป็นไปเพื่อสมาธิ เสมอกันกันกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมแม้นี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน

6. เป็นผู้ที่มีทิฏฐิโดยทิฏฐิอันประเสริฐ เป็นนียยานิกธรรม" เพื่อความสันทุกขโดยชอบแก่ผู้ทำตาม เสมอกันกันกับเพื่อนพรหมจารีทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง สาราณียธรรมแม้นี้ ทำให้เป็นที่รักทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน

ภิกษุทั้งหลาย สาราณียธรรม 6 ประการนี้ ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกัน เพื่อความเป็นอันเดียวกัน อง.จตุกก (ไทย) 12/492/531-532

หลักการให้ทาน ลักษณะการให้ทาน เป็นการกระทำที่ตรงตามช่วยเหลือ แบ่งปันเป็นพื้นฐานของหลายศาสนา โดยเฉพาะในพุทธศาสนา การให้ทานเป็นจุดเริ่มต้นการพัฒนาบุคคล พัฒนาชุมชน พัฒนารัฐ ไม่เพียงแต่เป็นการแบ่งปันสิ่งของเท่านั้น การให้ทานยังครอบคลุมถึงการฝึกจิตใจให้เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และลดความเห็นแก่ตัวอีกด้วย หลักการสำคัญของการให้ทานองค์ประกอบแรก ผู้ให้ต้องมีเจตนาบริสุทธิ์ ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทำด้วยใจที่อยากแบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่น กระทำด้วยความสม่ำเสมอ ทั้งนี้ การให้ทานไม่จำเป็นต้องให้จำนวนมาก แต่ควรทำอย่างสม่ำเสมอ แม้จะเป็นจำนวนน้อยนิดก็มีคุณค่า

การให้ทานตามความเหมาะสม พิจารณาถึงความเหมาะสมของสิ่งของที่ให้ ความต้องการของผู้รับ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรให้ทานด้วยใจที่เปี่ยมด้วยเมตตา กรุณา และปราศจากอคติ นอกจากการให้สิ่งของแล้ว การให้ธรรมทาน เช่น การแบ่งปันความรู้ คำแนะนำ หรือการให้กำลังใจ ก็เป็นการให้ทานที่สำคัญ เป็นต้น และการให้ การเผื่อแผ่แบ่งปัน ที่ควรเน้น

การถวายทานแก่พระภิกษุสามเณร ในฐานะที่ท่านปฏิบัติธรรมเป็นแบบอย่าง และเป็นผู้ดำรงธรรมไว้ให้แก่สังคม ในเมื่อท่านอุทิศชีวิตให้แก่ธรรม ด้วยการเล่าเรียน ปฏิบัติ และเผยแผ่สั่งสอน โดยมีได้ประกอบอาชีพเลี้ยงชีวิตด้วยผลตอบแทน และฝากชีวิตด้านวัตถุไว้กับประชาชน ชาวพุทธฝ่ายคฤหัสถ์จึงถือเป็นหน้าที่ที่จะดูแลบำรุง ให้ท่านมีกำลังบำเพ็ญศาสนกิจ ด้วยการถวายปัจจัย 4

การสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่มีความจำเป็น เช่น ให้เสื้อผ้า อาหาร และปัจจัยยังชีพทั้งหลาย แก่ผู้ด้อยโอกาส คนยากไร้ขาดแคลนทั่วไป คนเจ็บไข้ คนพิการ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ประสบภัย เช่น อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย เป็นต้น

การส่งเสริมสนับสนุนบุคคลและกิจการที่ดงามสร้างสรรค์ ด้วยการร่วมกันจัดตั้งกิจการการกุศล หรือบริจาคทุนให้กำลังสนับสนุน แก่บุคคลและกิจการมีมูลนิธิตั้งขึ้น ที่บำเพ็ญสาธารณประโยชน์

การบำเพ็ญอภัยทาน คือ บำเพ็ญเมตตาการุณยธรรม ให้ความไม่มีภัยแก่สัตว์ทั้งหลาย ทั้งสัตว์บก สัตว์บิน และสัตว์น้ำ ด้วยการไม่รังแก ไม่เบียดเบียน ช่วยสงวนพันธุ์ ช่วยอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยของมัน ด้วยการรักษาป่า เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2546)

รูปแบบของการให้ทาน อามิสทาน การให้สิ่งของที่เป็นวัตถุมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เสื้อผ้า เงิน ที่อยู่อาศัย เป็นต้น อภัยทาน การให้อภัยแก่ผู้อื่น แสดงความต้องการลดความขัดแย้ง ธรรมทาน การให้ความรู้ คำแนะนำ หรือการแบ่งปันประสบการณ์

รูปแบบของการให้ทานปัจจุบัน การให้ทานในสังคมไทย การให้สิ่งของที่เป็นวัตถุ มีของที่รับประทานได้และเป็นของใช้ต่าง ๆ ที่เลี้ยงชีวิต การให้คุณธรรมที่เป็นความรู้ที่ทำให้เกิดปัญญามีชีวิตในสังคมด้วยคุณความดีอันที่มั่นคงของผู้ทรงธรรม การยกเว้นประทุษร้ายเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีชีวิตอยู่ร่วมกันโดยไม่มีเวร ไม่มีภัยต่อกัน มีจิตคิดเมตตาในคนและสัตว์ (พระครูพิลาศสรกิจ (สุรศักดิ์ ธารายศ) และคณะ, 2562)

รูปแบบของการให้ทานสูงในมหาเวสสันดรชาดกเป็นเรื่องราวในอดีตของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรงบำเพ็ญทานบารมีอย่างยิ่งยวด ในพระชาตินี้ทรงบริจาคมหาทานอันยิ่งใหญ่ มีอะไรก็ทรงสละให้ผู้อื่นได้หมด แม้กระทั่งบุตร ภรรยา การบริจาคของพระองค์เปรียบเสมือนหม้อที่คว่ำ เพื่อให้น้ำไหลออกจนหมดไม่เหลือแม้เพียงหยดเดียว นิสสัยรักการให้ทาน การให้ทานถือว่าการบำเพ็ญบารมีอย่างหนึ่งในบรรดาบารมี 10 อย่าง ในพระพุทธศาสนา พระโพธิสัตว์ทั้งหลายล้วนบำเพ็ญทานบารมีเป็นอันดับแรก ก่อนที่จะบำเพ็ญบารมีอย่างอื่น เพราะทานบารมีเริ่มจากการสละสิ่งของภายนอกจนกระทั่งสละสิ่งของภายใน จากสิ่งของที่หยาบจนถึงชั้นละเอียดถึงขนาดสละได้แม้กระทั่งชีวิตของตน ทั้งนี้เพื่อให้บารมีสมบูรณ์และที่สำคัญเพื่อให้ได้มาซึ่งสัพพัญญุตญาณ อันเป็นเป้าหมายหลักของพระโพธิสัตว์นั่นเอง (ประพันธ์ ศุภสร, 2552)

ประโยชน์ของการให้ทาน พัฒนาจิตใจ การให้ทานช่วยพัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์ เบิกบาน และมีความสุข ลดความทุกข์ การช่วยเหลือผู้อื่นทำให้เกิดความรู้สึที่ดี และลดความทุกข์ใจของตนเอง สร้างสัมพันธภาพที่ดี การให้ทานช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และสร้างสังคมที่อบอุ่น สร้างบุญ ในหลายศาสนา การให้ทานถือเป็นการสร้างบุญกุศล ซึ่งเชื่อว่าจะนำมาซึ่งผลดีในอนาคต การบริจาคเงิน บริจาคให้กับองค์กรการกุศล

โรงพยาบาล หรือวัด การบริจาคสิ่งของ บริจาคเสื้อผ้า อาหาร หรือสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว การเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้อื่นโดยตรง เช่น การสอนหนังสือ การดูแลผู้ป่วย เป็นต้น

งานสาธารณสงเคราะห์ (พินิจ ลาภธนานันท์และคณะ, 2563) มหาเถรสมาคมมีมติให้ขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจนนำมาสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ดำเนินงานโครงการส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย และโครงการสาธารณสงเคราะห์เพื่อสังคมที่ยั่งยืน ตามหลักคิดดำเนินงาน 4 ประการ 1. สงเคราะห์ 2. เกื้อกูล 3. พัฒนา 4. บูรณาการ เป็นรูปแบบและกระบวนการดำเนินกิจกรรมสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ มหาเถรสมาคมรับสนองมติมหาเถรสมาคม นำหลักพุทธธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สร้างอุดมการณ์การทำงานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธ ครอบคลุมกิจกรรมอันเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของประชาชนตั้งแต่เกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ทรงเมตตาประทานคติธรรมในคราวประชุมสัมมนาขับเคลื่อนงานฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ ของมหาเถรสมาคมตามแผนปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาจากนโยบายสู่การปฏิบัติระดับจังหวัดความตอนหนึ่งว่า

"บุคคลจึงพึงบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อเกื้อกูลกันและกัน

ด้วยการละคลายความเป็นตัวตนลงให้มากที่สุด

ให้สมดังพระพุทธนาฏาสนาที่ว่า

ภุเต สเส ทยิตัพพี.

แปลความว่า เมื่อยังมีชีวิตอยู่ ควรเกื้อกูลกัน"

งานสาธารณสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของพระสงฆ์เพื่อขับเคลื่อนงานปกครองคณะสงฆ์สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชนเพื่อให้เกิดการร่วมมือผ่านกิจกรรมบำเพ็ญบุญ ให้ทาน รักษาศีล บำเพ็ญภavana แสดงพลังความร่วมมือระหว่างบ้านวัดชุมชนขยายผลบุญสู่กิจกรรมสร้างสรรค์

วัดป่าสว่างบุญสร้างทานบารมีในงานสาธารณสงเคราะห์ พัฒนาวัดสงเคราะห์ประชาชนพัฒนาจิตสั่งสมบุญบารมี อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากประเทศเนปาลอินเดีย ศรีลังกาและสาธารณชน มาร่วมบรรจุในพระมหาเจดีย์ครบทั้ง 500 ยอด รวมทั้งได้นำพระบรมสารีริกธาตุ วัดถุมงคล และของมีค่ามาสักการะบูชาจำนวนมากบรรจุอยู่ในพระเจดีย์องค์ประธาน ชื่อเต็มว่า “พระมหารัตนโลหะเจดีย์ศรีศาสนโพธิสัตว์สว่างบุญ” มีเจดีย์องค์ประธาน เส้นผ่าศูนย์กลาง 50 เมตร มีทั้งหมด 9 ชั้น มีบริวาร 500 องค์ เจดีย์ประธานองค์ใหญ่อยู่ตรงกลางและมีองค์เจดีย์รายองค์เล็กตั้งลดหลั่นกันลงมาอยู่รอบๆทิศตัวองค์เจดีย์เป็นปูนปั้นรูปแบบ สวยงาม ประณีตเคลือบสี ประชาชนนิยมมาปฏิบัติธรรมในช่วง วันหยุดสุดสัปดาห์ วัดพลิกฟื้นพื้นที่เขาหัวโล้นอันแห้งแล้งให้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแมกไม้ใหญ่น้อยอันร่มรื่นเป็นธรรมชาติ เป็นสถานที่ที่สงบเงียบเหมาะกับการปฏิบัติธรรม

วัดพัฒนาต้นแบบด้านงานสาธารณสงเคราะห์ เจ้าอาวาสมีลักษณะบำเพ็ญทานบารมี ประยุกต์กับงานคณะสงฆ์ 6 ด้านโดยเฉพาะงานคณะสงฆ์ด้านการสงเคราะห์ประชาชนได้สร้างความสุขให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน ภายใต้ความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์กับผู้มีจิตศรัทธา เดินทางไปแจกข้าวสาร 200 ชุด มอบถวายโลงเย็น 2 หมู่บ้าน ตาบอดทั้ง เสื้อผ้า เครื่องใช้ ต่างๆ ออกโรงทานเลี้ยง ข้าวไก่ทอด ไก่ย่าง บริจาคโลงศพประจำปี ผู้ถวายของเข้าครัวเป็นประจำมาเสมอเพื่อออกโรงทานทำอาหารเลี้ยงพระสงฆ์สามเณรในวัดและแม่ชี

โครงการสงฆ์สุดท้าย แต่ผู้วายชนม์ “วันนี้อยู่ได้ขายคา วันหน้าอยู่ได้ผาโลง” และจัดกิจกรรมสงเคราะห์ช่วยเหลือสาธารณะกุศลของวัดป่าสว่างบุญเป็นโครงการต่อเนื่องมีตลอดทั้งปี จัดขึ้นเพื่อเป็น

สาธารณะกุศลมอบให้แก่สังคมและชุมชน แบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของผู้ที่กำลังทุกข์ มอบบริจาควัด, วัด, โรงพยาบาล, ชุมชน, ผู้ยากไร้, ตลอดถึงทุกท่านที่ประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ พ่อสมชาย ปุณณมโน สังคมแม่ครัววัดป่าสว่างบุญ ร่วมดูแลถวายภัตตาหารเช้า-เพล แต่พระภิกษุสงฆ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมประจำปี 2567 (15-25 ธันวาคม 67) จำนวนร่วม 150 รูป ตลอดถึงดูแลอาหารมื้อเย็นสำหรับผู้มาร่วมปฏิบัติธรรมและเจ้าหน้าที่ที่ช่วยอนุเคราะห์กิจกรรมการปฏิบัติธรรม (วัดป่าสว่างบุญ, 2567)

วัดป่าสว่างบุญตั้งอยู่ริมเชิงเขา บรรยากาสงบร่มรื่น บริเวณวัดกว้างขวาง สิ่งปลูกสร้างล้วนใหญ่โตตระการตา ทางเข้าวัดเป็นทางเดียวกับลานกางเต็นท์ ริมน้ำแคมป์ปิ้ง จัดกิจกรรมท่องเที่ยวพาเพ็ญบุญ หน้าประตูวัดมีลำคลองไหลผ่านทางเข้าวัดจึงเป็นสะพาน เมื่อข้ามสะพานผ่านประตูวัดพบกับมหาเจดีย์ฯ 500 ยอดสูงจิตรให้เกิดศรัทธา พร้อมสิ่งชวนชม ชวนสักการะบูชา แต่ถ้าวัดเน้นสนองงานพระพุทธศาสนา สนองงานคณะสงฆ์ กิจวัตรของสงฆ์และการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างเช่น การปฏิบัติธรรม การฝึกสมาธิ โดยคงไว้ซึ่งความสงบร่มรื่นเป็นธรรมชาติ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งในการขัดเกลาจิตใจของผู้ที่มาเข้าวัดให้สงบร่มเย็น

บทสรุป

การให้ทาน พระพุทธศาสนาได้กล่าว ถึงบุคคลต้นแบบพระเวสสันดร ผู้มีจิตเมตตาสูง สามารถบริจาคทานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลอื่น และเป็นต้นแบบของการบริจาค ซึ่งบุคคลอื่นกระทำตามได้ยาก บริจาคทรัพย์ที่เป็นดังดวงตา ดวงใจ คือ บุตรและภรรยา รวมถึงการบริจาคชีวิตตนเองตามกุศลเจตนาพระโพธิสัตว์ เพื่อให้ชาวโลกได้เข้าถึง ความพ้นทุกข์ และชาติสุดท้ายเรื่องราวของพระเวสสันดรชาดก แสดงถึงการถวายมหาทานในชาติสุดท้าย การถวายทานเป็นกิจกรรมเบื้องต้น ที่ชาวพุทธกระทำร่วมกัน โดยเฉพาะการถวายทานแก่พระภิกษุสงฆ์ และพระสงฆ์ได้นำปัจจัยไทยทาน ควรให้ใช้แก่ของที่ควรให้แก่พระภิกษุสงฆ์ เช่น อาหาร ยา รักษาโรค เครื่องใช้ที่เหมาะสมแก่ภิกษุที่เกิดขึ้นนำไปจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ตามบทบาทงานคณะสงฆ์ 6 ด้าน รวมถึงงานสร้างพระพุทธมณฑล ส่วนงานคณะสงฆ์ ด้านสาธารณสงเคราะห์ พระสงฆ์เป็นต้นแบบ ต้องการสงเคราะห์ชุมชนในรูปแบบต่างๆ วัดป่าสว่างบุญได้นำปัจจัยไทยทานเหล่านั้นมาขยายผลต่อยอดเป็นกิจกรรมบุญเชิญสร้างสรรค์หลายอย่าง ได้แก่ การพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์รวมจิตใจ จัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จาริกบุญจาริกธรรม สร้างถาวรวัตถุไว้ในพระพุทธศาสนา ปัจจัยส่วนหนึ่ง ถูกนำไปใช้สนับสนุน กิจการคณะสงฆ์ ส่งเสริมการปฏิบัติธรรม ส่งเสริม การศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสงฆ์ สามเณร รวมถึงผู้ด้อยโอกาสในสังคม จัดหาอาหาร ดูแล ส่งเสริม การปฏิบัติธรรมสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียนของพระสงฆ์ ถวายอาหารแก่พระสงฆ์สามเณรผู้เล่าเรียน สืบทอดพระพุทธศาสนา จัดหาอุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ยากไร้ จัดหาอุปกรณ์สำหรับจัดงานศพสำหรับผู้ยากไร้เพื่อสร้างความสุขให้แก่เครือญาติ และอุทิศบุญแก่ผู้ยากไร้ให้ไปสู่สถานที่สุขสงบ ทานจึงเป็นการสั่งสมบารมี ตามแนวทางที่พระโพธิสัตว์ได้กระทำให้เป็นต้นแบบ และบูรณาการกับงานสาธารณสงเคราะห์ เพื่อสงเคราะห์ประชาชนทุกชาติศาสนา สงเคราะห์ประชาชนชาวพุทธให้ได้รับโอกาสสร้างความสุขให้แก่ชีวิตตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- จุ.ธ. (ไทย)25/122/69 หมายถึง พระไตรปิฎกเล่มที่ 25 สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อัมมบท [6.พิฬารพท
เสฏฐิวัฏฏะ เรื่องพิฬารพทเศรษฐี]ภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 122 หน้า 69 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย 2539
- อง.จตุกก (ไทย)12/492/531-532 หมายถึง สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต
[5. จุฬยฆวรรค] 8. โกสัมพียสูตร เล่ม 12 ข้อ 492 หน้า 531-532 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย 2539
- อง.จตุกก (ไทย)21/32/50-51 หมายถึง พระไตรปิฎกเล่มที่ 21 สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต
[2. สังคหสูตร] ว่าด้วยสังคหวัฏฏะ เล่ม 21 ข้อ 32 หน้า 50-51 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2539
- ประพันธ์ ศุภษร.วิเคราะห์การให้ทานของพระเวสสันดร ในมิลินทปัญหา. [ออนไลน์], แหล่งที่มา:
<https://www.mcu.ac.th/article/detail/430> [28 ธันวาคม 2567].
- พระครูพิลาศสริกิจ (สุรศักดิ์ ธารายศ)และคณะ. (2562). ศึกษาวิเคราะห์การให้ทานในสังคมไทยยุคปัจจุบัน,
วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ 2309
- พระปลัดบุญมี คุณากโร (โพธิศรีสม). (2563). การศึกษาวิเคราะห์การใช้หลักสารานิยธรรมในการอยู่ร่วมกัน
อย่างสันติของชุมชนเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา, วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ 138
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2546). พระพุทธศาสนา พัฒนาคณะและสังคม.พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระโสภณ โสภณ (ทองสม)และคณะ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัฏฏะ 4 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง
ของชุมชนวัดใหม่ทุ่งคา อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา, วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ 16
- พินิจ ลาภธนานนท์และคณะ. (2563). ถอดบทเรียนงานสาธารณสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย นนทบุรี :
นิติธรรมการพิมพ์, 4.
- วัด ป่าส ว่า ง บ ุ ญ .วัด ป่าส ว่า ง บ ุ ญ เจ ตี ย 5 0 0 ย อ ด . [ออนไลน์], แหล่งที่มา :
https://www.facebook.com/watpasawangboon99/?locale=th_TH [28 ธันวาคม 2567
2567].
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2564). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.พิมพ์ครั้งที่ 43.
กรุงเทพฯ : นายสนธิ์ ตันติวัฒน์พานิช พิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).อิทธิบาท 4 สังคหวัฏฏะ 4 สร้างการทำงานให้เป็นสุข.
[ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.thaihealth.or.th> [27 ธันวาคม 2567].

การสร้างศาสนทายาทในศตวรรษที่ 21 CREATING RELIGIOUS HEIRS IN THE 21ST CENTURY

ณัฐกานต์ หงษ์กุลเศรษฐ์

Natthakarn Hongkulaset

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus.

E-mail; natthakarn.hong@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองในประเทศไทย มีอิทธิพลต่อการขัดเกลาประชาชนในสังคมไทยโดยพระภิกษุ สามเณรเป็นกลไกสำคัญเผยแผ่พระพุทธศาสนาสืบต่อคำสอนของพระพุทธเจ้า ปัจจุบันแนวโน้มพระภิกษุ สามเณรในประเทศไทยปี พ.ศ. 2568 มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง แม้ภาพรวมจำนวนพระภิกษุ สามเณรยังมีจำนวนมาก แต่ถ้าว่า พระภิกษุ สามเณร ส่วนมากอาศัยอยู่วัดใหญ่ในเมือง ส่วนวัดเล็กนอกเมืองมีพระภิกษุ สามเณรอาศัยอยู่น้อยมาก วัดนอกเขตอำเภอเมืองส่วนมากจำนวนพระภิกษุ สามเณรต่ำกว่า 10 รูป และจังหวัดใหญ่ประเทศไทยมีพระภิกษุ สามเณรอาศัยอยู่มาก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร รองลงมาจังหวัด นครราชสีมา และจังหวัดบุรีรัมย์ สาเหตุผลพระภิกษุ สามเณร อาศัยอยู่วัดในเมืองใหญ่ เนื่องจากมีปัจจัยสนับสนุนการศึกษาเล่าเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการสืบต่อพระพุทธศาสนา ส่วนวัดในอำเภอเล็กๆ ชุมชนห่างไกล มีพระภิกษุ สามเณรอาศัยอยู่น้อยมาก เพราะขาดปัจจัยฯลฯ วัดหนึ่งๆ ต่ำกว่า 5 รูป นอกจากนี้พระภิกษุจำนวนมากเป็นพระภิกษุผู้สูงอายุ พระภิกษุอายุน้อยกับเณรมีจำนวนน้อย เข้าชั้นวิภวติ พระภิกษุอายุน้อยส่วนมากบวชระยะสั้น ภาระสืบต่อพระพุทธศาสนาตกอยู่กับพระภิกษุสูงอายุ สามเณรจำนวนหนึ่งบวชเรียน ปฏิบัติธรรม เพื่อให้เกิดการสร้างศาสนทายาทสืบต่อพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ เริ่มต้นสนับสนุนเยาวชนบวชเรียน สนับสนุนให้สามเณรบวชเรียนต่อเป็นพระภิกษุ สร้างศาสนทายาททรงไว้ซึ่งพระไตรปิฎกเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสถานการณ์ศตวรรษที่ 21 เกิดกระบวนการสืบต่อพระพุทธศาสนาในประเทศไทยขยายการศึกษาคณะสงฆ์ให้กระจายตัวครอบคลุมวัดทุกตำบล ปรับรูปแบบกิจกรรมการศึกษาคณะสงฆ์ เพิ่มจำนวนศาสนทายาท ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตช่วงครองสมณเพศหรือแม้ลาสิกขา สามารถใช้ความรู้พัฒนาคุณภาพชีวิตตนเองและสังคม ช่วยสืบทอดคำสอนพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: การสร้างศาสนทายาท,ศตวรรษ 21

Abstracts

Buddhism flourishes in Thailand, influencing the refinement of people in Thai society, with monks and novices being an important mechanism for spreading Buddhism and continuing the teachings of the Lord Buddha. Currently, the trend of monks and novices in Thailand in 2025 has been declining continuously. Although the overall number of monks and novices is still large, most monks and novices live in large temples in the city. Small temples outside the city have very few monks and novices. Most temples outside the city

district have fewer than 10 monks and novices, and large provinces in Thailand have many monks and novices, such as Bangkok, followed by Nakhon Ratchasima and Buriram. The reason why monks and novices live in temples in large cities is because there are factors supporting their education and facilities for continuing Buddhism. Temples in small districts and remote communities have very few monks and novices because of lack of resources, etc. Each temple has less than 5 monks. In addition, many monks are elderly monks. The number of young monks and novices is critically low. Most young monks ordain for a short period of time. The burden of continuing Buddhism falls on the elderly monks. A number of novices ordain to study and practice Dhamma in order to create religious heirs to continue Buddhism systematically. Start supporting the youth to ordain and study, support novices to ordain and continue to study as monks, create religious heirs who uphold the Tripitaka, and spread Buddhism in the 21st century. Start the process of continuing Buddhism in Thailand. Expand the education of the Sangha to cover every temple in every sub-district. Adjust the form of educational activities of the Sangha. Increase the number of religious heirs. Help develop the quality of life during the monkhood or even after disrobing. They can use their knowledge to develop their own quality of life and society. Help continue the teachings of Buddhism.

Keywords: Creating religious heirs, 21st century

บทนำ

พระภิกษุสงฆ์และสามเณร เป็นศาสนทายาทสืบต่อพระพุทธศาสนา เรียนรู้ ทรงจำพระไตรปิฎก พัฒนาวัด พัฒนาชุมชนวิถีพุทธ สถาปนาปัจจุบัน วัดร้างเพิ่มมากขึ้น วัดมีพระต่ำกว่า 5 รูปมีจำนวนมาก พระภิกษุ สามเณร ส่วนมากอาศัยอยู่วัดในเมือง วัดสำนักเรียน จังหวัดที่มีพระภิกษุสามเณรและวัดมากที่สุด กรุงเทพมหานคร วัด 460 วัด พระภิกษุ 29,784 รูป สามเณร 6,856 รูป และ 10 จังหวัดเรียงจากมากสุดถึง น้อยสุด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา วัด 2,204 วัด พระภิกษุ 23,966 รูป สามเณร 1,240 รูป จังหวัด อุบลราชธานี วัด 1,899 วัด พระภิกษุ 19,052 รูป สามเณร 3,124 รูป จังหวัดร้อยเอ็ด วัด 1,660 วัด พระภิกษุ 14,392 รูป สามเณร 1,218 รูป จังหวัดอุดรธานี วัด 1,579 วัด พระภิกษุ 17,476 รูป สามเณร 2,196 รูป จังหวัดขอนแก่น วัด 1,568 วัด พระภิกษุ 17,300 รูป สามเณร 2,212 รูป จังหวัดเชียงใหม่ วัด 1,486 วัด พระภิกษุ 11,900 รูป สามเณร 7,744 รูป จังหวัดศรีสะเกษ วัด 1,410 วัด พระภิกษุ 12,036 รูป สามเณร 1,460 รูป จังหวัดสกลนคร วัด 1,260 วัด พระภิกษุ 11,920 รูป สามเณร 1,176 รูป จังหวัด มหาสารคาม วัด 1,123 วัด พระภิกษุ 6,688 รูป สามเณร 600 รูป จังหวัดบุรีรัมย์ วัด 1,121 วัด พระภิกษุ 11,067 รูป สามเณร 912 รูป และจังหวัดที่มีพระภิกษุสามเณรและวัดน้อยที่สุด คือจังหวัดยะลา วัด 53 วัด พระภิกษุ 488 รูป สามเณร 50 รูป (กลุ่มคลังข้อมูลสถิติ กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

กรุงเทพมหานครมีจำนวนวัดไม่มาก แต่มีศักยภาพสูงในการสนับสนุนการศึกษา การจัดกิจกรรมสืบต่อพระพุทธศาสนา รวมถึงอำนาจทางการปกครองคณะสงฆ์ การกำหนดนโยบายบริหารคณะสงฆ์ทั้งประเทศ

จังหวัดขนาดใหญ่มีวัดจำนวนมาก มีพระภิกษุ สามเณรมาก มีอำนาจปกครองคณะสงฆ์ บริหารกิจการคณะสงฆ์ภายในจังหวัดเท่านั้น การแก้ปัญหาศาสนทายาทภาพรวมของประเทศไม่สามารถดำเนินการได้ การบวชเรียนและการเดินทางเข้าสู่เมืองใหญ่ อาศัยอยู่ในวัดใหญ่ยังนิยมดำเนินการอยู่ ส่งผลให้วัดขนาดเล็กรอบนอกเมืองใหญ่ อำเภอนอกเมือง ชุมชนห่างไกล แต่ละวัดมีพระภิกษุ สามเณรจำนวนน้อย บางวัดมีพระภิกษุอาศัยอยู่ต่ำกว่า 5 รูป โดยเฉพาะหลังออกพรรษา ทั้งนี้พระภิกษุจำนวนมากยังเป็นพระภิกษุผู้สูงอายุ พระภิกษุหนุ่มและสามเณรน้อยนับวันมีจำนวนลดลง พระภิกษุหนุ่มส่วนมากเป็นบวชระยะสั้น เรียนรู้พระธรรมวินัยน้อย เมื่อลาสิกขาไม่สามารถอธิบายพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้ การสนับสนุนสืบทอดพระพุทธศาสนาในชุมชนมีน้อยส่งผลให้ วัดนอกเมืองมีวัดร้างเพิ่มขึ้น ปี พ.ศ. 2561 วัดร้างจำนวน 5593 วัด ปี พ.ศ. 2562 วัดร้างจำนวน 5494 วัด ปี พ.ศ. 2563 วัดร้างจำนวน 5482 วัด (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564)

วัดส่วนมากมีพระภิกษุสูงอายุอาศัยอยู่ ร่วมกับสามเณรจำนวนหนึ่งที่บวชเรียนและปฏิบัติธรรม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับพระภิกษุ สามเณรมีแนวโน้มจำนวนลดลง ส่งผลต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา เนื่องจากสามเณรบวชเรียนนานและบางรูปบวชเรียนตลอดชีวิต การรู้ของสามเณรสามารถเรียนรู้ได้เร็ว สอบบาลีประโยค 9 ได้ตั้งแต่เป็นสามเณร ท่องจำปาติโมกข์ คือ คัมภีร์ที่เป็นที่รวมพระวินัย ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เป็นพุทธอาณัติสำหรับพระสงฆ์ คือ ศีล 227 ข้อ “เกิดเหตุน่าอัศจรรย์สามเณร 10 ขวบ ยังอ่านหนังสือไม่ค่อยได้ ไม่เคยเรียนบาลีมาก่อน แต่ความจำเป็นเลิศ สอบผ่านท่องปาฏิโมกข์ใน 45 นาทีที่สวดชัดเจนทุกถ้อยคำ” (ผู้จัดการออนไลน์, 2566) ทั้งนี้ สามเณรที่บวชเรียนส่วนมากช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนา พัฒนาดนเองดำรงตำแหน่งคณะสงฆ์ บางรูปลาสิกขาสามารถรับราชการ ประกอบอาชีพอิสระ ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

วัดร้าง วัดขาดแคลนพระภิกษุ สามเณร พุทธศาสนิกชนที่มีความรู้ทางพระพุทธศาสนา สามารถนำความรู้ ความสามารถไปช่วยเหลือพระภิกษุ สามเณรพัฒนาพื้นที่วัดร้างให้เกิดการใช้ประโยชน์ตามหลักพระพุทธศาสนา ช่วยพัฒนาวัดที่ขาดแคลนพระภิกษุ สามเณรให้เกิดการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม สามารถประสานงานกับคณะสงฆ์ ประสานงานหน่วยงานรัฐ ประสานงานชุมชนเข้ามามีกิจกรรมวัดอย่างเหมาะสม ตามธรรม ตามวินัย ด้วยเหตุผล ความสำคัญดังกล่าว การจัดบวชสามเณร ส่งผลต่อการเพิ่มจำนวนพระภิกษุหนุ่ม เพิ่มพุทธศาสนิกชนช่วยงานพระพุทธศาสนา

ภาวะวิกฤตการขาดแคลนสามเณรสังคมไทย จำเป็นต้องสนับสนุนและร่วมมือกับคณะสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาร้างศาสนทายาทใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อให้เกิดกระบวนการสืบทอดพระพุทธศาสนาในประเทศไทย เนื่องจาก การลดจำนวนลงของสามเณรไม่ได้เกิดจากปัจจัยด้านศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาเท่านั้น แต่หากเกิดจากปัจจัยหลายประการ ปัจจัยด้านการจัดการศึกษาภาคบังคับที่ส่งผลต่อการลดจำนวนลงของสามเณร ในอดีตเยาวชนหลังจบการศึกษาชั้นประถมปีที่ 6 นิยมบวชเรียน ปัจจุบันจำนวนเยาวชนในชุมชนมีจำนวนลดลงปรับเปลี่ยนมาเป็นผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วจึงบวชเรียน

วัดหลายแห่งสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนชุมชน โดยเฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตวัด ร่วมกับคณะสงฆ์การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม บวชเณร เรียนทางโลกควบคู่เรียนทางธรรมภายใต้การปกครองดูแลร่วมกันของพระภิกษุ ผู้ปกครอง ครู ชุมชน ช่วยเพิ่มจำนวนสามเณรและคงจำนวนนักเรียนของโรงเรียนชุมชน ส่วนการจัดการศึกษาคณะสงฆ์ ควรปรับปรุงแบบการจัดการศึกษาเข้าสู่วัด จัดรูปแบบและกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกับวัด คณะสงฆ์ในพื้นที่ ผสมผสานกับการจัดการศึกษาผ่านสื่อออนไลน์ ช่วยพระภิกษุ สามเณรเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย อีกทั้งเยาวชนรุ่นใหม่ นิยมเรียนรู้ในชั้นเรียน นิยมเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาซึ่งเน้นการเรียนรู้แบบเข้าชั้นเรียน เพื่อให้เกิดการทรงจำหลักธรรม

ทางพระพุทธศาสนา และความแม่นยำอธิบาย การประยุกต์ใช้หลักธรรม รวมถึงการสอบบาลี การนักธรรมมีกระบวนการสอบที่เข้มงวด แตกต่างจากการทดสอบทางการศึกษาของทางโลกเน้น สอบผ่านและไม่มี การตกซ้ำชั้น ส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจให้ผู้บวชเรียน ไม่นิยมเรียนนักธรรม บาลี

การเทียบวุฒิกับทางโลก นักธรรมชั้นตรี, นักธรรมชั้นโท, นักธรรมชั้นเอก เทียบเท่า ประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) ประโยค 1-2 เทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนต้น,เปรียญธรรม 3 พร้อมจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) เปรียญธรรม 4, เปรียญธรรม 5 เทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) เปรียญธรรม 6 เทียบเท่า ระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรี (สาขาวิชาภาษาบาลี) เปรียญธรรม 7, เปรียญธรรม 8 เทียบเท่า ระดับปริญญาโท (สาขาวิชาภาษาบาลี) เปรียญธรรม 9 เทียบเท่า ระดับปริญญาเอก (สาขาวิชาภาษาบาลี) ระดับปริญญาตามที่กล่าวมา คือ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก นั้นยังไม่มีกฎหมายรองรับ ดังนั้น การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีของคณะสงฆ์ไทย คณะสงฆ์ควรจัดให้มีกฎหมายรองรับการจัดการศึกษาเพื่อเพิ่มจำนวนพระภิกษุ สามเณร ปรับเปลี่ยนวิธีเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ ปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้เกิดการสร้างศาสนทายาทให้สืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

การแก้ไขปัญหาภาวะวิกฤตขาดแคลนพระภิกษุสงฆ์สามเณรและสร้างความร่วมมือในการดูแลวัด การดูแลวัดร้างการสนับสนุนกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาการสืบทอดพระพุทธศาสนาการจัดกิจกรรมการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีปัญหาความต้องการที่หลากหลายตามหลักการของพระพุทธศาสนากำหนดแนวทางในการสร้างศาสนทายาททรัพยากรที่สำคัญทางพระพุทธศาสนาไว้ดังต่อไปนี้

ศาสนทายาท ผู้ที่สืบทอดพระพุทธศาสนาตามที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่าเป็นพุทธบริษัท 4 คือ...ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แต่มาในปัจจุบัน “ภิกษุณี” ก็ไม่มีแล้ว และ“สามเณร” ถือว่า “เป็นเหล้ากของสมณะ” จึงเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนาที่มีอายุน้อยที่สุด ส่วนมากการบรรพชาเป็นสามเณรนั้นนิยมตามประเพณีไทยก็คืออายุ 7 ปีขึ้นไปจนถึงอายุ 20 ปีเต็มจึงจะสามารถ “อุปสมบท” เป็น “พระภิกษุ” ในพระพุทธศาสนาที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัยได้ เมื่อมาถึงยุคสมัยปัจจุบัน “ศาสนทายาท” จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อพระพุทธศาสนา มีสามเณรรูปหนึ่งที่มีอายุเพียง 10 ปีก็สามารถสอบได้เปรียญธรรม 3 ประโยค สามเณรที่มีอายุเพียง 16 ปี ก็สามารถเรียนจบเปรียญธรรม 9 ประโยค เป็นสามเณรรูปแรกและครั้งแรกในวงการทางการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย (พระมหาสมัย จินตโฆสโก,2566)

ศาสนทายาท อ่านว่า สา-สะ-นะ-ทา-ยาต ประกอบด้วยคำว่า ศาสน + ทายาท (1) “ศาสนา” บาลีเป็น “ศาสนา” อ่านว่า สา-สะ-นะ รากศัพท์มาจาก -(1) สาธุ (ธาตุ = สั่งสอน) + ยุ ปัจจัย, แปลง ยุ เป็น อน (อะ-นะ): สาธุ + ยุ > อน = ศาสน แปลตามศัพท์ว่า (1) “คำอันท่านสั่งสอน” (2) “คำเป็นเครื่องสั่งสอนชาวโลกพร้อมทั้งเทวโลก” (2) สส (ธาตุ = เปียดเบียน) + ยุ ปัจจัย, แปลง ยุ เป็น อน, ที่มะ (ยัตเสียง) อะ ที่ ส-(ส) เป็น อา (สส > สาส) : สส + ยุ > อน = สสน > ศาสน แปลตามศัพท์ว่า “คำสั่งสอนที่เปียดเบียนกิเลส” คำว่า “ศาสนา” (นปุงสกลิงค์) มีที่ใช้ในความหมาย 3 อย่าง คือ (1) คำสอน = teaching หรือที่เรียกทับศัพท์ว่า “ศาสนา” (2) คำสั่ง (ในทางปกครองบังคับบัญชา) = order (to rule, govern) (3) ข่าว = message คือที่เราคุ้นกันในคำว่า “สาส์น” (सान) ในที่นี้ใช้ในความหมายตามข้อ (1) ในภาษาไทยใช้ตามรูปสันสกฤตเป็น

“ศาสน” และ “ศาสนา” (2) “ทายาท” บาลีอ่านว่า ทา-ยา-ทะ รากศัพท์มาจาก ทาย (อ่านว่า ทา-ยะ = สิ่งที่ต้องมอบให้) + อา (คำอุปสรรค = ทัว, ยิ่ง, กลับความ) + ทา (ธาตุ = ให้) + อ ปัจจัย, “ลบบรรณ” คือลบบรรณ อา ที่ ทา (ทา > ท) : ทาย + อา + ทา = ทายาทา > ทายาท + อ = ทายาท (ปุงลึงค์) แปลตามศัพท์ว่า “ผู้ถือเอาสิ่งที่จะต้องมอบให้” หมายถึง ผู้สืบสกุล, ผู้รับมรดก (heir) ผู้ที่อายุยังน้อยเข้ามาบวชเป็นภิกษุสามเณร (โดยมากเล็งถึงสามเณร) และหวังว่าจะอยู่ในสมณเพศยั่งยืนเพื่อสืบอายุพระศาสนาให้ยืนยาวต่อไป (ชมรมธรรมธรรมา,2565)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 “ศาสน-, ศาสนา : (คำนาม) ลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์อันมีหลัก คือแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลกเป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมัตถ์ประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อนั้น ๆ. (ส. ศาสน ว่า คำสอน, ข้อบังคับ; ป. ศาสน).”

สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา พระราหุล เป็นพระโอรสของเจ้าชายสิทธัตถะ กับพระนางยโสธรา (พิมพา) เมื่อพระบรมศาสดาได้ตรัสรู้แล้วเสด็จมาเทศนาโปรดพระประยูรญาติที่กรุงกบิลพัสดุ์ ประทับอยู่ที่นิโครธาราม พระนางยโสธราส่งพระราหุลกุมาร ผู้เป็นพระโอรสออกมาทูลขอพระราชสมบัติที่ควรจะได้ ราหุลกุมารออกไปเฝ้าเจ้าปราศรัยแสดงความรักใคร่มีประการต่าง ๆ ครั้นเห็นพระบรมศาสดาจะเสด็จกลับ จึงร้องทูลขอราชสมบัติพลาตามเสด็จพระบรมศาสดาทรงดำริว่า ทริพยสมบัติทั้งหลาย ที่จะมั่นคงถาวร และประเสริฐยิ่งกว่าอริยทรัพย์นั้นไม่มี ควรที่เราจะให้อริยทรัพย์แก่ราหุลเถิด ด้วยการให้สรณคมน์ 3 นับได้ว่าราหุลเป็นสามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา เมื่อราหุลกุมารบวชเป็นสามเณรแล้ว ตามเสด็จพระบรมศาสดาและพระอุปัชฌาย์ของตนไป ครั้นมีอายุครบแล้วก็ได้อุปสมบทเป็นภิกษุ พระราหุลจึงได้รับยกย่องจากพระบรมศาสดาว่า เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ผู้ใคร่ในการศึกษา

สามเณรเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา บวชเมื่อมีอายุไม่ถึง 20 แสดง แสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา พร้อมเป็นศาสนทายาท สั่งสอนชาวโลก เช่นเดียวกับพระภิกษุ และมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมบวชสามเณรเพิ่มจำนวนศาสนทายาทสืบทอดพระพุทธศาสนาในสังคมยุคปัจจุบันที่สามเณรมีแนวโน้มลดจำนวนลง

การบวชลูก บวชหลานเพื่อเป็นญาติกับพระศาสนา สมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราช เสด็จพระราชดำเนินไปหาพระโมคคัลลีสบุตรตีสเถระเจ้า รับสั่งถามท่านว่าหน้าที่พระองค์ทรงบำเพ็ญกุศล “.. หลังจากพุทธกาล พระเจ้าศรีธรรมโศกราช ผู้เคยสร้างพระเจดีย์ถึง 84,000 องค์ สร้างวัดถึง 84,000 วัดและถวายอุปฐากบำรุงพระภิกษุสงฆ์ 84,000 รูป ได้เข้าตรัสถามพระอรหันต์องค์หนึ่งว่า “..พระองค์ได้ทรงสร้างกุศลมากมายถึงเพียงนี้แล้ว จะนับว่าพระองค์ได้ทรงเป็นญาติกับพระศาสนาได้หรือยัง” พระอรหันต์องค์นั้นก็ตอบว่า “..บุคคลใดได้บวชตัวเองหรือบวชลูกชายลูกหญิงของตนให้เป็นพระในพระพุทธศาสนาแล้ว ก็นับว่าผู้นั้นเป็นญาติของพระศาสนาได้” ..” (ท่านพ่อลี ธัมมธโร,2515)

การบวชในสังคมไทย คนไทยส่วนใหญ่บวชตามประเพณี ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ การบวชเป็นการทดแทนพระคุณของบิดามารดา การบวชเพื่อศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยและวิชาการที่สถาบันสงฆ์จัดให้ การบวชเพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ผู้ที่ล่วงลับไป บวชเพื่อสืบทอดพระศาสนา การบวชเพื่อการดำรงชีวิต บวชเพราะศรัทธา และการบวชปัจจัยสำคัญรับอิทธิพลของบุคคลอื่น ได้แก่ การโน้มน้าวชักจูงจากบิดามารดาและมิตรสหาย รองลงมาคือการตัดสินใจด้วยตนเองและอิทธิพลของสื่อสารมวลชน (จำนงค์อดิวัฒนสิทธิ์,2538)

การบวชสามเณรส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มจำนวนทรัพยากรมนุษย์ในพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานต่อการเพิ่มจำนวนพระสงฆ์และสามเณรผ่านการศึกษาวรรณานส่งผลต่อการสืบต่อพระพุทธศาสนาทรงไว้ซึ่งพระไตรปิฎกเรียนรู้กิจกรรมและกระบวนการทางพระพุทธศาสนาช่วยให้เมื่อบวชเป็นพระภิกษุ เข้าสู่ตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์บริหารงานปกครองคณะสงฆ์ได้มากกว่าพระภิกษุที่บวชเมื่ออายุครบบวชเนื่องจากประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจในพระธรรมวินัยอาจมีน้อยกว่าสามเณรที่บวชมายาวนานและเข้าร่วมกิจกรรมกับคณะสงฆ์จึงช่วยให้สามารถดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ภายในวัดได้ดี และการบวชเณรจนถึงการบวชพระสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวสามเณรกับคณะสงฆ์รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนาสร้างศรัทธาให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสามเณรกับบุคคลจำนวนมากอย่างเช่นการจัดทำรายการบวชสามเณรช่วงภาคฤดูร้อนมีกิจกรรมต่างๆที่แสดงความสัมพันธ์กับบุคคลที่หลากหลายสาขาอาชีพภายใต้กิจกรรมการบวชเณรร่วมกันทำให้เกิดความคุ้นเคยความเป็นเครือญาติกันและกันแสดงถึงการบวชส่งผลต่อการสร้างศาสนทายาทให้เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา

การศาสนทายาทในศตวรรษที่ 21 ในสภาสังคมที่เปลี่ยนไปเทคโนโลยีทางการสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้และนวัตกรรมใหม่ๆเกิดขึ้นแต่กิจกรรมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาทางตรงไว้ซึ่งพระไตรปิฎกมีความจำเป็นต่อการรักษาไว้ ซึ่งหลักธรรมคำสั่งสอนให้เหมือนกับสมัยที่พระพุทธองค์ยังทรงมีพระชนม์ชีพอยู่กิจกรรมการเรียนรู้การสืบทอดพระพุทธศาสนาในฐานะที่เป็นศาสนทายาทต้องรักษาพระหลักธรรมคำสั่งสอนไว้ให้คงเดิม แต่ถ้าวางพฤติกรรมเรียนรู้ของเยาวชนและพระสงฆ์รวมถึงพุทธศาสนิกชนทั่วไปมีพฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนน้อยลงเน้นการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์และเกิดการสร้างกระแสใหม่ๆทั้งกระแสที่ก่อให้เกิดการสืบทอดพระพุทธศาสนา กระแสที่สร้างการเรียนรู้ที่ผิดเพี้ยนส่งผลกระทบต่อการกัศกร้อนพระพุทธศาสนาให้ล่มสลายลง

ศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาเรียนรู้และปรับตัวให้สามารถสืบทอดหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ๆ สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปในศตวรรษที่ 21 สร้างกระบวนการเรียนรู้แรงจูงใจให้เกิดขึ้นและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการสร้างศาสนทายาทใหม่ๆ ให้ได้หลากหลายรูปแบบปรับเปลี่ยนรูปแบบและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลรวมถึงยุทธศาสตร์ชาติเพื่อให้รัฐได้เข้ามาสนับสนุนในด้านกฎหมายและสนับสนุนงบประมาณเพื่อให้ศาสนทายาทเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาประเทศพัฒนาสังคมไทย

ศาสนาทายาทยุคศตวรรษที่ 21 การประยุกต์หลักธรรม หลักการ แนวคิด พัฒนาการทางพระพุทธศาสนา ให้ตอบสนองการพัฒนาสังคม การแก้ปัญหาขัดเกลาสังคม เนื่องจาก โลกในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนโฉมหน้าเต็มไปด้วยปัญหาต่างๆ มากมาย สภาพปัญหาปรับเปลี่ยนรวดเร็ว แต่ละปัญหามีความซับซ้อน เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การแสวงหข้อเท็จจริง ข้อมูลจริง แผ่กระจายรวดเร็วอาศัยการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เชื่อมต่อข้อมูลทำให้โลกไร้พรมแดน กิเลสของคนในสังคมหนุนกันและกัน ผู้แสดงบทบาทมุมโลกหนึ่ง รับรู้อีกมุมโลกหนึ่ง ข้อมูลแสดงการช่วงชิงอำนาจระหว่างรัฐมหาอำนาจ การใช้อำนาจแทรกแซงกิจการรัฐอีกมุมโลกหนึ่ง ก่อให้ปัญหาส่งผลกระทบถึงกันทั้งโลก ตัวอย่างของปัญหาต่างๆ ที่โลกกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันได้แก่ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม เป็นต้น คณะสงฆ์ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม

รูปแบบกิจกรรมสร้างศาสนทายาทศตวรรษที่ 21 อาศัยการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ตามสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมนุษย์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ

จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงนี้ เตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและปัญหาต่าง ๆ ด้านทักษะชีวิต ด้านการเมือง ด้านการศึกษา ด้านอารยธรรมใหม่ ด้านระบบทางสังคม ด้านการติดต่อสื่อสารเครือข่ายทางสังคม (พระณัฐวุฒิ พันทะลี, 2563) กิจกรรมหลังการเรียนรู้ของสามเณรปรับเปลี่ยนไป รูปแบบการเรียนรู้ในชั้นเรียนลดลง เปลี่ยนเป็นรูปแบบการเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา รูปแบบการเรียนรู้หลังจบการศึกษาภาคบังคับ เปลี่ยนเป็นการจัดการศึกษาแบบร่วมมือระหว่างโรงเรียนชุมชนกับคณะสงฆ์ วัดในชุมชน ผู้ปกครอง กิจกรรมวัด กิจกรรมชุมชนให้สามเณรเรียนรู้ตามสภาพจริง ประยุกต์ใช้ความรู้ตรงตามการใช้ชีวิตประจำวัน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างศาสนทายาทของคณะสงฆ์ไทย ประกอบด้วย การจัดการให้ศาสนทายาท ศึกษาหาความรู้แผนกบาลีผ่านได้ตามลำดับขั้นจนบรรลุขั้นสูงสุดของหลักสูตร สร้างนิสัยการใฝ่ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตลอดชีวิต พัฒนาศาสนทายาทให้มีความสามารถเผยแผ่หลักพุทธธรรมไปได้ทั่วโลก วางรากฐานพระพุทธรูปศาสนาให้มั่นคงยั่งยืน จัดสำนักเรียนมีสภาพแวดล้อมสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย รมรื่นสวยงาม บรรยายภาคน่าอภิรมย์ มีวัสดุ อุปกรณ์ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้เหมาะสมเพียงพอ มีทรัพยากรและปัจจัยสี่ สนับสนุนอย่างเพียงพอตลอดเวลา มีบุคลากร ผู้สอนที่เป็นกัลยาณมิตร ต้นแบบที่ดีในการดำรงสมณเพศ (พระมหาสุทนต์ สุวฑฺฒโก (บุญเสนอ) และคณะ, 2564)

รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างศาสนทายาทจำเป็นจะต้องอาศัยการจัดกิจกรรมให้สามเณรได้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและประยุกต์ใช้ความรู้ที่หลากหลายผ่านเครื่องมือการสื่อสารการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและการเรียนรู้ยังคงรักษาไว้ซึ่งองค์ความรู้ที่แม่นยำในการทรงพระไตรปิฎกการทรงจำหลักการและวิธีการอันเป็นอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาทไว้ให้เกิดการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง การนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการจัดการศึกษาของพระภิกษุสามเณรให้เกิดการกระจายสถานที่จัดการศึกษาครอบคลุมไปยังวัดในทุกหมู่บ้านเพื่อให้เกิดการเพิ่มจำนวนพระภิกษุสามเณรในแต่ละวัดมากขึ้น

รูปแบบส่งเสริมทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของสามเณร การสืบทอดพระพุทธศาสนาในโลกอนาคต การสร้างงานสนองงานคณะสงฆ์ สามเณรอัจเรียนไม่เก่ง ทรงจำพระไตรปิฎกไม่เก่ง แต่สามเณรพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ช่วยให้สามเณรแสวงหาความรู้สร้างนวัตกรรมสนองงานคณะสงฆ์ เพราะฉะนั้น สามเณรควรสืบทอดพระพุทธศาสนา ปฏิบัติงานในฐานะศาสนทายาทเป็นพระภิกษุ สร้างผลงานปกครองคณะสงฆ์ด้านต่างๆ ให้เกิดผลสำเร็จและพร้อมจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ไม่จำกัดแต่เพียงในตำราเรียนสามารถเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมจริง มีความสุขในการเรียนรู้ เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ต้องคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ และแก้ไขปัญหาได้ นวัตกรรมสามเณร

รูปแบบส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพหลังลาสิกขาของสามเณร การใช้ชีวิตที่ถูกศีลและรูปแบบพระภิกษุ เป็นการใช้ชีวิตที่สามเณรต้องเรียนรู้ ปรับตัวระหว่างดำรงอยู่ในเพศสมณ ความสามารถในการที่จะปรับตัว หรือเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง สามารถเผชิญกับความไม่แน่นอนต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต รู้จักอยู่ร่วมกับพระภิกษุ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง มีความยืดหยุ่น ประณีประนอม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายมากกว่ายึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และนำหลักการรักษาศีลขึ้นว่าเป็นบทเรียนการใช้ชีวิต การแสดงการทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ มีวินัยและทุ่มเททำงานอย่างจริงจัง รู้จักนำประสบการณ์ปฏิบัติกรรมฐานมาใช้ควบคุมอารมณ์ รู้จักการให้และทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น มีภาวะความเป็นผู้นำ และรู้จักทำความดีโดยไม่หวังผล และหลังลาสิกขาความสามารถในการที่จะปรับตัว หรือเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมกับตนเอง แสดงความเป็นพุทธศาสนิกชน คนดีของสังคม

รูปแบบส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารของสามเณร ศาสนทายาทผู้สนองงานคณะสงฆ์สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ใช้ให้ถูกวิธีและเกิดประโยชน์ต่องานปกครองคณะสงฆ์ด้านต่างๆ รวมถึงใช้เทคโนโลยีเพื่อหาความรู้มากกว่าความบันเทิง รู้วิธีการที่จะเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ให้เกิดกิจกรรมสร้างสรรค์การเผยแผ่พระพุทธศาสนา สามารถสร้างข้อมูลทางพระพุทธศาสนา ชัดความรู้กิจกรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา ให้มีความน่าเชื่อถือ รู้จักอ้างถึงที่มาของข้อมูล มีทักษะต่อการนำเสนองานคณะสงฆ์ทันต่อสถานการณ์ต่างๆ

รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การดูแลสุขภาพพระภิกษุสงฆ์และชุมชนของสามเณร วัดนอกเมืองใหญ่พระภิกษุมีแนวโน้มลดลง พระภิกษุสูงอายุมีจำนวนมาก การดูแลสุขภาพจัดกิจกรรมดูแลสุขภาพส่งเสริมสุขภาพเป็นสิ่งจำเป็นและเร่งด่วน เนื่องจากพระภิกษุสูงอายุอาพาธ ส่วนมากขาดผู้ดูแล และนิยมจัดการโดยแจ้งให้ญาติมารับพระภิกษุอาพาธไปดูแลที่บ้าน หรือจัดให้ญาติมาอยู่ดูแลพระภิกษุอาพาธที่วัด ใช้ชีวิตที่วัดอาจไม่เหมาะสม อีกทั้ง พระภิกษুবวชนาน บางรูปบวชตั้งแต่เป็นสามเณรจนถึงเป็นพระภิกษุสูงอายุ ความสัมพันธ์กับญาติมีน้อยกว่าความสัมพันธ์กับพระภิกษุสามเณร ชุมชน ด้วยเหตุนี้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การดูแลสุขภาพพระภิกษุสงฆ์ให้แก่สามเณร ควรเร่งดำเนินการ เพิ่มทักษะด้านงานบริหารพระภิกษุอาพาธ ส่งเสริมศักยภาพให้สามเณรปรับปรุงวิธีการดูแลสุขภาพวิถีพุทธ ผสมผสานกับการดูแลสุขภาพแพทย์แผนปัจจุบัน

การบวชสามเณร เพื่อสร้างศาสนทายาท ป้องกันวิกฤตปัญหาการขาดแคลนพระภิกษุสงฆ์และขาดแคลนสามเณรผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา ลดปัญหาการเกิดวัดร้าง การบวชสามเณรช่วยให้เกิดการสร้างศาสนทายาทในพระพุทธศาสนา โดยการสนับสนุนให้แต่ละชุมชนปลูกฝังการบวชแก่เยาวชน จัดกิจกรรมบวชเณรภาคฤดูร้อน ซึ่งเป็นกิจกรรมระยะสั้นและได้รับการตอบรับจากกระแสสังคม หลังมีการเผยแผ่กิจกรรมบวชเณรภาคฤดูร้อนประจำปีทุกปี แสดงถึงการพัฒนาวงเยาวชนไทยในรูปแบบการบวชเณรภาคฤดูร้อน ส่วนสามเณรบวชในชุมชน แต่ไม่ประสงค์จะลาสิกขา วัดในชุมชน คณะสงฆ์ควรสร้างความร่วมมือกับโรงเรียนในชุมชนให้สามเณรได้สามารถใช้ชีวิตและเรียนร่วมกับเพื่อนเยาวชนในชุมชน ผ่านการจัดการศึกษาภาคบังคับ แต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบและกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนบางอย่าง ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา กำหนดให้สามเณรได้เรียนตามเกณฑ์การจัดการศึกษาภาคบังคับควบคู่กับการเรียนรู้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในศตวรรษที่ 21

การสนับสนุนให้เยาวชนได้เข้าศึกษาเรียนในระดับมัธยมในโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อให้สามารถบวชเรียนแล้วเรียนรู้ตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษา ช่วยเพิ่มสามเณรในสถานศึกษา เพิ่มสามเณรในวัด ควบคู่กับการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมอื่นๆ ผสมผสานกับการศึกษาปริยัติสามัญเป็นการวางรากฐานทางการจัดการศึกษาคณะสงฆ์ซึ่งมีกฎหมายรองรับชัดเจน และคณะสงฆ์ควรประกาศนโยบายให้เจ้าอาวาสและไวยาวัจกร คณะกรรมการวัด สนองงานคณะสงฆ์จัดหางบประมาณสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในแต่ละวัด ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ให้เกิดการจัดกิจกรรมการศึกษาควบคู่กับการพัฒนาวัดพัฒนาชุมชน สร้างนวัตกรรมการใช้ความรู้ของพระภิกษุสามเณรแสดงถึงผลการสืบทอดพระพุทธศาสนาและการเป็นศาสนทายาทที่ช่วยขับเคลื่อนพระพุทธศาสนาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

การสร้างศาสนทายาทเพื่อเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ศาสนทายาท ผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนธรรมจึงต้องมีความรอบรู้ สามารถเผยแผ่หลักธรรมคำสอนที่ถูกต้องและเหมาะสม ปลูกสร้างศรัทธาให้เกิดแก่พุทธศาสนิกชนจนเกิดความเลื่อมใส หันมาสนใจใฝ่ธรรม และดำรงไว้ซึ่งหลักศาสนธรรมที่ถูกต้องและที่สำคัญสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงสร้างเกราะป้องกันภัยในยามที่สังคมกำลังเผชิญหน้ากับความผันแปรต่างๆ (ประภาส แก้วสวรรค์, 2562)

บทสรุป

วัดในประเทศไทยมีจำนวนมากแต่จำนวนพระสงฆ์สามเณรมีจำนวนลดลงส่งผลให้เกิดวัดร้างจำนวนมากรวมถึงวัดที่มีพระภิกษุสามเณรต่ำกว่า 5 รูปโดยเฉพาะช่วงออกพรรษา อีกทั้งพระสงฆ์ส่วนมากเป็นพระสงฆ์ผู้สูงอายุการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสืบต่อพระพุทธศาสนาเป็นไปได้ยากพระภิกษุหนุ่มวัยแรงงานส่วนมากบวชในระยะสั้นไม่สามารถขยายผลให้เกิดการสืบต่อพระพุทธศาสนาทั้งระหว่างบวชอยู่หรือลาสิกขาการสนับสนุนให้เกิดศาสนทายาทที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ หลายปีจำเป็นจะต้องบวชตั้งแต่สามเณรจนถึงการบรรพชาเป็นภิกษุสงฆ์ซึ่งทรงไว้ซึ่งความรู้ความสามารถเหมาะสมต่อการเป็นศาสนทายาทและพฤติกรรมการบวชเณรในสังคมไทยยังคงได้รับความนิยมและศรัทธาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมบวชภาคฤดูร้อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายก่อให้เกิดพัฒนาการการเรียนรู้ของสามเณรเมื่อปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลนโยบายของคณะสงฆ์จะช่วยให้เพิ่มสามเณรอันเป็นศาสนทายาทที่สำคัญช่วยให้ทรัพยากรมนุษย์ทางพระพุทธศาสนาเพิ่มขึ้นและเมื่อสามเณรอุปสมบทเป็นพระภิกษุมีอำนาจทางการปกครองคณะสงฆ์สามารถดำเนินงานสนองงานคณะสงฆ์ได้อย่างดีการเพิ่มศาสนทายาทจึงต้องเร่งดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไปในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มคลังข้อมูลสถิติ กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ.สถิติบุคลากรและศาสนสถานทางศาสนาในประเทศไทย สถิติบุคลากรและศาสนสถานทางศาสนาในประเทศไทย. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://ittdashboard.nso.go.th/preview.php?id_project=56 [3 มกราคม 2568].
- ช.ธ. (ไทย)25/122/69 หมายถึง พระไตรปิฎกเล่มที่ 25 สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อัมมบท [6.พิหารปทก เสฏฐิวัตร เรื่องพิหารปทกเศรษฐี]ภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 122 หน้า 69 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ (2538).พฤติกรรมการบวชของคนไทย. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.
- ชมรมธรรมธारा.ศาสนทายาท (บาลีวันละคำ 3,631). [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://dhamtara.com/?p=21872> [4 มกราคม 2568].
- ท่านพ่อลี ธัมมธโร.ญาติของพระศาสนา. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.dhammadharm.org/monktalk/dbview.php?No=528> [4 มกราคม 2568].พระมหาสมณ จินตโฆสโก.สามเณรตัวน้อย เต็มศาสนทายาท. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/2716534?gallery_id=1 [4 มกราคม 2568].
- ประภาส แก้วสวรรค์. (2562). “พิธีถวายทุนศาสนทายาทสืบสานและเผยแผ่พระพุทธศาสนาภายใต้กองทุนส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา พุทธศักราช 2562”. วารสารสายตรงศาสนา. 16(5) 33-37.
- ผู้จัดการออนไลน์.ชาวเน็ตชื่นชม! สามเณร 10 ขวบ ท่องปาฏิโมกข์ ผ่านใช้เวลาแค่ 45 นาที. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/online/section/detail/9660000076574> [3 มกราคม 2568].

- พระณัฐวุฒิ พันทะลี. (2563). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการพระพุทธศาสนา เขตลุ่มแม่น้ำโขง. 3(2) 44-55.
- พระมหาวุฒน์ สุวฑฒโก (บุญเสนอ). (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างศาสนทายาทสำหรับ คณะสงฆ์ไทย. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ. 8(1) 324-335.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส. (2515). พระปฐมสมโพธิกถา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรม บรรณาการ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2564). ข้อมูลพื้นฐานทางพระพุทธศาสนาประจำปี พ.ศ. 2564. กรุงเทพฯ : กลุ่มเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานเลขานุการกรม สำนักงานพระพุทธศาสนา แห่งชาติ.

**การส่งเสริมการเมืองคุณธรรมประชาชนตำบลสาริกา
อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก**
**PROMOTING MORAL POLITICS OF THE PEOPLE OF SALIKA SUBDISTRICT,
MUEANG NAKHON NAYOK DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE**

ประเทืองจิต บุญมา
Pratuengjit Boonmark
จิตอาสาพัฒนาชุมชน
Community Development Volunteers
E-mail: boommarkp@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความคิดการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก 2. ศึกษาระดับการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก 3. การบูรณาการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 รูป/คน สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ดังนี้ ประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ตระหนักถึงปัญหาการเมืองไทยหาเหตุเกิดจากขาดคุณธรรม เน้นกิจกรรมการเมืองแบบต่างตอบแทน แก้ปัญหาด้วยการส่งเสริมคุณธรรมประชาชนผู้มีอำนาจเลือกนักการเมือง เลือกนักการเมืองผู้มีคุณธรรม

2. ระดับการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความคิดการส่งเสริมการเมืองคุณธรรม รองลงมา ด้านร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเมืองคุณธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบูรณาการส่งเสริมการเมืองคุณธรรม

3. การบูรณาการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ประชาชนตำบลสาริกา ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมประชาชนแบบบูรณาการ เน้นส่งเสริมคุณธรรมประชาชนเพื่อใช้เป็นฐานทำกิจกรรมการเมืองคุณธรรม เมื่อเลือกนักการเมืองจะคำนึงถึงผลงานและคุณธรรมทางการเมือง

คำสำคัญ: การร่วมตัดสินใจ,การส่งเสริมการเมืองคุณธรรม,ประชาชนตำบลสาริกา

Abstracts

The research aims to 1. Study the idea of promoting moral politics of the people of Sarika Subdistrict, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province. 2. Study the level of promoting moral politics of the people of Sarika Subdistrict, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province. 3. Integrating the promotion of moral politics of the people of Sarika Subdistrict, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province. The research methodology was a mixed-methods qualitative research, in-depth interviews, 25 people, descriptive data analysis, and quantitative research using a questionnaire to collect data from a sample of 400 people. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that:

1. The idea of promoting moral politics of the people of Sarika Subdistrict, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province is as follows: The people of Sarika Subdistrict, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province are aware of the problems of Thai politics that are caused by a lack of morality. They emphasize reciprocal political activities and solve problems by promoting morality. People in power choose politicians and politicians who are moral.

2. The overall level of promoting moral politics of the people of Sarika Subdistrict, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province is at a high level. The aspect with the highest average value is the aspect of promoting moral politics, followed by the aspect of participating in activities to promote moral politics. The aspect with the lowest average value is the aspect of integrating and promoting moral politics.

3. Integrating and promoting moral politics of the people of Sarika Subdistrict, Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province. The people of Sarika Subdistrict joined in organizing integrated activities to promote people's morality, emphasizing the promotion of people's morality to be used as a base for doing moral politics activities. When choosing politicians, they will take into account their political performance and morality.

Keywords: Participatory decision-making, Promotion of moral politics, Sarika subdistrict people

บทนำ

การเมืองแบบประชาธิปไตยเริ่มต้นจากการปฏิวัติ 2475 ประชาชนที่ตื่นตัวทางการเมืองต้องการใช้อำนาจและใช้เสรีภาพของตนเองในการบริหารจัดการกิจกรรมทางการเมืองเป็นประชาชนกลุ่มเล็กๆ โดยเฉพาะประชาชนมีการศึกษาในระดับที่สูงผ่านการศึกษาจากต่างประเทศและทำงานอยู่ในทวีปยุโรป ซึ่งมีแนวคิดสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเห็นว่าการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้นมีความล้าสมัย ไม่อาจนำพาให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่ไม่ได้รับการแก้ไขในระบอบการปกครองรูปแบบเดิม ต้องการพัฒนาการทางการเมืองทางการเมืองนำไปสู่การช่วงชิงอำนาจทางการเมืองจากระบบอำนาจเดิม คือ การปกครองในสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ระบอบการปกครองที่มีกษัตริย์เป็นผู้ปกครองและมีสิทธิ์ขาดในการบริหารประเทศ อาศัยอำนาจของกษัตริย์เป็นผู้บริหารจัดการกิจกรรมทางการเมืองภายในประเทศ ส่วนประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังขาดการตื่นตัวทางการเมือง

กลุ่มผู้ก่อการได้ตั้งปณิธานในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เพื่อให้สยามบรรลุเป้าหมาย 6 ประการ ได้แก่

1. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในบ้านเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจของประเทศไว้ให้มั่นคง
2. จะรักษาความปลอดภัยในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดน้อยลงให้มาก
3. จะต้องบำรุงความสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจไทย โดยรัฐบาลใหม่จะพยายามหางานให้ราษฎรทำโดยเต็มความสามารถจะร่างโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาง
4. จะต้องให้ราษฎรได้มีสิทธิเสมอภาคกัน ไม่ใช่ให้พวกเจ้ามีสิทธิยิ่งกว่าราษฎรเช่นที่เป็นอยู่
5. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการดังกล่าวแล้วข้างต้น
6. จะต้องให้มีการศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร (อานันท์ เกียรติสารพิภพ, 2563)

คำแถลงการณ์ของคณะราษฎรฉบับแรกที่อ่านโดยนายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะราษฎร ในเช้าวันนั้น ต่อหน้าแถวทหารที่มารวมตัวกัน โดยมีใจความสำคัญที่แสดงถึงปัญหาต่างๆ ในการปกครองราษฎรโดยรัฐบาลของรัชกาลที่ 7 อาทิ กษัตริย์ทรงแต่งตั้งญาติวงศ์และคนสอพลอไร้คุณความรู้ให้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญๆ ไม่ทรงฟังเสียงราษฎร ปล่อยให้ข้าราชการทุจริตการเก็บและใช้เงินภาษีจากราษฎรอย่างเป็นปัญหา ราษฎรมีความทุกข์ยากลำบากในหลายด้าน รวมถึงการไม่มีงานทำ คณะราษฎรจึงต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้แกราษฎร ด้วยการจัดการปกครองใหม่ ในระบอบประชาธิปไตยที่มีสภาผู้แทนราษฎร(ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์, 2566)

คุณธรรมมักถูกนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างอำนาจในการบริหารรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ดังกรณี การสร้างการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างอำนาจจากรูปแบบเดิม การเมืองการปกครองที่ให้อำนาจพระมหากษัตริย์ในการปกครองสูงสุด ก่อให้เกิดการอ้างอำนาจที่ไม่ชอบธรรมนำไปสู่การใช้ใช้อำนาจอีกรูปแบบหนึ่งกดดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองและแสดงความต้องการเชิงคุณธรรมเพื่อให้เกิดการสร้างความสุขแก่ประชาชน

การขาดคุณธรรมปรากฏให้เห็นอยู่เสมอเมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง หลังความขัดแย้งเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2475 ได้มีความขัดแย้งอันเกี่ยวเนื่องกับรัฐธรรมนูญหลายเหตุการณ์ ดังมีลำดับดังนี้ การปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรและงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรากับรัฐประหาร 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476 พระยามโนปกรณนิติธาดาว่าเรื่องนี้ขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯและทรงพระราชทานพระราชหัตถเลขาความว่าสยามยังไม่พร้อมจะมีคณะ การเมืองเพราะประชาชนส่วนมากยังไม่มี ความเข้าใจวิธีการปกครองแบบรัฐธรรมนูญ (ราชกิจจานุเบกษา, 2476)

การปฏิบัติแม้จะอ้างถึงคุณธรรม ต้องการแก้ปัญหาสร้างความสุขแก่ประชาชน แต่ถ้าว่าพฤติกรรมปฏิบัติทางการเมืองเป็นพฤติกรรมอภุศลใช้อำนาจข่มเหงผู้อื่นให้ทำตามที่ตนเองต้องการและก่อให้เกิดพฤติกรรมเรียนแบบส่งต่อการใช้อำนาจควบคุมผู้อื่นมาอย่างสังคมไทยปัจจุบัน และเมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมือง เกิดความเห็นต่างทางการเมือง สังคมไทยนิยมแสวงหาทางออกทางการเมืองด้วยการปฏิวัติ การเลือกใช้อำนาจตัดสิน ตลอดระยะเวลาหลังการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ตั้งแต่การยึดอำนาจ 2475 พฤติกรรมทางการเมืองของสังคมไทย มิได้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองเชิงคุณธรรม การเปิดรับฟังความคิดเห็นแตกต่างทางการเมือง การใช้คุณธรรม เมตตา ห่วงดีต่อกัน ลักษณะประนีประนอมด้วยสันติธรรม แต่พฤติกรรมทางการเมืองไทยส่วนมากมีลักษณะการใช้ อภุศลกรรม กระทำต่อสมาชิกสังคมไทยใช้อำนาจเข้าควบคุมบีบบังคับ ใช้เล่ห์ร้ายทางการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง ตลอดเวลายาวนานการเมืองไทย มีการใช้อำนาจเข้าควบคุมทำกิจกรรมทางการเมือง รูปแบบอำนาจเผด็จการหรืออำนาจเผด็จการทางรัฐสภา

การพัฒนาการเมืองทางการเมืองไทยจึงควรแก้ไขด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงการนำคุณธรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมทางการเมืองของประเทศไทย ส่งเสริมให้ประชาชนบูรณาการกิจกรรมทางสังคมไทยซึ่งถูกหล่อหลอมมาด้วยคุณธรรมทางศาสนาและประยุกต์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้เกิดการพัฒนาการเมืองระดับชุมชน ส่งเสริม สนับสนุนนักการเมืองใช้อำนาจทางการเมืองด้วยคุณธรรม ส่งเสริมการเมืองคุณธรรมแก่ประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ก่อให้เกิดชุดความรู้กิจกรรมการบูรณาการทางการเมืองกับการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามบริบทชุมชน เทคนิคและวิธีการพัฒนาการเมืองระดับชุมชนอันเป็นฐานรากของระบอบประชาธิปไตยประเทศไทย ส่งผลต่อการพัฒนาการเมืองของประเทศสู่การเมืองคุณธรรมลดการซื้อเสียง ประชาชนตระหนักถึงการแก้ปัญหาทุจริตในประเทศไทย มุ่งเน้นแสวงหานักการเมืองที่มีคุณธรรมเข้าไปใช้กิจกรรมทางการเมืองพัฒนาประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความคิดการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
2. ระดับการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
3. ผลการบูรณาการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

การทบทวนวรรณกรรม

การส่งเสริมการเมืองคุณธรรมประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก อาศัยความเข้าใจธรรมชาติ ทุกสิ่งเกิดขึ้น ย่อมเกิดความขัดแย้ง บังคับให้เปลี่ยนแปลงจากทุกสิ่งหนึ่งเปลี่ยนเป็นอีกทุกสิ่งหนึ่ง การเริ่มต้นสู่ทุกสิ่งใหม่ แม้ช่วงระยะแรกจะรู้สึกเป็นสุข แต่แท้จริงทุกสิ่งเริ่มต้นค่อยๆ ชัดเจน บังคับจนทนต่อไปไม่ได้ การเมือง การอยู่ร่วมกัน ปัญหาการเมืองที่ขาดการนำคุณธรรมมาใช้เมื่อทำกิจกรรมทางการเมือง อธรรมจะเริ่มก่อตัวขึ้นค่อยๆ สร้างปัญหาความเดือดร้อน จากปัญหาหนึ่งสู่อีกปัญหาหนึ่ง จากทุกสิ่งหนึ่งสู่อีกทุกสิ่งหนึ่ง การส่งเสริมการเมืองคุณธรรมประชาชนช่วยให้เข้าใจปัญหา แก้ปัญหาการเมืองจากฐานจิตใจให้มีคุณธรรม

การแก้ไขปัญหาสังคมและการแก้ปัญหาทุจริตที่เกิดจากผู้กระทำการเมืองขาดคุณธรรม โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นพื้นฐาน เพราะคุณธรรมความดี และสติปัญญาอะไรทุกอย่างเป็นคุณสมบัติที่ต้องใช้ทุกที่ทุกกาล ปรับขยายไปใช้ได้ทุกระดับ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)) 2547) แนวคิดการใช้หลักธรรม หลักการทางพระพุทธศาสนาจนถึงจิตใจคนในสังคมขาดคุณธรรม ทำกิจกรรมทางการเมืองตามใจที่ไรคุณธรรม ถึงแม้ว่า รูปแบบการเมืองแบบประชาธิปไตยเปิดใจรับความแตกต่าง เมื่อขาดคุณธรรมในใจ การปิดรับเปิดใจจะสิ้นสุดลง ทดแทนเป็นความขัดแย้ง

การเมืองขาดคุณธรรม เกิดจากจิตใจผู้ทำกิจกรรมทางการเมือง กระทำกิจกรรมใดๆ มุ่งแสวงหาประโยชน์ตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม จิตถูกครอบงำด้วยอกุศลธรรมเกิดวงจรอุบาทว์ทางการเมืองในทุกรูปแบบการใช้อำนาจทางการเมือง จุดเริ่มต้นของวงจรอุบาทว์ทางการเมืองอาจเริ่มต้นที่ตัวบุคคลส่งต่ออย่างเป็นระบบครบวงจรส่งผลกระทบต่อการใช้ร่วมกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง การทำลายล้างกันและกัน แนวทางการแก้ปัญหาพฤติกรรมทางการเมืองไทยในทัศนะของเพลโตนั้นต้องให้การศึกษาหรืออบรมแก่นักการเมืองให้นักการเมืองมีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมที่เกี่ยวกับความดี มีการอยู่ดีกินดี ประชาชนจะต้องปฏิบัติตามและเชื่อฟังกฎหมายของรัฐ โดยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของปัจเจกชนด้วยองค์ประกอบของคุณธรรม (ชูชาติ สงกลางและคณะ, 2565)

การทำกิจกรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ให้อำนาจแก่ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพร่วมพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน พัฒนาวีถีชีวิตประชาชนให้มีจิตสำนึกแบบรับผิดชอบต่อส่วนรวม เกิดขึ้นจากความรู้สึกของคนในสังคมว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศเป็นของคนทุกคน (พงศธร ไชยเสน, ม.ป.ท.) สามารถตรวจสอบควบคุมดูแลเสนอหรือแก้ไขกฎหมาย ยื่นถอดถอนนักการเมืองที่ประพฤติมิชอบพร้อมกับแสดงความคิดเห็นในการทำประชาพิจารณ์ แต่ถ้าว่า ผู้มีอำนาจทางการเมืองการปกครองขาดคุณธรรม กิจกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่อาจเกิดขึ้นได้ การใช้อำนาจทางการเมืองเอื้อประโยชน์แก่ตนเองและพวกพ้อง อาจใช้เล่ห์เหลี่ยมทำหลักประชาธิปไตยเปลี่ยนเป็นอำนาจนิยม

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดจากนักการเมืองขาดคุณธรรมพบได้ทั่วไปได้แก่ ปัญหาการทุจริตเลือกตั้ง การฉ้อราษฎร์บังหลวงช่วยเหลือพวกพ้องให้ได้ตำแหน่ง การแทรกแซงอำนาจหน้าที่ข้าราชการประจำ การใช้ทรัพย์สินงบประมาณราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว การบังคับให้ข้าราชการทำผิดแทนตน การปรับหรือออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์นักการเมือง การยกเว้นความผิดทางจริยธรรมของนักการเมืองบางกลุ่ม การแก่งแย่งหรือใส่ร้ายป้ายสีนักการเมืองตรงข้าม การมี

แตกต่างกันเมื่อทำกิจกรรมในชุมชน ทำกิจกรรมทางการเมือง ส่งเสริมจิตให้เกิดคุณธรรม เมตตา ห่วงดีต่อกัน เมื่อเกิดความขัดแย้งเน้นประนีประนอม แลกเปลี่ยนข้อมูลด้วยสันติธรรม บูรณาการทางการเมืองกับการประยุกต์ใช้คุณธรรมตามบริบทชุมชนเกิดวงจรคุณธรรมนำการเมือง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ พระสงฆ์ ประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก สามารถแสดงความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก จำนวน 19,240 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลสาริกา ปี 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) ตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ประชาชนในตำบลสาริกา จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) จากตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก 12 หมู่บ้าน ทำการแบ่งกลุ่มตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 รูป/คนโดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป นักวิชาการรัฐศาสตร์ จำนวน 5 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 5 คน นักวิชาการด้านพุทธศาสนา จำนวน 5 คน และตัวแทนการเมืองภาคประชาชน จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 25 รูปหรือคน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับผู้มีความชำนาญสามารถให้ข้อมูลในการวิจัยได้

เครื่องมือวิจัยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

1. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

2. แบบสอบถามสัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมต้นแบบส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

ผลการวิจัย

การส่งเสริมการเมืองคุณธรรมประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมเกิดจากผลกระทบทางการเมือง การใช้

ความรุนแรงตัดสินใจปัญหาทางการเมือง การส่งเสริมคุณธรรมในชุมชนช่วยให้สมาชิกชุมชนมุ่งทำดีต่อผู้อื่น มุ่งสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวม ใช้ขันติลดความขัดแย้ง ใช้สัจจความจริงใจต่อกัน เปิดเผยข้อมูลได้อย่างเหมาะสมต่อเวลาสถานที่ เมื่อนำไปใช้กับกิจกรรมทางการเมือง เลือกผู้นำชุมชน เลือกนักการเมืองท้องถิ่นหรือระดับชาติ นักการเมืองผู้มีคุณธรรมจะถูกเลือกเป็นลำดับแรก และภาพจำคุณธรรมแบบอย่างที่ดีในชุมชนเป็นปัจจัยสนับสนุนสร้างอำนาจทางการเมือง

2. ระดับการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.02, S.D.= 0.64) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความคิดการส่งเสริมการเมืองคุณธรรม ($\bar{X}$ =4.07, S.D.= 0.61) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเมืองคุณธรรม ($\bar{X}$ =4.05, S.D.= 0.68) และด้านการบูรณาส่งเสริมการเมืองคุณธรรม ($\bar{X}$ =3.95, S.D.= 0.65)อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

(n = 400)

ระดับการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชน ตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัด นครนายก	ระดับการร่วมส่งเสริมคุณธรรม		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านความคิดการส่งเสริมการเมืองคุณธรรม	4.07	0.61	มาก
2. ด้านร่วมกิจกรรมส่งเสริมการเมืองคุณธรรม	4.05	0.68	มาก
3. ด้านการบูรณาส่งเสริมการเมืองคุณธรรม	3.95	0.65	มาก
ภาพรวม	4.02	064	มาก

ระดับการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า ประชาชนตำบลสาริกา ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงตัดสินใจปัญหาทางการเมือง การแสวงผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจทางการเมือง ส่วนมากจึงต้องการส่งเสริมการเมืองคุณธรรม ร่วมกิจกรรมชุมชนที่ส่งผลให้เกิดประโยชน์ส่วนรวม บูรณาการเมืองต้องตัดสินใจทางการเมือง

3. การบูรณาส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ได้แก่ ประชาชนต้นแบบด้านการมีคุณธรรม ร่วมกิจกรรมชุมชนด้วยความเสียสละ กระทำกิจกรรมต่างๆ ส่งผลต่อประโยชน์ส่วนรวมในชุมชน และเมื่อมีกิจกรรมเชื่อมโยงทางการเมืองการมีคุณธรรมซึ่งประชาชนต้นแบบด้านการมีคุณธรรมจะถูกนำมาใช้เป็นปัจจัยสนับสนุนตัดสินใจเลือกประชาชนต้นแบบด้านการมีคุณธรรมนั้นเป็นตัวแทนทางการเมือง หรือสนับสนุนกิจกรรมทาง

การเมืองที่ประชาชนต้นแบบด้านการมีคุณธรรมตัดสินใจ รวมถึงกิจกรรมชุมชน ผู้นำชุมชน นักการเมืองท้องถิ่นนิยมเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน แสดงถึงความมีเมตตาช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกชุมชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเมืองคุณธรรมประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า การส่งเสริมคุณธรรมในชุมชนช่วยให้สมาชิกชุมชนมุ่งทำดีต่อผู้อื่น มุ่งสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวม ใช้ขันติลดความขัดแย้ง ใช้สัจจความจริงใจต่อกัน เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งในชุมชน ความขัดแย้งทางการเมืองนิยมใช้ความรุนแรงตัดสินใจ การแสวงหาประโยชน์ตนและพวกพ้องใช้อำนาจเงินซื้ออำนาจบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์ตนนำไปสู่การเมืองขาดคุณธรรม ก่อให้เกิดทุจริตหลายประการ การแก้ปัญหาทางการเมือง ชุมชนเลือกวิธีการส่งเสริมคุณธรรมให้เกิดขึ้นในชุมชน ยกย่องนักการเมืองที่มีพฤติกรรมกระทำความดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวม กิจกรรมบูรณาการเป็นกิจกรรมชุมชนที่ก่อให้เกิดประโยชน์วงกว้าง

2. การบูรณาการส่งเสริมการเมืองคุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก การร่วมกิจกรรมชุมชน งานบุญโครงการ "ผ้าป่าขยะ"บูรณาการกับงานสาธารณะประโยชน์ การร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก และตรวจสอบ ติดตามการแก้ไข ปัญหา เรื่องร้องเรียน กรณีมีน้ำเน่าเสียปล่อยออกจากสถานประกอบการ พื้นที่ตำบลสาริกา ส่งผลให้เกิดผู้นำคุณธรรมในชุมชน ผู้นำทางการเมืองแก้ปัญหาชุมชนด้วยคุณธรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรเศรษฐี วุฒิปญญาอิสกุล** ได้วิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา จุดเด่นผู้นำทางการเมืองมีความพยายามทำกิจกรรมทางการเมืองปฏิบัติงาน แสดงพฤติกรรมเชิงคุณธรรมมากขึ้น รวมทั้งมีการนำหลักทศพิธราชธรรมมาสร้างโอกาสทางการเมือง พัฒนาสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่สอดคล้องกับ**ไพวรรณ บุรีมาตร** ได้วิจัยเรื่อง “พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักธรรมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น ประกอบด้วย หลักกายกรรม แสดงกิริยาอาการสุภาพในการปฏิบัติงานต่อผู้ร่วมงาน หลักวจีกรรม เลือกใช้คำพูดภาษาที่สุภาพเมื่อสนทนา พูดคุยกับสมาชิกในชุมชน หลักมโนกรรม ทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้อง ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นแสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานตามข้อกฎหมายและคุณธรรม ไม่มีจิตใจแบบเผด็จการ รักความเป็นธรรม สำนึกในพันธะหน้าที่ต่อสังคมโดยใช้อำนาจที่เป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนประชาชนร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่น สำนึกในหน้าที่พลเมือง ทำหน้าที่และรับผิดชอบในฐานะนักการเมือง

องค์ความรู้ใหม่

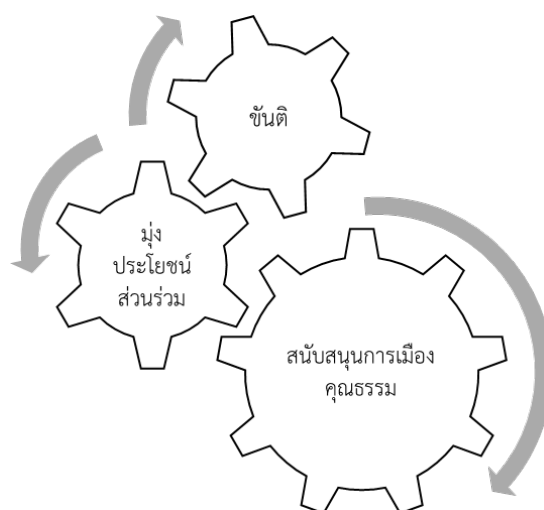
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสังเคราะห์ความรู้ “การส่งเสริมการเมืองคุณธรรมประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก” ความคิดการส่งเสริมการเมือง

คุณธรรมของประชาชนตำบลสาริกา อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ดำเนินการลักษณะ กระตุ้นความคิดประชาชนเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง บูรณาการกับกิจกรรมชุมชน ส่งเสริม นักการนำเสนอนโยบายแก่ประชาชน แม้ยังไม่ถึงวัดเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงคุณธรรม นักการเมือง การนำผลงาน กิจกรรมมาช่วยเสริมการตัดสินใจสนับสนุนนักการเมืองด้วยคุณธรรม เห็นคุณค่า มูลค่าของนักการเมือง แทนการรับเงินตอบแทนช่วงเลือกตั้ง

ขั้นตอนธรรม การส่งเสริมการเมืองคุณธรรมประชาชนจะต้องตระหนักถึงการใช้ขั้นตอนธรรมรับฟัง ความคิดเห็นความแตกต่างแม้กระทั่งความขัดแย้งทางการเมืองซึ่งเป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นตามระบอบ ประชาธิปไตยและระบอบคุณธรรมซึ่งจะต้องมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติการใช้ขั้นตอนธรรมข่มใจ ยอมรับฟังด้วยเหตุด้วยผลจากทำให้เกิดการลดข้อขัดแย้งและประสานความร่วมมือภายใต้ความ แตกต่างในรูปแบบความขัดแย้งจากการจัดกิจกรรมทางการเมือง

การมุ่งประโยชน์ส่วนร่วม การเมืองจะต้องลดผลประโยชน์ของตนเองลงตามหลัก พระพุทธศาสนาอดกิเลสลงด้วยการให้ทานและแบ่งปันสิ่งอื่นๆที่จะก่อประโยชน์แก่ตนเองมุ่ง ประโยชน์ต่อส่วนรวมจะทำให้เป็นต้นแบบของผู้นำทางการเมืองแสดงถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนา สังคมชุมชนร่วมกัน ทำให้กิจกรรมต่างๆทำร่วมกันเป็นการประสานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดของการ อยู่ร่วมกันในสังคมการพัฒนาชุมชนโดยการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดการจัดการอย่าง สร้างสรรค์และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด

การสนับสนุนการเมืองคุณธรรมเป็นกิจกรรมที่แสดงถึงความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนที่ ต้องการให้กิจกรรมทางการเมืองเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์มากกว่ากิจกรรมที่ช่วงชิงอำนาจและช่วงชิง ผลประโยชน์ของการและการอันนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองดังนั้นการเมืองคุณธรรมจึงเป็น กิจกรรมที่สมาชิกในชุมชนสังคมต้องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและใช้คุณธรรมประสานให้เกิดเป็นพลัง ทางการเมืองและสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่สังคม

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ส.ส. (ไทย) 15/246/354 หมายถึง พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค [๑๒. อาฬวกสูตร]
ภาษาไทย เล่ม 15 ข้อ 246 หน้า 354 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2539
- ชูชาติ สงกลางและคณะ. (2565). แนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมกรรมการเมืองไทยในทัศนะของเพลโต. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*. 22(2) 251.
- ประเสริฐ ปัทมะสุคนธ์. “คณะราษฎร” ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 24 มิถุนายน 2475. (ออนไลน์), แหล่งที่มา: <https://pridi.or.th/th/content/2023/06/1563> (10 ธันวาคม 2567).
- พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล. (2563). การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองในจังหวัดนครราชสีมา. *หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), (2547). *รัฐศาสตร์เพื่อชาติ VS รัฐศาสตร์เพื่อโลก*. นนทบุรี : มูลนิธิบรรจงสนธิ - สหปฏิบัติฯ.
- พระราชกฤษฎีกาให้ ปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร และตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ (1, เมษายน 2476). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 50 (64ก), 1-4.
- ไพวรรณ ปริมาตร. (2564). พลวัตทางการเมืองกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่น. *หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- สกฤติ อีสริยานนท์และคณะ. (2561). ความเป็นประชาธิปไตยในชุมชนชนบทของไทย: ศึกษาชุมชนในแถบกลุ่มแม่น้ำบางปะกง. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*. 6(1) 21.
- อานันท์ เกียรติสารพิภพ. *คณะราษฎร*. (ออนไลน์), แหล่งที่มา: https://parliamentmuseum.go.th/ar63-People_team.html (10 ธันวาคม 2563).
- Yamane. T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี
ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

BUILDING A COMMUNITY NETWORK TO DEVELOP STUDENT MORALITY
STUDENTS OF KEHAPRACHASAMAKKEE SCHOOL SURANAREE SUBDISTRICT,
MUEANG NAKHON RATCHASIMA DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

อดิสร สนิทชอบ

Adisorn Sanitchop

โรงเรียนเคหะประชาสามัคคี

Kehaprachasamakkee School

*Corresponding author Email: Khehprachasamakki@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 2. ศึกษากระบวนการร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา 3. วิเคราะห์ผลดำเนินการสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา วัดเป็นศูนย์เครือข่ายชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา แขนงนำชุมชนจิตอาสาพัฒนาโรงเรียน บูรณาการหน่วยงานรัฐส่งเสริมคุณธรรม ผู้ปกครองร่วมอบรมคุณธรรมเรียนรู้ต่อเนื่อง ครูบูรณาการรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมคุณธรรมนักเรียนสู่ชุมชน

2. ระดับการร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านร่วมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรม รองลงมา ด้านร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านร่วมตัดสินใจเชิงนโยบาย

3. ผลดำเนินการสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนเคหะประชาสามัคคีนำเสนอนโยบายต่อองค์กรเครือข่ายชุมชน ร่วมกับคณะสงฆ์ ครู แกนนำจิตอาสาชุมชน ผู้ปกครองพัฒนาคุณธรรมนักเรียน

คำสำคัญ: การสร้างเครือข่ายชุมชน,การพัฒนาคุณธรรมนักเรียน

Abstracts

This research aimed to 1. Establish a network of communities to develop morality for students of Kehaprachasamakkee School, Suranaree Subdistrict, Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province. 2. Study the level of participation in activities to establish a network of communities to develop morality for students of Kehaprachasamakkee School, Suranaree Subdistrict, Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province. 3. Analyze the results of the implementation of the network of communities to develop morality for students of Kehaprachasamakkee School, Suranaree Subdistrict, Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province. The research methodology was a mixed-methods research, qualitative research, in-depth interviews with 25 participants, descriptive data analysis, and quantitative research. A questionnaire was used to collect data from a sample of 400 people. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that:

1. Establishing a network of communities to develop morality for students of Kehaprachasamakkee School, Suranaree Subdistrict, Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province. The temple was the center of the community network to organize activities to develop morality according to Buddhist principles. Community leaders volunteered to develop the school. Integrating government agencies to promote morality. Parents participated in morality training and continued learning. Teachers integrate the subject group to promote innovation in students' morality to the community.

2. The level of participation in community network building activities to develop students' morality at Kehaprachasamakkee School, Suranaree Subdistrict, Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province, is at a high level overall. The aspect with the highest average value is the aspect of joining in community network building to develop students' morality, followed by the aspect of joining activities to promote morality. The aspect with the lowest average value is the aspect of joining in policy decision-making.

3. Results of the implementation of community network building to develop students' morality at Kehaprachasamakkee School, Suranaree Subdistrict, Mueang Nakhon Ratchasima District, Nakhon Ratchasima Province Kehaprachasamakkee School presented policies to community network organizations, together with the Sangha, teachers, community volunteer leaders, and parents to develop students' morality.

Keywords: Building community networks, Development of student morality

บทนำ

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย กระจายลงระดับชุมชน การขาดการนำคุณธรรมมาใช้ในการจัดกิจกรรมทางการเมือง การเปิดใจรับความแตกต่างทางความคิด ความแตกต่างระหว่างเพศ ขัดแย้งแม้กระทั่งความแตกต่างระหว่างวัย คนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่ บทบาทผู้นำชุมชนในการจัดการของความขัดแย้งในชุมชน มีความสัมพันธ์แบบเครือข่าย พี่น้อง โดยมีศาสนา และมีขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันได้ (สุพัตรา จิตตเสถียร,2553) ความต้องคุณธรรม ความสัมพันธ์เครือข่ายศาสนาถูกเรียกหามาใช้แก้ปัญหาสังคม

ปัญหาทุจริตต่างๆทั้งโครงการขนาดใหญ่และโครงการขนาดเล็กระดับชุมชน รายงาน “10 ปี คดีโกงของนักการเมืองไทย” เป็นการรวบรวมข้อมูลจากสื่อมวลชน เฉพาะคดีที่มีการชี้มูลความผิดโดย ป.ป.ช. การตัดสินคดีโดยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึง ปัจจุบัน หลักฐานความเลวร้ายของนักการเมืองทั้งจากพรรคเล็ก พรรคใหญ่ ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน มีคดีที่ตรวจพบมาก โกงเลือกตั้ง 25 คดี ยื่นบัญชีทรัพย์สินเป็นเท็จ 9 คดี โกงจัดซื้อจัดจ้างและฮั้วประมูล 8 คดี เป็นต้น (องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย),2567) การขาดคุณธรรมนำไปสู่พฤติกรรมทุจริตเมื่อมีโอกาส มีอำนาจ นำไปสู่การถอดถอนผู้บริหารระดับสูงที่กระทำทุจริต

ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมที่ขาดหายจากสังคมไทย และคุณธรรมจริยธรรม คือ รากฐานการพัฒนาในทุกมิติหากสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรม ความขัดแย้งต่างๆ เริ่มก่อเกิดจากจุดเล็กๆจากนั้นขยายผลไปสู่ความขัดแย้งที่ยากต่อการเยียวยา และความเพิกเฉยในธรรมนำไปสู่การคิด การพูด การทำแม้คนละเล็กละน้อย จนรวมตัวกันเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ สามารถพลิกฟื้นสังคมไทยจากสภาพที่มี วิกฤตทางคุณธรรม ความดีไปสู่สังคมที่อุดมด้วยพลังแห่งคุณธรรม จริยธรรม ความดี สู่สังคมที่พึงปรารถนา (วีรวิท คงศักดิ์,2555)

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจำเป็นต้องเริ่มต้นพัฒนาตั้งแต่ระดับเยาวชนอันเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทย ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องโรงเรียนในฐานะเป็นสถานจัดการศึกษา สนองนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม 5 ประการ ได้แก่ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ.2560) แต่ถ้าว่า การพัฒนาคุณธรรมไม่อาจจะดำเนินการเพียงลำพังจำเป็นจะต้องอาศัยการสร้างเครือข่ายและจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงของการใช้ชีวิตในสังคมการจัดกิจกรรมร่วมกับเครือข่ายจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนอย่างต่อเนื่องและผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างสร้างนวัตกรรมทางสังคมใหม่ๆในการพัฒนาสังคมสู่สังคมที่มีคุณธรรมในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษากระบวนการร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
3. วิเคราะห์ผลดำเนินการสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

การทบทวนวรรณกรรม

การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

นโยบายโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรมโดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม (โรงเรียนคุณธรรม, ม.ป.ป.)

โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์และค่านิยมของชาติ กิจกรรมส่งเสริมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคุณธรรม (องค์กรคุณธรรม) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรมีบทบาทและสามารถในการสร้างคนดี เพื่อสังคมดี ส่งเสริมให้คนในองค์กรมีทัศนคติ วิถีคิด และการประพฤติปฏิบัติที่สะท้อนการมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีเหมาะสมกับสังคมไทย องค์กรมีคุณค่าและประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการดำเนินกิจการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขต 1, 2567)

เครือข่ายชุมชนส่งเสริมคุณธรรม โรงเรียนที่ร่วมขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนร่วมมือโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ร่วมดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และดำเนินงานสนองพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ดำเนินงานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม นำเครือข่ายร่วมจัดการศึกษาตามสภาพจริง วัด ผู้ปกครอง แกนนำชุมชนจิตอาสาซึ่งเป็นต้นแบบสมาชิกชุมชนคุณธรรม ชุมชนโดยการจัดการศึกษาให้เยาวชนเรียนรู้ความเป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขเกิดการเรียนรู้เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตลอดชีวิต

คณะสงฆ์ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนแกนนำเครือข่ายชุมชนส่งเสริมคุณธรรม นำเทคนิคการสอนแบบบูรณาการของครูพระสอนศีลธรรม องค์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการสอนศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมนำมาใช้สอนตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอนสอดคล้องกับระดับช่วงชั้นของนักเรียน บูรณาการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านวิธีการสอน (เทพประวิณ จันทร์แรง,2563) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าพุทธธรรม และกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โครงงานคุณธรรมส่งเสริมอัตลักษณ์วิถีพุทธ และเพื่อให้สถานศึกษา พระสอนศีลธรรม ครู และนักเรียนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมนำเสนอประสบการณ์การเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนาผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นທີ່ประจักษ์ อีกทั้งเป็นการสนองนโยบายการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ของรัฐบาล โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีกิจกรรมให้สถานศึกษาประกอบด้วย ประกวดสวดมนต์หมู่สรรเสริญคุณพระรัตนตรัย ทำนองสงสรภัญญะ ประกวดกล่าวคำอาราธนา

และถวายทานในพุทธศาสนาพิธี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สพฐ.ศธ.,2560)

โรงเรียนคุณธรรม การดำเนินงานอาศัยพลังขับเคลื่อนของเครือข่าย เริ่มต้นจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียนต้องร่วมกันวางแผนร่วมกันดำเนินงาน และส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน กลุ่มจิตอาสา แหล่งเรียนรู้คุณธรรมในชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมสร้างการมีส่วนร่วมส่งเสริมคุณธรรม สร้างเครือข่ายคุณธรรมในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติผ่านแผนงาน/โครงการ/โครงการ/กิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้เกิดคุณธรรมแก่นักเรียนมากขึ้น และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้ลดลง สร้างและพัฒนาให้มีองค์ความรู้การประยุกต์กิจกรรมกับการเพิ่มคุณธรรมในจิตใจนักเรียน เกิดนวัตกรรมชุมชนช่วยสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมร่วมกันตรวจสอบคุณธรรม นิเทศ ติดตาม จากทั้งภายใน โดยผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง และภายนอก โดยศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้เกิดการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมนักเรียน

สรุปได้ว่า การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนเคหะประชาสามัคคีนำนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม นำเครือข่ายร่วมจัดการศึกษาตามสภาพจริง คณะสงฆ์ ครู พระสอนศีลธรรม วัด ผู้ปกครอง แกนนำชุมชนจิตอาสาจัดการศึกษาร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาคุณธรรมตรงตามลักษณะการเรียนรู้ ตามเพศและวัยของผู้เรียน ครอบคลุมอย่างน้อย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เกิดการสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี พัฒนานวัตกรรมคุณธรรมตามกลุ่มสาระที่เครือข่ายร่วมสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ พระสงฆ์ ครูเคหะประชาสามัคคี เครือข่ายชุมชนเคหะ 1 นครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 14,952 คน (ผู้ร่วมดำเนินการ ปี 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ ครูเคหะประชาสามัคคี เครือข่ายชุมชนเคหะ 1 นครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ทำการแบ่งกลุ่มตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คนโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 5 รูป นักวิชาการด้านศาสนา จำนวน 5 รูป/คน แกนนำจิตอาสาชุมชน จำนวน 5 คน ครูเคหะประชาสามัคคี จำนวน 5 คน และตัวแทนเครือข่ายชุมชน เครือข่ายชุมชนเคหะ 1 จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 25 รูปหรือคน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับผู้ที่มีความชำนาญและสามารถให้ข้อมูลในการวิจัยได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 –1.00 และคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.889

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 –1.00

ผลการวิจัย

การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า วัดเป็นศูนย์เครือข่ายชุมชนจัดกิจพัฒนาคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา แกนนำชุมชนจิตอาสาต้นแบบจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน พัฒนาโรงเรียน บูรณาการหน่วยงานรัฐส่งเสริมคุณธรรม ผู้ปกครองร่วมส่งเสริมอบรมคุณธรรมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง ครูบูรณาการรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการคุณธรรมนักเรียนสู่ชุมชน การสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จัดพิธีวางพานพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียนและรอบบริเวณโรงเรียน เนื่องใน”วันสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า” “วันวิสาขบูชา” “วันลูกเสือไทย” จัดกิจกรรมสืบสานประเพณีลอยกระทง โดยบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ ส่งเสริมนักเรียนมีทักษะกระบวนการเรียนรู้ กล้าคิด กล้าแสดงออกรักความเป็นไทย อนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของไทย เป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข

การสร้างนวัตกรรมร่วมกับองค์กรเครือข่ายผลิตสื่อสอนส่งเสริมคุณธรรม “ผัดหมี่ ชี้อีก โรงเรียนเคหะประชาสามัคคี” “โครงการสุชาติ มีความสุข” กลุ่มจิตอาสาแสดงแบบอย่างผู้มีคุณธรรม บริจาคหนังสือการ์ตูนที่อ่านแล้วมาส่งต่อให้น้องๆ นักเรียน ได้สร้างจินตนาการผ่านหนังสือการ์ตูน ที่ให้ความรู้คู่กับความสนุก และจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจิตอาสา พระสงฆ์ ครูพระสอนศีลธรรมนำนักเรียนอบรมส่งเสริมคุณธรรมร่วมกับวัดใกล้เคียงโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

2. ระดับการร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.22, S.D.= 0.73) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านร่วมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรม ($\bar{X}$ =4.85, S.D.= 0.81) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา

ด้านร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม ($\bar{X}$ =4.06, S.D.= 0.67) และด้านร่วมตัดสินใจเชิงนโยบาย ($\bar{X}$ =3.75, S.D.= 0.72) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียน
เคหะประชาสามัคคีตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

(n = 400)

การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียน โรงเรียนเคหะประชาสามัคคีตำบลสุรนารี อำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการร่วมกิจกรรม		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ร่วมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรม	4.85	0.81	มาก
2. ร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม	4.06	0.67	มาก
3. ร่วมตัดสินใจเชิงนโยบาย	3.75	0.72	มาก
ภาพรวม	4.22	0.73	มาก

3. ผลดำเนินการสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนเคหะประชาสามัคคีนำเสนอนโยบายต่อองค์กรเครือข่ายชุมชน โดยเฉพาะคณะสงฆ์อำเภอเมืองนครราชสีมา คณะสงฆ์ตำบลกับพระวิทยากรอบรมเยาวชน จังหวัดนครราชสีมา ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนร่วมกับครูโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี แกนนำจิตอาสาชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ให้เกิดการสร้างความร่วมมือพัฒนาคุณธรรมนักเรียน จัดกิจกรรมแบบบูรณาการให้นักเรียนเรียนรู้ตามสภาพการใช้ชีวิตจริง กิจกรรมเน้นส่งเสริมคุณธรรม นักเรียนสามารถแสดงคุณธรรมหลังการเข้าร่วมกิจกรรม และขยายผลเป็นนวัตกรรมสังคมในชุมชน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

1. การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า วัดเป็นศูนย์เครือข่ายชุมชนจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา แกนนำชุมชนจิตอาสาต้นแบบจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน พัฒนาโรงเรียน บูรณาการหน่วยงานรัฐส่งเสริมคุณธรรม ผู้ปกครองร่วมส่งเสริมอบรมคุณธรรมให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม การแสดงจิตอาสาร่วมกิจกรรมพัฒนาวัด พัฒนาโรงเรียน กิจกรรมสร้างจิตสำนึกต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ร่วมกับองค์กรเครือข่ายผลิตสื่อส่งเสริมคุณธรรม กิจกรรมต่างๆ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ครูผู้สอนจัดกิจกรรมลักษณะบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ตรงตามความต้องการสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ กันศิริและคณะ (2559) ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การตั้ง

องค์กรนักเรียนและการจัดกิจกรรมในหลักสูตร สร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมาย สถานศึกษาควรจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน และจัดตั้งคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน จัดแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน

2. ระดับการร่วมกิจกรรมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านร่วมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรม รองลงมา ด้านร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และน้อยที่สุด คือ ด้านร่วมตัดสินใจเชิงนโยบาย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้ปกครองนักเรียนและองค์กรเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ไม่นิยมเสนอแนะเชิงนโยบาย แต่เลือกสนับสนุนนโยบายของโรงเรียนมากกว่า ยกเว้นคณะกรรมการสถานศึกษาเมื่อจะส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมนักเรียน นิยมให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ส่วนการร่วมสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมและร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เพราะว่า พระสงฆ์ ครู ผู้ปกครองตระถึงกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตของนักเรียนในอนาคต การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จึงเปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติดของการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนควรสอดแทรกไปกับกิจกรรม หรือแบบฝึกเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ชุด ฝึกคิด ฝึกธรรม ระดับประถมศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระมหา วชิระ ไผ่โสภณ(2559)** ได้วิจัยเรื่อง “ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ด้วยตนเองจากครอบครัวจากโรงเรียน จากสถาบันศาสนา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้าน มีวินัยซื่อสัตย์กตัญญูกตเวทิตเมตตา ประหยัดสามัคคีปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ผลดำเนินการสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสามัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โรงเรียนเคหะประชาสามัคคีนำเสนอนโยบายต่อองค์กรเครือข่ายชุมชน ร่วมกับคณะสงฆ์ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ครู แกนนำจิตอาสาชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ร่วมพัฒนาคุณธรรมนักเรียนจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จัดกิจกรรมเรียนรู้บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ แกนนำชุมชนจิตอาสาจัดกิจกรรมต้นแบบคุณธรรมให้นักเรียน เรียนรู้การเป็นผู้มีจิตอาสาในชุมชน เลือกทำจิตกิจกรรมอาสาด้วยตนเอง พระสงฆ์ ครู ผู้ปกครองจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมกับแหล่งเรียนรู้วัดในชุมชน ร่วมผลิตสื่อส่งเสริมคุณธรรมที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ**พระไพศาล จันทมโม (วงศ์ภูงา) (2563)** ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรม ได้แก่ อิทธิบาท 4, ภาวนา 4, สังคหวัตถุ 4, เบญจศีล เบญจธรรมสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียนมีการรู้จักแบ่งปัน การรู้จักพอดี มีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย มีระเบียบวินัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความประหยัด มีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักการไหว้พระ ครูอาจารย์ เคารพบิดา มารดา มีสมาธิมากขึ้น มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง พุดจาไพเราะ พุดคำสัตย์จริง รู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ มีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมที่ใช้อบรม และสามารถนำหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ความเป็นคนมีศีลสมาธิเสมอ และปราศจากการเบียดเบียน

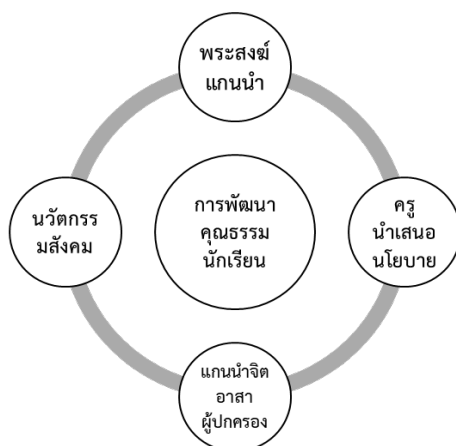
ทำร้ายกัน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ทำให้นักเรียนพัฒนาในด้านจิตใจให้มีความมั่นคง มีความเข้มแข็งมีสุขภาพจิตที่ดี

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสังเคราะห์ความรู้ “การสร้างเครือข่ายชุมชนพัฒนาคุณธรรมนักเรียนโรงเรียนเคหะประชาสამัคคี ตำบลสุรนารี อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา” โรงเรียนเคหะประชาสัมคคี ได้ร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายในชุมชนเคหะประชาสัมคคีและชุมชน เขตให้บริการของโรงเรียนร่วมพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามนโยบายโรงเรียนคุณธรรม การดำเนินงานอาศัยพลังขับเคลื่อนของเครือข่ายเริ่มต้นจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน กลุ่มจิตอาสา แหล่งเรียนรู้คุณธรรมในชุมชน ส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน รองรับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย ป้องกันปัญหาทุจริตต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การปลูกฝังคุณธรรมตั้งแต่เริ่มต้นเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากนักเรียนในฐานะเป็นเยาวชนที่จะเติบโตเป็นอนาคตของชาติในวันข้างหน้า ควรได้เรียนรู้และได้รับการปลูกฝังการมีคุณธรรมจริยธรรม โดยบูรณาการกิจกรรม ส่งเสริมคุณธรรม ร่วมกับการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

คณะสงฆ์เป็นผู้ริเริ่มและสร้างแกนนำพร้อมทั้งสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนจัดกิจกรรมอบรมให้แก่ นักเรียนพร้อมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมแก่นักเรียน

ครูนำเสนอแนะนโยบายโรงเรียนคุณธรรม สังเคราะห์ความรู้และบูรณาการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เหมาะสมกับเพศและวัย แกนนำจิตอาสาชุมชน เป็นต้นแบบของการเรียนรู้ด้านคุณธรรม การมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคม นักเรียนใช้เป็นบุคคลต้นแบบผู้มีความคุณธรรมในชุมชน จัดกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และผู้ปกครองจัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมประยุกต์ใช้กับการใช้ชีวิตของนักเรียนให้เกิดการส่งเสริมคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง และนักเรียนรู้ตามสภาพจริง เกิดการเรียนรู้พัฒนาคุณธรรมในใจตนเองตลอดชีวิต นวัตกรรมสังคม สื่อการเรียนการสอนส่งเสริมคุณธรรม กิจกรรมวัด กิจกรรมโรงเรียน กิจกรรมชุมชนมีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมนักเรียน เกิดกิจกรรมต้นแบบคุณธรรม ขยายผลจากชุมชนสู่บทเรียนในห้องเรียน จัดแสดงผลงานคุณธรรมนักเรียนเชิงประจักษ์

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.โรงเรียนคุณธรรม สพฐ..(ออนไลน์), แหล่งที่มา: <https://www.moe.go.th> (30 ธันวาคม 2567).
- เทพประวิณ จันทรแรง. (2563). การพัฒนานวัตกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่.วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. 11(6) 13.
- พระไพศาล จันทมโม (วงศ์ภูงา). (2563).แนวทางการใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนชั้น มัธยมศึกษา โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น.วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม. 6(1) 132-133.
- พระมหาวชิระ ไผ่โสภะ. (2562).ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร.วารสาร สถาบันวิจัยพิมลธรรม. 6(2) 49-50.
- สุพัตรา จิตตเสถียร. (2553). การแก้ไขปัญหาความรุนแรงทางการเมืองของไทย: พบทางตันจริงหรือ. วารสาร สถาบันพระปกเกล้า. 8(1) 1.
- โรงเรียนคุณธรรม สพฐ., (ม.ป.ป.). โรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสายน้ำทิพย์.
- วีรวิทย์ คงศักดิ์, (2555). คุณธรรมกับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัท แว่นแก้ว เอ็ดดูเทนเมนท์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ สพฐ.ศธ.. (2560). หนังสือ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศธ 04008/1 273 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2560 เรื่อง ประชาสัมพันธ์ โครงการงานมหกรรมส่งเสริมศีลธรรมและการประกวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้าน พระพุทธศาสนา ปีที่ 3 (3rd MCU Contest). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- ศิริวรรณ กันศิริและคณะ. (2559). การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร.การประชุมวิชาการ ระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ 3 ฉบับที่ 2. (น. 32) กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย).10 ปี คดีโกงของนักการเมืองไทย.(ออนไลน์), แหล่งที่มา: <http://www.anticorruption.in.th> (30 ธันวาคม 2567).
- Yamane. T. (1973). Statistic: An Introductory Analysis. New York: Harper and Row.

วารสาร มจร.นม. สังคมศาสตร์ ปรีทรรศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน

อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

DEVELOPMENT OF TEMPLES TO PROMOTE PILGRIMAGE FOR MERIT-MAKING AND SPIRITUAL PRACTICES BASED ON THE IDENTITY OF COMMUNITIES IN MUEANG NAKHON NAYOK DISTRICT, NAKHON NAYOK PROVINCE.

พระครูศรีสิทธินายก

Phrakhru Srisitthinayok

วัดบ้านใหม่

Ban Mai Temple

Email: taty_kham@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษารูปแบบพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก 2. ศึกษากระบวนการร่วมพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก 3. ผลการการพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 386 คน สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก คณะสงฆ์จังหวัดนครนายกมีบทบาทต่อการส่งเสริมพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน รูปแบบพัฒนาวัดเหมือนกันและต่างกันสอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน สร้างความเลื่อมใสศรัทธา ส่งเสริมกิจกรรมบำเพ็ญบุญ สนับสนุนวัดต่างๆ นำพุทธศาสนิกชนเข้าร่วมกิจกรรมบุญ

2. ระดับการร่วมการพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมกิจกรรมจาริกบุญจาริกธรรม รองลงมา ด้านกำหนดรูปแบบพัฒนาวัด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสร้างเส้นทางจาริกบุญจาริกธรรม

3. ผลการพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ชุมชนร่วมพัฒนาวัด จัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธผสมผสานกับกิจกรรมชุมชน เชิญชวนเพื่อนสนิทญาติพี่น้องมาร่วมทำบุญในวัดท้องถิ่นตนเอง ผ่านสื่อออนไลน์ เกิดการท่องเที่ยวชุมชนผสมผสานกับการทำบุญตามวัดต่างๆในอำเภอเมืองนครนายก

คำสำคัญ: การพัฒนาวัด,จาริกบุญจาริกธรรม,อัตลักษณ์ชุมชน

Abstracts

This research aimed to 1. Study the development model of temples to promote pilgrimage according to the identity of the community of Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province. 2. Study the level of participation in the development of temples to promote pilgrimage according to the identity of the community of Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province. 3. The results of the development of temples to promote pilgrimage according to the identity of the community of Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province were conducted according to the mixed-method research methodology: qualitative research, in-depth interviews with 25 monks or people, descriptive data analysis, and quantitative research. A questionnaire was used to collect data from a sample of 386 people. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results found that:

1. Development of temples to promote pilgrimage according to the identity of the community of Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province The Sangha of Nakhon Nayok Province played a role in promoting and developing temples as the center of the community. The development models of temples were similar and different, consistent with the identity of the community, creating faith, promoting merit-making activities, supporting various temples, and bringing Buddhists to participate in merit-making activities.

2. The level of participation in the development of temples to promote pilgrimage according to the identity of the community of Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province was at a high level overall. The aspect with the highest average value is the aspect of participating in pilgrimage activities, followed by the aspect of determining the temple development model, and the aspect with the lowest average value is the aspect of creating pilgrimage routes.

3 . The results of temple development to promote pilgrimage according to the identity of the community of Mueang Nakhon Nayok District, Nakhon Nayok Province. The community jointly developed the temple, organized activities in the Buddhist way of life combined with community activities, invited close friends and relatives to join in making merit at their local temples through online media, resulting in community tourism combined with making merit at various temples in Mueang Nakhon Nayok District.

Keywords: Temple development,, Pilgrimage for Merit-Making and Spiritual,
Community identity

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาสร้างศรัทธาต่อพุทธศาสนิกชน นำมาสู่การสร้างวัดถวายแก่พระสงฆ์และสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเวลาต่อมา วัดแห่งแรกในประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา คือ วัดพระเวฬุวัน พระเจ้าพิมพิสารสร้างถวาย เมื่อครั้งพระพุทธองค์เสด็จไปโปรดพระเจ้าพิมพิสารและชาวเมืองคฤห์ “วัด” ในความหมายนี้ก็คือ สวนไผ่หรือป่าไผ่ เพราะฉะนั้น จึงเรียกว่าเวฬุวัน (ป่าไผ่) เวฬุวันาราม (สวนป่าไผ่) คงยังไม่มีสิ่งปลูกสร้างอะไร แต่เมื่อสร้างวัดที่เมืองสาวัตถี มีสิ่งปลูกสร้าง มีอาหาร ปราสาท (แปลว่าเรือนชั้น หรือตึก) ด้วย คนสร้างเป็นเศรษฐี ชื่อเดิมว่าสุทตตะ เศรษฐีที่ทำมาค้าขายโดยสุจริต (เสฐียรพงษ์ วรรณปก,2562) ส่วนรูปแบบวัดในประเทศไทย มีลักษณะคล้ายคลึงกับวัดเมื่อสองพันกว่าปีที่ผ่านมา ลักษณะเป็นสวนป่า มีความสงบเหมาะแก่การปฏิบัติธรรมของผู้ต้องการแสวงหาความสงบสุข บางวัดมีสิ่งปลูกสร้างทันสมัย มีกิจกรรมบุญหลากหลาย

มูลเหตุแห่งการสร้างวัดในประเทศสยาม สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงแสดงเป็นปาฐกถาที่สามัคยาจารย์สมาคม สรุปได้ว่า การสร้างวัดมุ่งให้พุทธศาสนิกชน ชนทั่วไประลึกถึงพระรัตนไตร ภายในวัดประกอบด้วยเขตพุทธาวาส เขตธรรมาวาส เขตสังฆาวาส เพราะเมื่อหลังพุทธปรินิพพาน เกิดมีเจดีย์วัดถุในพระพุทธศาสนาสำหรับสักการบูชาแทนองค์พระพุทธเจ้า เป็นอีกมูลเหตุหนึ่งแห่งการสร้างวัด และเมื่อผู้มีศรัทธามากขึ้น การสร้างอุปกรณ์ต่างๆ ขึ้นเกิดเป็นรูปแบบวัดต่อมา (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ,ม.ป.ท.) การสร้างวัดจึงมีลักษณะแตกต่างกันตามกุศลเจตนาของผู้สร้าง ตามลักษณะกิจกรรมที่พระสงฆ์ต้องการใช้ประโยชน์

การสร้างวัดในพระพุทธศาสนา เมื่อผู้มีจิตศรัทธาได้รับอนุญาตให้สร้างวัดแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การขออนุญาตตั้งวัด เพื่อให้วัดที่ได้รับอนุญาตให้สร้างขึ้นเป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมายพร้อมชี้แจงเหตุผลประกอบในรายงานขออนุญาตตั้งวัดให้ชัดเจน (สมชาย สุรชาติ,2558) วัดส่วนมากเริ่มต้นสร้างวัดจากกลุ่มผู้มีศรัทธาในชุมชน ดำเนินกิจกรรมบุญตามประเพณีวิถีชุมชน ผสมผสานกิจกรรมชุมชน ก่อให้เกิดการรวมพลังศรัทธาพัฒนาวัด พัฒนาชุมชน แสดงความต้องการสร้างวัดให้เป็นวัดของชุมชน

การพัฒนาวัด ต้องดำเนินการสนองนโยบายคณะสงฆ์ พัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนสร้างสุข สร้างความร่วมมือพัฒนาวัด นำหลักธรรม หลักการสมัยใหม่ปรับพื้นที่วัดให้ร่มรื่นสวยงาม เหมาะสมต่อการเรียนรู้ สัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิต ชุมชนและระบบนิเวศ (พระพุทธญาณมุนี,2563) เจ้าอาวาสแม้เป็นแกนหลักพัฒนาวัด ต้องกำหนดรูปแบบวัดพัฒนาตัวอย่าง อาศัยแนวคิดการพัฒนาวัดจากหลักการ หลักธรรม นโยบายคณะสงฆ์ปรับเข้ากับความต้องการชุมชน พัฒนางานสาธารณูปการวัดตามหลักสัปปายะ 7 และสร้างอารยสถาปัตย์เพื่อของวัดเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับพุทธศาสนิกชนและประชาชนทุกหมู่เหล่า นับเป็นการดำเนินงานที่มีเป้าหมายเพื่อให้พื้นที่ของวัดได้พัฒนาสู่การเป็นรมณีสถานและเป็นสถานที่ของการพัฒนาสุขภาพองค์รวมให้แก่ให้กับสมาชิกในสังคมไทย (สมเด็จพระมหาธีรวงศ์, 2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษารูปแบบพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

2. ศึกษากระบวนการร่วมพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

3. ผลการการพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พระสังฆาธิการและชุมชน ร่วมพัฒนาวัด นำทรัพยากรวัด ทรัพยากรชุมชนมาจัดการให้เกิดการบำเพ็ญบุญ ส่งเสริมการเดินทางปฏิบัติธรรม จัดกิจกรรมบำเพ็ญบุญเชิงสร้างสรรค์

นโยบายพัฒนาวัด คณะสงฆ์ พัฒนาวัดตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2560-2564 กำหนดกรอบการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 6 ด้าน ตามพันธกิจ คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ โดยเพิ่ม การพัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก และการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาให้ดีขึ้นใน ประเด็นหลัก 3 ประเด็น คือ 1. การสร้างศรัทธา และการสร้างเอกลักษณ์ ของคณะสงฆ์ 2. การพัฒนาศักยภาพขององค์กรและบุคลากรทางศาสนา 3. การส่งเสริมและให้ความสำคัญในกิจการพระพุทธศาสนาของรัฐบาล (พระราชวรเมธี,ดร.และคณะ, 2559) การพัฒนาวัดของคณะสงฆ์แต่ละจังหวัด ได้ดำเนินการตามแผนงานปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พัฒนาวัดให้เกิดการสร้างศรัทธา สร้างเอกลักษณ์ตามวิถีชาวพุทธในท้องถิ่น ส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา การบำเพ็ญบุญตามประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ

การพัฒนาวัด คณะสงฆ์ ชุมชน มีส่วนร่วมพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง จัดทำตามแผนงานพัฒนาวัดให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาวัด โดยเริ่มจากการพัฒนาขั้นพื้นฐาน และส่งเสริมสนับสนุนให้วัดเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองไปสู่คุณภาพและความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง เกิดการยอมรับจากสังคม โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน ดำเนินกิจกรรมวัดพัฒนาเป็นแบบอย่างในการยกย่องวัดเป็นวัดตัวอย่าง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,2554) สนับสนุนการส่งเสริมการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ครอบคลุมงานคณะสงฆ์ 6 ด้าน และส่งเสริมกิจกรรมงานบุญชุมชน ขยายผลสู่การเดินทางร่วมงานบุญชุมชนจัดขึ้นตามประเพณีวัดสำคัญทางพระพุทธศาสนา ประเพณีสำคัญในชุมชน

การส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรม เป็นการจัดกิจกรรมงานบุญของวัด เพื่อให้ประชาชนทั้งในท้องถิ่นและต่างถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมงานบุญ สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาวัดให้เกิดอย่างต่อเนื่อง โดยทั่วไปหลังจากการพัฒนาวัด ชุมชนนิยมจัดงานบุญฉลองหรือสมโภชน์ ถวายวัดอุทิศในทางพระพุทธศาสนา บางแห่งจัดกิจกรรมฉลองความสำเร็จสิ่งปลูกสร้าง เช่น งานฉลองอุโบสถ ผูกพัทธสีมา ปิดทองฝังลูกนิมิต เป็นต้น บางวัดจัดสร้างสถานที่ปฏิบัติธรรมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติธรรม การใช้อาคารศาลาการเปรียญให้เกิดการทำบุญ ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมงานบุญในโอกาสที่เหมาะสม ส่งผลให้วัดจัดกิจกรรมลักษณะจาริกบุญ เชิญชวนพุทธศาสนิกชนเดินทางร่วมทำบุญพัฒนาวัด จาริกธรรม เชิญชวนพุทธศาสนิกชนเดินทางร่วมปฏิบัติธรรม เกิดการเคลื่อนไหวทางพระพุทธศาสนา จัดกิจกรรมสืบทอดพระพุทธศาสนา ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย

กิจกรรมบำเพ็ญบุญ บุญกิริยาวัตถุเป็นรากแก้วแห่งการทำดีในทางพระพุทธศาสนา เป็นหลักการส่งเสริมในการทำคุณประโยชน์ที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพของชีวิตใช้ให้เจริญงอกงามทั้งปัจเจกบุคคลและมีมีสามเกี่ยวข้อง ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา บุญกิริยาวัตถุ 1. ทานมัย คือ บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน 2. ศีลมัย คือ บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล 3. ภาวนามัย คือ บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา (อาณา สุตชาดา,2557) รูปแบบกิจกรรมบุญทั้ง 3 มีวิธีดำเนินการแตกต่างกัน กิจกรรมทำบุญ การให้ทาน ผู้มีจิตศรัทธานำวัตถุสิ่งของมาถวายแก่พระสงฆ์หรือมอบสิ่งของให้แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาสในสังคม นอกจากนี้ กิจกรรมบุญ นิยมถวายปัจจัยแก่พระสงฆ์ เพื่อนำไปพัฒนาวัด สร้างถาวรวัตถุในพระพุทธศาสนา สร้างสาธารณประโยชน์ให้เกิดขึ้นในชุมชน การรักษาศีล เป็นการปฏิบัติตามวิธีชาวพุทธ ได้แก่ พระสงฆ์รักษาศีล 227 ข้อ สามเณรรักษาศีล 10 ข้อ ชาวพุทธทั่วไปนิยมรักษาศีลอย่างน้อย 5 ข้อ แต่หากมีความประสงค์รักษาศีลมากกว่า 5 ข้อ นิยมเข้าร่วมกิจกรรมรักษาศีลในวันพระ หรือ รักษาศีลช่วงมีกิจกรรมพิเศษที่วัดจัดขึ้น และการภาวนา เป็นการลงมือปฏิบัติกรรมฐาน ตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจให้ปล่อยวางจากความทุกข์ทั้งมวล

วัดในชุมชน มีการดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญบุญตลอดทั้ง 12 เดือน รูปแบบของกิจกรรมการบำเพ็ญบุญอาจมีทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของแต่ละวัด การดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญบุญในส่วนที่ต่างต่างนั้น มีลักษณะความเชื่อ ความศรัทธา แบบแผนประเพณีในแต่ละท้องถิ่น การจัดกิจกรรมตามวิถีของชุมชน การดำเนินกิจกรรมบำเพ็ญบุญในส่วนที่เหมือนกัน เป็นวิธีปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา การให้ทานต้องยึดหลักคำสอน วิธีปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนากำหนดไว้ชัดเจน การรักษาศีล ตรงตามพุทธานุญาตที่ทรงให้ไว้แก่พุทธบริษัท ส่วนการเจริญกรรมฐานขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมและจุดเน้นของวัด ต้องการให้พุทธบริษัทได้ลงมือปฏิบัติ อาจเริ่มต้นด้วยการปฏิบัติสมถะกรรมฐาน กิจกรรมการสวดมนต์ ซึ่งเจริญภาวนาแบบนี้เหมาะต่อชาวพุทธที่มีศรัทธาเบาบาง ส่วนการเจริญวิปัสสนากรรมฐาน วัดมุ่งจัดกิจกรรมแก่ผู้มีศรัทธามุ่งมั่นต้องการผลจากกองทุกข์ และวัด ดำเนินการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่รองรับการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน กิจกรรมบุญ เน้นรูปแบบการปฏิบัติกรรมฐาน สอดคล้องกับคำว่า “จาริกบุญ จาริกธรรม”

การสร้างเส้นทางจาริกบุญ เป็นการดำเนินกิจกรรมงานบุญเชื่อมโยงกิจกรรมบุญภายในวัด เชื่อมโยงกิจกรรมบุญระหว่างวัด เชื่อมโยงกิจกรรมบุญกับกิจกรรมชุมชนสอดคล้องกับอัตลักษณ์วัด อัตลักษณ์ชุมชน และวัดจัดงานบุญขึ้น โดยเชิญชวนประชาชนเข้ามาร่วมกิจกรรมบำเพ็ญบุญ เชื่อมโยงเป็นเส้นทางการท่องเที่ยววิถีพุทธ ทั้งนี้ กิจกรรมบำเพ็ญบุญที่แต่ละวัดจัดขึ้น ประชาชนสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญบุญตามอัธยาศัยของตนเอง ไม่เน้นปีบังคับ แต่มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข่าวงานบุญผ่านช่องทาง การติดต่อสื่อสาร การติดป้ายประชาสัมพันธ์ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ กิจกรรมงานบุญ เช่น การไหว้พระสำคัญของจังหวัด ชมวัดสวย ชมวัดพัฒนาต้นแบบ การถวายสังฆทาน การร่วมบริจาคทรัพย์ การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวไหว้พระ 9 วัดผสมผสานกับกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น เกิดเป็นเส้นทางจาริกบุญที่ผู้มีศรัทธากำหนดขึ้นร่วมกับคณะสงฆ์กำหนดกิจกรรมเด่นของวัด สอดคล้องกับความต้องการของพุทธศาสนิกชน

การสร้างเส้นทางจาริกธรรม เป็นการดำเนินการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติธรรม การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน การเจริญสมถะกรรมฐาน และวัดจัดกิจกรรมเจริญกรรมฐานตลอดปี นิยมเรียกว่า “การปฏิบัติธรรม” วัด จัดอาคารสถานที่รองรับ พระสงฆ์ ประชาชน ผู้มีจิตศรัทธาเดินทางเข้าปฏิบัติธรรมแบบเฉพาะบุคคล แบบคณะบุคคล ทั้งนี้ การพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมเจริญกรรมฐาน มีความ

แตกต่างกันตามลักษณะของวัด การจัดสภาพแวดล้อมภายในวัด และลักษณะของชุมชนที่สนับสนุนการเจริญกรรมฐาน ส่งผลให้วัดมีจุดเด่นตามอัตลักษณ์ ส่วนเหมือนกัน วัดยึดแนวทางปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน สมณะกรรมฐาน เหมือนกันทั้งหมดขึ้นอยู่กับรูปแบบกรรมที่เน้นหรือประสบการณ์ของผู้สอน ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงเป็นเส้นทางจาริกธรรม ผู้สนใจ ผู้มีศรัทธา สามารถเลือกวัด เลือกกิจกรรมปฏิบัติ สร้างเส้นทางและลงมือปฏิบัติธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อให้หลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งปวงได้

การจาริกธรรมนั้น เป็นการดำเนินการตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระผู้มีพระภาครับสั่งกะภิกษุทั้งหลายว่า “ดูภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ แม้พวกเธอก็พ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ พวกเธอจงเที่ยวจาริก เพื่อประโยชน์ และความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์

พวกเธออย่าได้ไป รวมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลางงาม ในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้ง อรรถทั้งพยัญชนะครบ บริบูรณ์บริสุทธิ สัตว์ทั้งหลายจำพวกที่มีธูลีคือกิเลสในจักษุน้อย มีอยู่ เพราะไม่ได้ ฟังธรรมย่อมเสื่อม ผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมี ดูภิกษุทั้งหลาย แม้เราก็จักไปยังตำบล อรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรม”วินย. 1/32/39

สรุปได้ว่า การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก คณะสงฆ์จังหวัดนครนายกได้ดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา เริ่มพัฒนาวัดจากศรัทธาในชุมชน เจ้าอาวาสส่งต่อรูปแบบการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาวัดสอดคล้องกับอัตลักษณ์วัด อัตลักษณ์ชุมชน จัดกิจกรรมงานบุญตลอดปี สนองศรัทธาพุทธศาสนิกชน เชิญชวนให้พุทธศาสนิกชนทั้งในชุมชน ต่างชุมชนเดินทางมาร่วมงานบุญ ร่วมพัฒนาวัด และวัดพัฒนาตัวอย่าง เชื่อมโยงเป็นเส้นทางบุญ เส้นทางปฏิบัติธรรม มีกิจกรรมงานบุญช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน ชุมชนเข้าสนับสนุนการพัฒนาวัดตรงตามอัตลักษณ์ชุมชน ร่วมสืบต่อพระพุทธศาสนา ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ พระสงฆ์ ชุมชนเครือข่ายวัด อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ที่ร่วมพัฒนาวัด และรับทราบกิจกรรมพัฒนาวัดตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เนื่องจากไม่สามารถระบุจำนวนประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้ จึงใช้สูตรการหาจำนวนตัวอย่างในกรณีไม่ทราบประชากร คือ สูตรของ W.G.Cochran (กัลยา วานิชปัญชา, 2561) และทำการสุ่มแบบบังเอิญโดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ

5 และการประมาณขนาด ตัวอย่างใช้ความคลาดเคลื่อน + 5 % ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ พระสงฆ์ แขนงนำชุมชนเครือข่ายวัด จำนวน 5 รูป/คน นักวิชาการด้านศาสนา จำนวน 5 รูป/คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน นักวิชาการด้านการจัดการเชิงพุทธ จำนวน 5 รูป/คน และตัวแทนชุมชนเครือข่ายวัด จำนวน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 25 รูปหรือคน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับผู้ที่มีความชำนาญและสามารถให้ข้อมูลในการวิจัยได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 –1.00 และคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.889

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 –1.00

ผลการวิจัย

การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก สรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ประชาชนในชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาวัดในท้องถิ่นตน การจัดกิจกรรมงานบุญชุมชน วัฒนธรรมวิถีพุทธผสมผสานกับกิจกรรมชุมชน จุดเริ่มต้นรูปแบบการพัฒนาวัด แต่การกำหนดรูปแบบพัฒนาวัดเกิดจากเจ้าอาวาสเป็นผู้กำหนดรูปแบบพัฒนาวัด ผสมผสานแนวคิดชุมชน อัตลักษณ์ชุมชน สร้างศรัทธา ส่งผลให้เกิดกิจกรรมงานบุญ สมาชิกชุมชนเชิญชวนเพื่อนสนิทญาติพี่น้องมาร่วมทำบุญ พร้อมนำเสนอเหตุผลการพัฒนาวัด จึงมีลักษณะการพัฒนาวัดตรงตามอัตลักษณ์ของชุมชนในอำเภอเมืองนครนายก ขยายผลผ่านสื่อออนไลน์ และเกิดการท่องเที่ยวชุมชนผสมผสานกับการทำบุญตามวัดต่างๆในอำเภอเมืองนครนายก

การพัฒนาวัดตามอัตลักษณ์ชุมชน เจ้าอาวาสส่วนมากพัฒนาวัดจากรากฐานการพัฒนาวัดของเจ้าอาวาสที่ผ่านมาก วัดจึงมีความสวยงาม ผสมผสานวัฒนธรรมเก่ากับใหม่อย่างลงตัว การจัดงานบุญที่วัด คณะสงฆ์ คณะกรรมการวัด คณะกรรมการชุมชน สามารถนำรูปแบบการพัฒนาวัด อัตลักษณ์ชุมชน มาจัดงานเทศกาลงานบุญตามแต่ละช่วงปีเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมงานบุญตามโอกาสที่เหมาะสม วัดสภาพแวดล้อมสงบ คงธรรมชาติสงบร่มเย็น วัดปฏิบัติธรรม มีสถานที่ กิจกรรมสนับสนุนการปฏิบัติธรรม วัดสวยศักดิ์สิทธิ์ที่พึงทึ่งใจ มีกิจกรรมบุญสร้างสรรค์ร่วมกับชุมชน วัดป่ากระพุ่ม โบสถ์เก่า 200 กว่าปี คณะสงฆ์และชุมชนกำหนดรูปแบบพัฒนาวัดตามสภาพความจริง ความเป็นธรรมชาติตามหลักอริยสัจ

2. ระดับการร่วมพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$, S.D.= 0.74) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการร่วมกิจกรรมจาริกบุญจาริกธรรม ($\bar{X}=4.07$, S.D.= 0.80) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านกำหนดรูปแบบพัฒนาวัด ($\bar{X}=4.02$, S.D.= 0.76) และด้านสร้างเส้นทางจาริกบุญจาริกธรรม ($\bar{X}=3.96$, S.D.= 0.68) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการร่วมพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

(n = 386)

ระดับการร่วมพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรม ตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัด นครนายก	ระดับการร่วมกิจกรรม		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	แปลผล
1. ด้านการร่วมกิจกรรมจาริกบุญจาริกธรรม	4.07	0.80	มาก
2. ด้านกำหนดรูปแบบพัฒนาวัด	4.02	0.76	มาก
3. ด้านสร้างเส้นทางจาริกบุญจาริกธรรม	3.76	0.68	มาก
ภาพรวม	3.95	0.74	มาก

3. ผลการการพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ผลการพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาวัด จัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธผสมผสานกับกิจกรรมชุมชน เกิดการพัฒนาวัดตามอัตลักษณ์ชุมชน เชิญชวนเพื่อนสนิทญาติพี่น้องมาร่วมทำบุญในวัดท้องถิ่นตนเอง พร้อมนำเสนอกิจกรรมบำเพ็ญบุญ ขยายผลผ่านสื่อออนไลน์ ส่งผลให้เกิดการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน ผสมผสานกับการทำบุญตามวัดต่างๆในอำเภอเมืองนครนายก เดินทางไปชมวัดสวยงาม สวดมนต์เจริญจิตภาวนา ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัย กำหนดเขตการพัฒนาวัดออกเป็นอย่างน้อย 3 เขต

1. เขตพุทธาวาส สถานที่บำเพ็ญบุญระลึกถึงคุณพระพุทธรเจ้า มีกิจกรรมสวดมนต์ บูชาพระพุทธรเจ้า
2. เขตธรรมาวาส แสดงปฏิบัติธรรม จัดแสดงธรรม ศูนย์เรียนรู้ธรรม
3. เขตสังฆาวาส เขตภิกษุสงฆ์ ที่อยู่อาศัยและปฏิบัติภารกิจส่วน ประกอบด้วย กุฏิ กัปปียกุฏิ หอฉัน สถานที่ต่างๆ ภายในวัด ช่วยสนับสนุน จูงใจให้พุทธศาสนิกชนเดินทางมาบำเพ็ญบุญ ปฏิบัติธรรม

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

1. รูปแบบพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก พบว่า การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ประชาชนในชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาวัดในท้องถิ่นตน การจัดกิจกรรมงานบุญชุมชน วัฒนธรรมวิถีพุทธผสมผสานกับกิจกรรมชุมชน จุดเริ่มต้นรูปแบบการพัฒนาวัด แต่การกำหนดรูปแบบพัฒนาวัดเกิดจากเจ้าอาวาสเป็นผู้กำหนดรูปแบบพัฒนาวัด ผสมผสานแนวคิดชุมชน อัตลักษณ์ชุมชน สร้างศรัทธา ส่งผลให้เกิดกิจกรรมงานบุญ สมาชิกชุมชนเชิญชวนเพื่อนสนิทญาติพี่น้องมาร่วมทำบุญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระปลัดเมธี เขมปญโญ (สอนวดี) และคณะ (2566)** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาวัดแบบ Smart Temple” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ต้องมีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำ สามารถโน้มน้าวจิตใจของคนในชุมชนได้ วัดต้องเป็นศูนย์กลางในการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น วัดต้องเป็นสปีปายะ การใช้จ่ายเงินต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมและสามารถตรวจสอบได้ นำองค์ความรู้และเทคโนโลยีช่วยเผยแผ่ธรรมะ อัตลักษณ์ของวัด และเจ้าอาวาสต้องเป็นผู้สร้างศรัทธาให้ตนและวัด ประโยชน์ที่ได้ คือ ชุมชนเป็นสุข และสานคำสอนแห่งพุทธศาสนาสืบไป

2. ระดับการร่วมพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการร่วมกิจกรรมจาริกบุญจาริกธรรม รองลงมา ด้านกำหนดรูปแบบพัฒนาวัด และน้อยที่สุด คือ ด้านสร้างเส้นทางจาริกบุญจาริกธรรมที่เป็นเช่นนี้เพราะ เจ้าอาวาสเป็นผู้สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้น ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย นำนโยบายคณะสงฆ์มา กำหนดรูปแบบพัฒนาวัด แต่เปิดรับข้อมูลชุมชนปรับใช้กับการพัฒนาวัด ผู้มีศรัทธาในชุมชน เชิญชวนผู้ใกล้มาร่วมกิจกรรมบุญ ช่วยพัฒนาวัดตรงตามอัตลักษณ์ชุมชน ส่วนเส้นทางจาริกบุญจาริกธรรม ผู้มีศรัทธานิยมสร้างเส้นทางบุญตามความศรัทธาของตนเอง ขยายผลผ่านสื่อต่าง พุทธศาสนิกชนจึงมีศรัทธาและพึงพอใจต่อการพัฒนาวัด การจัดงานบุญภายในวัดสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูปลัดวันชาติ วิหาโต (ยอดดำเนิน) (2554)** ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ตามหลักสังคหวัตถุ 4” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจ ต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการการพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก การดำเนินการพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชน อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก เจ้าอาวาสสามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในชุมชน ชุมชนมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาวัด สนับสนุนการพัฒนาวัดโดยร่วมกับคณะสงฆ์จัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธผสมผสานกับกิจกรรมชุมชน เกิดการพัฒนาวัดตามอัตลักษณ์ชุมชน เชิญชวนเพื่อนสนิท ญาติพี่น้องมาร่วมทำบุญในวัด ท้องถิ่นตนเอง พร้อมนำเสนอกิจกรรมบำเพ็ญบุญ สวมนนต์ไหว้พระ ท่องเที่ยวชุมชน แสวงหาวัดปฏิบัติ จัดกิจกรรมปฏิบัติประจำปี ขยายผลผ่านสื่อออนไลน์ ส่งผลให้เกิดการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนด้วยตัวของผู้มีจิตศรัทธาสร้างขึ้น เผยแพร่สู่สาธารณะ ผสมผสานกับการทำบุญตามวัดต่างๆ ในอำเภอเมืองนครนายก เดินทางไปชมวัดสวยงาม สวดมนต์ เจริญจิตภาวนา ระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสังฆรักษ์วุฒิพงษ์ วุฒิวิโสและคณะ (2561)** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาวัดในประเทศไทยเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอาเซียน” ผลการวิจัยพบว่า วัดที่มีการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงพุทธจะ

นำเสนอเนื้อหาให้นักท่องเที่ยวที่ประกอบด้วย ศิลปะ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณี ความเชื่อหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยพัฒนาแหล่งเรียนรู้บนพื้นฐานที่ต้องการให้นักท่องเที่ยวเกิดกระบวนการเรียนรู้ คือ เกิดจากการรับรู้ การคิด เกิดจากการปฏิบัติ การเรียนรู้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเรียนรู้ให้เข้าถึงเพื่อรู้จักตนเองอย่างแท้จริง วัดแต่ละวัดจะมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในลักษณะจัดการแหล่งเรียนรู้ของวัด ชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาวัด

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและการสังเคราะห์ความรู้ “การพัฒนาวัดส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก”

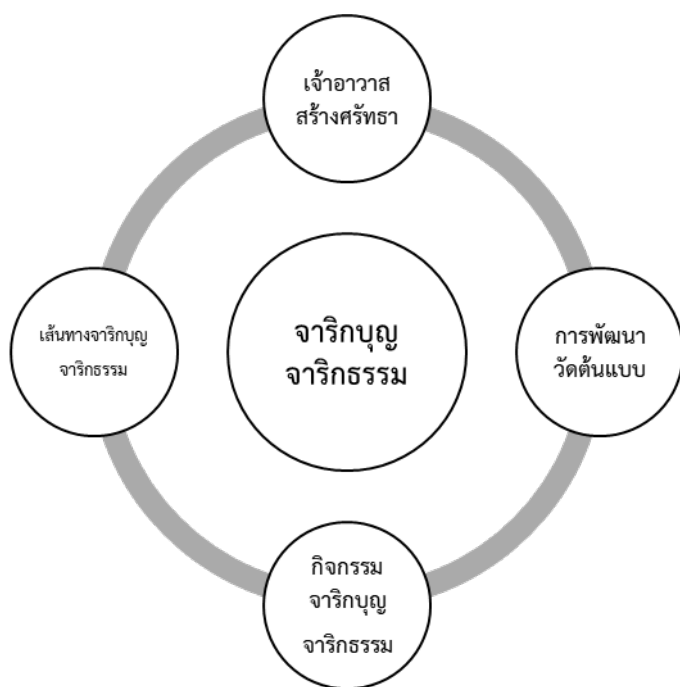
เจ้าอาวาสเป็นผู้เริ่มต้นพัฒนาวัดสนองงานคณะสงฆ์ สามารถสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นภายในชุมชน และจัดกิจกรรมงานบุญต่างๆ สร้างรายได้ให้เกิดขึ้นสนับสนุนการพัฒนา วัดตามอัตลักษณ์ของชุมชน เกิดรูปแบบและกิจกรรมงานบุญส่งเสริมการจาริกบุญจาริกธรรมในจังหวัดนครนายก ได้แก่ วัดมณีวงศ์ ที่มีอายุกว่า 100 ปี วัดจุฬารามวราราม อุโมงค์ป่าไผ่ กิตติ์นเองตามธรรมชาติ วัดพราหมณี วัดเก่าแก่ในสมัยรัชกาลที่ 5 อายุกว่า 100 ปี มี หลวงพ่อปากแดง พระประธานศักดิ์สิทธิ์ภายในพระอุโบสถ วัดเลขาธรรมกิตติ์ แห่งนี้ เป็นวัดเก่าแก่ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา มีโบสถ์เก่าอายุมากกว่าร้อยปี วัดศิรินัน เป็นวัดสวย ศิลปะแบบขอม วัดใหญ่ทักษิณารามหรือวัดใหญ่ลาว ตั้งอยู่ริมแม่น้ำนครนายก มีบรรยากาศที่ร่มรื่น โดดเด่นสวยงามด้วยพระอุโบสถเก่าแก่เป็นศิลปะแบบลาวผสมกับศิลปะทางยุโรป วัดประสิทธิเวช หรือวัดที่ชาวบ้านมักเรียกกันว่า วัดเก่า หรือ วัดปรากฏภายในโบสถ์จะมีหลวงพ่อใหญ่อุดมโชค มงคลลาภ พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์อายุกว่า 332 ปี วัดป่ากระทุ่ม เป็นวัดที่มีโบสถ์เก่าแก่กว่า 200 ปี เอกลักษณ์จะอยู่ตรงที่มีรากของต้นโพธิ์เลื้อยไปรอบๆ ตัวโบสถ์ และคอยยึดเกาะไม่ให้โบสถ์พังทลายลง พุทธอุทยานมาฆบูชาอนุสรณ์ ภายในบริเวณนี้ ก็ยังมีทั้ง ศาลาปฏิบัติธรรม ให้เราสามารถมานั่งสมาธิ ในบรรยากาศที่เงียบสงบ วัดสุวรรณ เกจิสุตยอดแห่งเมืองนครนายก เจริญพระอธิการเสื่อ เป็นต้น และการพัฒนาวัดต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและการสร้างแนวร่วมใหม่ๆ เพื่อให้เกิดการสร้างเส้นทางการพัฒนาวัดตามอัตลักษณ์ของชุมชนผสมผสานกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน ย้อนกลับมาสนับสนุนการพัฒนาวัดสืบต่อพระพุทธศาสนา

การพัฒนาวัดต้นแบบ ส่งเสริมจาริกบุญจาริกธรรมตามอัตลักษณ์ชุมชนอำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก คณะสงฆ์จังหวัดนครนายกมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน รูปแบบพัฒนาวัด บางวัดมีรูปแบบเหมือนกัน บางวัดมีรูปแบบต่างกันสอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน สร้างความเลื่อมใสศรัทธาแก่ประชาชนท้องถิ่นและต่างถิ่น ส่งเสริมกิจกรรมบำเพ็ญบุญ ทั้งยังสนับสนุนวัดต่างๆ นำพุทธศาสนิกชนเข้าร่วมกิจกรรมบุญ เกิดกิจกรรมจาริกบุญ จาริกธรรม จูงใจให้ประชาชนต่างถิ่นเดินทางมาร่วมบำเพ็ญบุญ และขยายผลเชิงสร้างสรรค์ผ่านสื่อออนไลน์

การร่วมกิจกรรมจาริกบุญจาริกธรรม จัดกิจกรรมงานบุญตามประเพณี สวดมนต์ไหว้พระ ปฏิบัติธรรม สืบทอดพระพุทธศาสนา และจัดกิจกรรมทางธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีพุทธผสมผสานกับกิจกรรมชุมชน เชิญชวนเพื่อนสนิทญาติพี่น้องมาร่วมทำบุญในวัดท้องถิ่นตนเอง พร้อมนำเสนอพัฒนาวัดตรงตามอัตลักษณ์ของชุมชนในอำเภอเมือง นครนายก และกิจกรรม เชิญชวนบำเพ็ญบุญ ขยายผลผ่านสื่อออนไลน์

ส่งผลให้ เกิดการท่องเที่ยวยุชมชนผสมผสานกับการทำบุญตามวัดต่างๆในอำเภอเมืองนครนายก จนถึงกิจกรรมการปฏิบัติธรรมประจำปี กิจกรรมปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องอยู่ประจำของผู้มีจิตศรัทธาตั้งมั่น

การสร้างเส้นทางจาริกบุญจาริกธรรม เกิดจากผู้มีศรัทธาและผู้ประกอบการท่องเที่ยวเอกชนจัดสร้างเส้นทางท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและการท่องเที่ยวชุมชนเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ มุ่งกิจกรรมบุญต้องการปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาวัด มุ่งกิจกรรมสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชนสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่น มุ่งกิจกรรมสร้างรายได้แก่ผู้ประกอบการตลอดเส้นทางท่องเที่ยว ส่วนมากสร้างเส้นทางจาริกบุญจาริกธรรมในรูปแบบออนไลน์ เช่น การเชิญชวน “ไหว้พระ 9 วัดสวย นครนายก เที่ยวง่าย ใกล้กรุงเทพ สายบุญ” “ไหว้พระ 9 วัด นครนายก ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์เสริมสิริมงคล” “เที่ยวนครนายกขอพรหลวงพ่อพันล้าน วัดมณีวงศ์” “ปฏิบัติธรรมข้ามปี 3 วัน ณ พุทธวิหาร ศูนย์กลางการศึกษาวิปัสสนาธุระ วัดพระธรรมจักร ต.ดงละคร อ.เมือง จ.นครนายก” พร้อมระบุเส้นทางเข้าร่วมกิจกรรม ระหว่างเดินทางสามารถสร้างกิจกรรมบุญได้ตลอดเส้นทาง รวมถึงการท่องเที่ยวชุมชน

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). **สถิติสำหรับงานวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : หจก.สามลดา.
- ช.ธ. (ไทย)25/122/69 หมายถึง พระไตรปิฎกเล่มที่ 25 สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อัมมบท [6.พิฬารพท
เสฏฐิวัตถุ เรื่องพิฬารพทเศรษฐีภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 122 หน้า 69 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย 2539
- พระราชวรเมธี,ดร.และคณะ.มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยกับการมีส่วนร่วมในการทำยุทธศาสตร์ปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา.
(ออนไลน์), แหล่งที่มา: <https://www.mcu.ac.th/pages/mcu-buddhism> (2 มกราคม 2568).
- พระพุทธิญาณมุนี. (2563). รูปแบบและกระบวนการพัฒนานิเวศน์วิทยาวัฒนธรรมของวัดในอำเภอเชียงแสน
จังหวัดเชียงราย. ในหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดเมธี เขมปญโญ (สอนวดี)และคณะ. (2566).รูปแบบการพัฒนาวัดแบบSmart Temple. Journal of
Modern Learning Development. 8(5) 226-227.
- พระครูปลัดวันชาติ วิชาติ (ยอดดำเนิน). (2554). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัด
นครสวรรค์ตามหลักสังคหวัตถุ 4. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์วุฒิพงษ์ วุฑฒิวโสและคณะ. (2561).การพัฒนาวัดในประเทศไทยเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงพุทธเพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวอาเซียน. 6(4) 1594-1595.
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2477) มูลเหตุแห่งการสร้างวัดในประเทศไทยสยาม.
ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า, (2565). สาธารณูปการวิถีพุทธ. กรุงเทพมหานคร : หจก.นิติธรรมการพิมพ์.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, (2554). การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก.สิ่งแรกในพระพุทธศาสนา.(ออนไลน์), แหล่งที่มา :
https://www.matichonweekly.com/column/article_24864 (1 มกราคม 2568).
- สมชาย สุรชาติ.หลักเกณฑ์การตั้งชื่อวัด.(ออนไลน์), แหล่งที่มา :
<https://www.onab.go.th/th/content/category/detail/id/57/iid/2477> (1 มกราคม 2568).
- อาณา สุตขาดา. (2557). การศึกษาบุญกิริยาวัตถุ 3 ที่ปรากฏในประเพณีบุญเดือนสี่:กรณีศึกษาตำบลนาคาย
อำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี. หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane. T. (1973). Statistic: An Introductory Analysis. New York: Harper and Row.

วารสาร มจร.นม. สังคมศาสตร์ ปรีทรรศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

การบูรณาการหลักสังคหวัดถูธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของ
สมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
THE INTEGRATION OF THE PRINCIPLES OF SOCIAL WELFARE TO
PROMOTE THE POLITICAL BEHAVIOR OF MEMBERS AND LOCAL
EXECUTIVES IN CHALOEM PHRA KIAT DISTRICT,
SARABURI PROVINCE

พระครูปลัดกฤษณณ ขนติโปล (ถนอมทรัพย์) และ ไพวรรณ ปุริมาทร
Phrakhrupaladkitsapon Khantibalo (Thamomsup) and
Paiwan Purimart

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus
Corresponding Author Email: joybenyapajoy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัดถูธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี 3) นำเสนอการบูรณาการหลักสังคหวัดถูธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี การวิจัยเป็นแบบผสานวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน 397 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างเสริมจริยให้ชุมชนท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านความ

มุ่งมั่นและความตั้งใจทำงานเพื่อประชาชน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนโยบายการบริหารงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.528$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) การบูรณาการหลักสังคหัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ 1) ด้านทาน การสงเคราะห์ ช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน 2) ด้านปิยวาจา การรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ 3) ด้านอัตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง และผู้อื่น 4) ด้านสมานัตตตา รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะเสมอต้นเสมอปลาย

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักสังคหัตถุธรรม ; พฤติกรรมทางการเมือง

Abstract

This research aims to 1) study the level of political behavior of members and local executives in Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province; 2) examine the relationship between the principles of social welfare and the political behavior of members and local executives in Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province; and 3) present the integration of social welfare principles to promote the political behavior of members and local executives in Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province. The research employs a mixed-methods approach, utilizing quantitative research with a questionnaire as a data collection tool. The sample group consists of 397 individuals aged 18 years and older in Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province. The statistical methods used for data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation, with hypothesis testing conducted using Pearson's correlation coefficient. Qualitative research involved in-depth interviews with 9 key informants, and the data was analyzed through descriptive content analysis.

The results of the research found that 1) The level of political behavior of members and local executives in Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province, is overall at a moderate level. The area with the highest average is the aspect of promoting prosperity for the local community,

followed by the aspect of commitment and dedication to working for the people. The area with the lowest average is the aspect of management policies that respond to the needs of the people. 2) The relationship between the principles of social welfare and the political behavior of members and local executives in Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province, is overall at a moderate level ($R = 0.528$), thus accepting the research hypothesis. 3) The integration of social welfare principles to promote the political behavior of members and local executives in Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province, includes: 1) the aspect of assistance, providing support to the underprivileged or those in distress; 2) the aspect of constructive dialogue, being open to criticism; 3) the aspect of ethical conduct, behaving in a way that benefits both oneself and others; 4) the aspect of appropriateness, knowing how to conduct oneself suitably according to one's status consistently.

Keywords: The Integration; Principles of Social Welfare; The Political Behavior

บทนำ

พฤติกรรมของนักการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารประเทศ การกำหนดนโยบาย และความเชื่อมั่นของประชาชน นักการเมืองเป็นผู้ที่มีบทบาทในการตัดสินใจเชิงนโยบาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การศึกษาพฤติกรรมของนักการเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจกลไกการปกครองและผลกระทบที่เกิดขึ้น พฤติกรรมนักการเมืองอาจถูกกำหนดโดยปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมองค์กรของพรรคการเมือง ตลอดจนแรงกดดันจากสื่อและประชาชน นักการเมืองบางคนอาจให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ส่วนรวม ขณะที่บางคนอาจมุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนตัวหรือกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะ การประพฤติตนของนักการเมืองยังสะท้อนผ่านการตัดสินใจ การแสดงออกทางวาจา ศิลป์ และการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนและสื่อมวลชน (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2560)

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองอย่างหนึ่งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยการออกไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนเองเพื่อทำหน้าที่ในองค์กร และเป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ในทางการเมือง และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชน ประชาชนจะเลือกผู้แทนหรือกลุ่มทางการเมืองหรือพรรค

การเมืองที่มีอุดมการณ์และนโยบายที่สอดคล้องกับความ ต้องการของตนเอง การเลือกตั้ง จึงเป็นกิจกรรมที่ประชาชนแสวงหาทางเลือกในการปกครองและ บำบัดความต้องการของ ตนเอง การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมสำคัญในกระบวนการทางการเมือง เป็นที่มา ของ ความชอบธรรมในการปกครอง เป็นฐานสำคัญของการเลือกสรรผู้นำ เลือกสรร แนวนโยบายใน การปกครอง และสร้างสรรค์การเรียนรู้ทางการเมืองในหมู่ประชาชน (กมล ทองธรรมชาติและคณะ, 2561)

การเลือกตั้งท้องถิ่น ถือเป็นหลักการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของการปกครองใน ระบอบ ประชาธิปไตยเป็นการแสดงออกถึงเจตจำนงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับ ท้องถิ่นของประชาชนด้วยการใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อเลือกตัวแทนของตนเอง เข้าไปทำหน้าที่ ในการ บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้การเลือกตั้งท้องถิ่นยังแสดงถึงความ เป็นประชาธิปไตย ในท้องถิ่น เป็นจุดเริ่มต้นของประชาธิปไตยของชาติ อีกทั้งการเลือกตั้ง ท้องถิ่น ยังเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงสถานะของผู้บริหารท้องถิ่นและยังเป็น เครื่องชี้วัดคุณภาพของ ประชาธิปไตยท้องถิ่น นอกจากนี้การเลือกตั้งท้องถิ่น ยังเป็นเสมือน เวทีในการศึกษาระบบการเมืองในท้องถิ่นเช่นเดียวกับการเมืองในระดับชาติ (สุพัฒน์จิตร ลาดบัวขาว, 2561)ซึ่งผลการเลือกตั้งท้องถิ่น ยังเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นการตอบสนองของ ประชาชนที่มีต่อนโยบายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นใช้เพื่อหาเสียง มันจะเป็นการบ่ง บอกถึงทิศทางนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ว่ามีความสอดคล้องกับความจำเป็นหรือความ ต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างไร ปัจจุบันการเลือกตั้งท้องถิ่นมีการแข่งขันกัน ในระดับสูง การที่ผู้สมัครรับการเลือกตั้ง (จุมพล นิยมพานิช, 2548)

นอกจากนี้ความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่กล่าวถึงไม่ได้เป็นความสำเร็จที่ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนแต่เป็นการมองจากเกณฑ์ที่ทำได้ง่ายและสะดวก คือวัดจากความสามารถในการใช้งบประมาณในแต่ละปีว่า ใช้จ่ายหมดหรือไม่ซึ่งบอกถึง ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่ได้นอกจากนี้พฤติกรรมของผู้บริหารท้องถิ่นมัก ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นภาวะผู้นำที่ยึดการสั่งการและกฎระเบียบดำเนินการมาก เกินไปไม่ยืดหยุ่นทำให้มีการกำกับดูแลใกล้ชิดจนเกินไป ทำให้เกิดความสำเร็จในการ ปฏิบัติงานได้น้อยกว่าที่ควรเป็น ทั้งนี้ เห็นว่าพฤติกรรมของผู้บริหารท้องถิ่นที่ยึดการสั่งการ และกฎระเบียบดำเนินการอาจไม่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานแต่อาจก่อให้เกิด การเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน พื้นที่กล่าวคือ บางแผนงาน/ โครงการไม่มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ ผู้บริหารท้องถิ่นก็ จะขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ขณะเดียวกันผู้บริหารท้องถิ่นก็จะ เอื้อประโยชน์ให้ด้วยการกำกับดูแลท้องถิ่น (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2533)

ในส่วนอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรีพบว่า ผู้บริหารท้องถิ่นมีพฤติกรรมทางการเมือง คือ มีการรณรงค์ให้ไปใช้ เลือกตั้ง มีการเชิญชวนให้ติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งอีกทั้งให้มีการติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมของผู้บริหารท้องถิ่น ได้ทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชนท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร รวมถึงพฤติกรรมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผู้นำท้องถิ่นแสดงออกในชุมชนสังคมโดยที่ประชาชนรับรู้ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักสังคหวัตถุธรรมมาบูรณาการกับพฤติกรรมทางการเมืองโดยสังคหวัตถุธรรม เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่เน้นการส่งเสริมความสามัคคี ความเมตตา และการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม หลักธรรมนี้สามารถนำมาปรับใช้กับพฤติกรรมทางการเมืองได้ โดยช่วยให้นักการเมืองและประชาชนสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยความรับผิดชอบ เคารพซึ่งกันและกัน และมุ่งเน้นประโยชน์ของสังคมโดยรวม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนได้รับการเลือกตั้งซ้ำ และในบางพื้นที่ เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ ที่ได้รับการเลือกตั้งให้ขึ้นมาเป็นผู้นำท้องถิ่น เป็นเพราะสาเหตุใด มีพฤติกรรมทางการเมืองอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น และเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนเป็นอย่างไร พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางการประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมในการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อที่จะนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานไป นำเสนอข้อมูลที่ได้ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักสังคหวัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

จากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน 36,024 คน (สำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน โดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 9 รูปหรือ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.60 – 1.00 และคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.896

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับนายกเทศมนตรีตำบลพระลาน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อบ่งชี้ หมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการทบทวนการ ตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการ วิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อ อธิบายระดับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และหลักสังเกตพฤติกรรม

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐาน โดยพิจารณาพฤติกรรมทางการเมืองของ สมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบ คำถามปลายเปิดตามลำดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

1.ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิม พระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$, S.D.=0.56) เมื่อ จำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างเสริมจริยให้ชุมชนท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.54$, S.D.=0.71) รองลงมาคือ ด้านความมุ่งมั่นและความตั้งใจทำงานเพื่อประชาชน ($\bar{x} = 3.49$, S.D.=0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนโยบายการบริหารงานที่ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ($\bar{x} = 3.34$, S.D.=0.52)

2. หลักสังเกตพฤติกรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิก และผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ เชิงบวกในระดับน้อย ($R=.528^{**}$)

หลักสัจจกัตถุธรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ด้านความมุ่งมั่นและความตั้งใจทำงานเพื่อประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับน้อย ($r=.429^{**}$)

หลักสัจจกัตถุธรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ด้านการสร้างความเจริญให้ชุมชนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.636^{**}$)

หลักสัจจกัตถุธรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ด้านนโยบายการบริหารงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.532^{**}$)

หลักสัจจกัตถุธรรม โดยภาพรวม กับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ด้านประสิทธิภาพการทำงานการบริหารในชุมชนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($r=.526^{**}$)

3. การบูรณาการหลักสัจจกัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ได้แก่ 1) ด้านทาน การให้การเสียสละการแบ่งปัน การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน แบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่ผู้และประชาชนปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบอย่างเสมอภาค โดยไม่มีการเรียกร้องสิ่งตอบแทน 2) ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี การรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ ชักถามหรือให้คำปรึกษาหารือ ให้คำแนะนำต่าง ๆ พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักกล่าวขอโทษ รู้จักกล่าวขอบคุณ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ยอมทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา พูดด้วยถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น 3) ด้านอัตถจริยา การช่วยเหลือกัน ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง และผู้อื่น พุ่มเทร่างกายแรงใจในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว 4) ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ เสมอต้นเสมอปลาย มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว

อภิปรายผล

1. ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการสร้างความเจริญให้ชุมชนท้องถิ่น รองลงมาคือ ด้านความมุ่งมั่นและความตั้งใจทำงานเพื่อประชาชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ อำเภอเฉลิมพระเกียรติอาจเป็นพื้นที่ที่มีระดับการ

พัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลาง ทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจของชุมชนเป็นหลัก ลักษณะประชากรอาจส่งผลต่อความต้องการเชิงนโยบาย ซึ่งผู้บริหารอาจมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาพื้นฐาน เช่น ถนน ระบบสาธารณสุข โภค และการเกษตร มากกว่าการริเริ่มโครงการเชิงนวัตกรรม การบริหารงานของท้องถิ่นต้องพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐ ซึ่งอาจมีข้อจำกัด ทำให้การดำเนินนโยบายหรือโครงการต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัทร สุขใหม่ (2567) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.50$, $S.D. = 0.37$)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R = .528^{**}$) ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหัตถุธรรมกับพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีแนวโน้มไปในเชิงบวก แต่ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากแม้ผู้บริหารท้องถิ่นจะมีความพยายามในการดำเนินงานตามหลักธรรม แต่ยังคงเผชิญกับข้อจำกัดด้านงบประมาณ ระบบราชการ และบริบททางการเมืองในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม การยึดมั่นในหลักสังคหัตถุธรรมยังคงเป็นแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือจากประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรันดร์ พันธุ์ศักดิ์ และคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลท่าประจักษ์ อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองผู้นำท้องถิ่น กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นกับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำมาก ($r = 0.231^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01

3. การบูรณาการหลักสังคหัตถุธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ด้วยหลักสังคหัตถุธรรม 1. ทาน การให้การเสียสละการแบ่งปัน 2. ปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี 3. อตถจริยา การช่วยเหลือกัน 4. สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้

เพราะ ในการบริหารงานท้องถิ่น พฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประชาชน หากนักการเมืองท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม ย่อมสามารถสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือจากประชาชนได้ หลักสัจพัตยธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์และความสามัคคีในสังคม สามารถเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระประเสริฐ ปญญาโวโร (เปลงกระโทก) (2566) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอแนวทางพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสัจพัตย 4 ด้าน ทาน การจัดสรรแบ่งปันปัจจัยยังชีพให้ทั่วถึงแก่คนที่ขาดแคลนยากไร้ ให้เพียงพอที่จะเป็นอยู่ได้ทั่วกัน รักษาประโยชน์ส่วนรวม เสียสละ ไม่มีการเรียกร้องสิ่งตอบแทนหรือหวังผลตอบแทนจากการทำงาน มีจิตใจเสียสละ ด้านปิยวาจา การพูดเพื่อให้เกิดความสามัคคี เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ พูดจาดี มีอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใส ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ เรียบร้อย ด้านอัตถจริยา บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี บริหารงานด้วยความมีจิตใจที่ซื่อสัตย์ สุจริต บริหารงานด้วยคุณธรรม ด้านสมานัตตตา สนับสนุนการทำงานของนักการเมืองท้องถิ่นตามความเหมาะสม เป็นธรรมแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนร่วมงานและประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

องค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักสัจพัตยธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี” ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่น โดยเน้น 4 ด้านสำคัญ ได้แก่ 1) ด้านความมุ่งมั่นและความตั้งใจทำงานเพื่อประชาชน 2) ด้านการสร้างความเจริญให้ชุมชนท้องถิ่น 3) ด้านนโยบายการบริหารงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และด้านประสิทธิภาพในการทำงานการบริหารในชุมชนท้องถิ่น การบูรณาการหลักสัจจกัณหัตถุธรรม การเสียสละและการแบ่งปัน สมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นมีความมุ่งมั่นในการเสียสละและแบ่งปันเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ด้วยจิตใจที่เมตตากรุณา พวกเขาให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบความเดือดร้อนหรือขาดแคลน โดยมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความช่วยเหลือในรูปแบบที่

สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ การใช้ปัญญาเพื่อสร้างความสามัคคี สมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเข้าใจถึงความสำคัญของการพูดจาด้วยความสุภาพและมีประโยชน์ พวกเขามีเทคนิคในการรับฟังข้อคิดเห็น วิจารณ์ หรือคำแนะนำอย่างใจเย็น และสามารถให้คำปรึกษาได้อย่างสร้างสรรค์ พวกเขาพูดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักกล่าวขอโทษเมื่อผิดพลาด และกล่าวขอบคุณเมื่อได้รับการช่วยเหลือ ซึ่งจะทำให้เกิดความเคารพและศรัทธาต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้กับประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการสนับสนุนธุรกิจท้องถิ่น การพัฒนาทักษะแรงงาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน
- 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดรูปแบบการพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง โดยใช้กลไกที่ส่งเสริมความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความสามัคคีภายในชุมชน
- 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดรับความคิดเห็นของประชาชนอย่างต่อเนื่อง และนำข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดเวทีสาธารณะ การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร และการพัฒนาเทคโนโลยีติดตามผลความคิดเห็นของประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) สมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นควรมุ่งเน้นอยู่เคียงข้างประชาชนอย่างแท้จริง ด้วยการสร้างกลไกการสื่อสารที่เปิดกว้าง การมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการให้การช่วยเหลือในยามจำเป็น
- 2) สมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นควรส่งเสริมอาชีพและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจนี้มุ่งเน้นให้สมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นสามารถใช้ความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และชุมชนในการพัฒนาอาชีพ การฝึกอบรม การสร้างโอกาสทางการเงิน และการพัฒนาธุรกิจท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน การดำเนินการเหล่านี้จะช่วยให้คนในชุมชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 3) สมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นควรสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสร้างแรงบันดาลใจให้กับประชาชนในชุมชนเน้นการมีส่วนร่วม การสื่อสารที่โปร่งใส และการสร้างกิจกรรมที่สะท้อนวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- 2) ควรทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
- 3) ควรทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่ตำบล อำเภอหรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. พฤติกรรมความเป็นพลเมืองสำหรับสังคมไทย. นนทบุรี : ศูนย์ศึกษามหาชนและเมือง มหาวิทยาลัยรังสิต, 2560.
- กมล ทองธรรมชาติและคณะ. การเลือกตั้งพรรคการเมืองและเสถียรภาพของรัฐบาล, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มาสเตอร์เพรส, 2561.
- สุพัฒน์จิตร ลาบบัวขาว. “การเลือกตั้งท้องถิ่น : ข้อจำกัดของกระบวนการประชาธิปไตย”. วารสาร ร่วมพฤษภ มหาวิตยาลัยเกริก, 36(2) (พฤษภาคม – สิงหาคม) 2561 : 170 – 197.
- จุมพล หนิมพานิช. การบริหารจัดการการรัฐใหม่ : หลักการ แนวคิด และกรณีตัวอย่างของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2548.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. การเมืองการบริหารไทย : ภาระของชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการ. จำนวนประชากรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ปีพ.ศ. 2567, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER36/DRAW.PDF> [16 มีนาคม 2567].
- นภัทร สุขใหม่. “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2567.
- นิรันดร์ พันธุ์ศักดิ์ และคณะ. “พฤติกรรมเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลท่าประจะ อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”. วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 5(2) (กุมภาพันธ์) 2563 : 389-402.

67 วารสาร มจร.นม. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

พระประเสริฐ ปณฺญาวโร (เปลกระโทก). “การพัฒนาชุมชนตามหลักธรรมาธิปไตยของ
นักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา”. *สารนิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York :
Harper & Row.

วารสาร มจร.นม. สังคมศาสตร์ ปรัชญา ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

**พุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น
ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี**
**BUDDHIST METHODS TO PROMOTE POLITICAL
COMMUNICATION IN LOCAL ELECTIONS OF CHALOEM PHRA KIAT
DISTRICT, SARABURI PROVINCE**

พระครูใบฎีกาพิพัฒน์ เขมจาโร (บูรามี) และ พรเศรษฐี วุฒิปัญญาอิสกุล
Phrakhrubaidika Phiphat Khemajaro (Burami) and
Phonsetthi Wutthipanyaisakun,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus
Corresponding Author Email: joybenyapajoy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี 2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น 3. นำเสนอพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน 397 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้ส่งสาร รองลงมา คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านช่องทางในการส่งสาร 2) การเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด

สระบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3) พุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 (1) ฉันทะ ความพอใจในงานเพื่อส่วนรวมอย่างสุจริต (2) วิริยะ ความเพียรในการพัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายที่หาเสียงไว้ (3) จิตตะ การเอาใจใส่ มีคุณธรรม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน (4) วิมังสา การใช้เหตุผลวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นธรรม โปร่งใส หลักเหล่านี้ช่วยสร้างการเมืองที่ดีในชุมชน

คำสำคัญ: พุทธวิธี; การสื่อสารทางการเมือง; การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

Abstract

This research aims to 1. Study the level of political communication in the local elections of Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province 2. Compare people's opinions on political communication in the local elections 3. Present Buddhist methods to promote political communication in the local elections The research is a mixed-methods quantitative research using a questionnaire as a tool for data collection. The sample group is 397 people aged 18 years and over in Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province. The statistics used for data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing is done by using t-test, F-test, and one-way analysis of variance. Qualitative research uses in-depth interviews with 9 key informants. Data is analyzed by descriptive content analysis.

The research results found that 1) The level of political communication in the local elections of Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province is at a moderate level. The aspect with the highest average value is the sender, followed by the information aspect, and the aspect with the lowest average value is the message delivery channel. 2) Comparison of political communication in the local elections classified by personal factors, people of different genders There were opinions on political communication in the local elections of Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province, in general and in each aspect, and therefore the research hypothesis was rejected. 3) Buddhist methods to promote political communication in the local elections of Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province by using the principles of the Four Bases of Power: (1) Chanda, satisfaction in working

honestly for the public good; (2) Viriya, perseverance in developing the local area according to the campaign policies; (3) Chitta, caring, having virtue, and not being selfish; (4) Vimangsa, using reason and analyzing information fairly and transparently. These principles help create good politics in the community.

Keywords: Buddhist methods; Political communication; Local elections

บทนำ

การเมืองคือกระบวนการตัดสินใจในเรื่องสาธารณะ และการจัดสรรทรัพยากรในสังคมอย่างเป็นธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้และควบคุมอำนาจที่ส่งผลกระทบต่อทุกคนในสังคม โดย การสื่อสารทางการเมือง จึงเป็นกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ปกครองและประชาชนผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่สามารถแยกการเมืองออกจากการสื่อสารได้ รัฐบาลแต่ละชุดมีแนวคิด นโยบาย และข้อมูลเฉพาะที่ต้องการเผยแพร่เพื่อสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนจากประชาชน จึงใช้เครื่องมือการสื่อสารในหลากหลายรูปแบบ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต รวมถึงวรรณกรรมและการแสดงต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนให้มากที่สุด (เสรี วงษ์มณฑา, 2540)

การสื่อสารทางการเมืองมีรากฐานมาตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ โดยเฉพาะในรูปแบบของ "วาทวิทยา" ที่ใช้ถ้อยคำอย่างมีศิลปะเพื่อโน้มน้าว เช่น ในงาน Apologia ของ Plato ซึ่งแสดงถึงการโต้แย้งของ Socrates ต่อข้อกล่าวหาทางการเมือง นับเป็นตัวอย่างของการใช้การสื่อสารเพื่อป้องกันตนเองและสื่อสารอุดมการณ์ต่อสังคม แม้ว่าในอดีตจะมีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี แต่เป้าหมายของการสื่อสารทางการเมืองก็ยังคงเหมือนเดิม คือ การโน้มน้าว สร้างความเข้าใจ และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชน ในยุคปัจจุบัน การพัฒนาความคิดทางการเมืองเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องและส่งเสริมการตระหนักรู้ทางการเมืองของประชาชน การนำเสนอข่าวของสื่อเปรียบเสมือนการสร้างภาพจำในใจของผู้รับสาร และส่งผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง การชุมนุม หรือการเรียกร้องนโยบายจากรัฐบาล ทั้งหมดนี้เป็นเครื่องยืนยันถึงความสำคัญของการสื่อสารทางการเมืองในฐานะกลไกขับเคลื่อนสังคมประชาธิปไตย (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2540)

การสื่อสารทางการเมืองเป็นดั่งเส้นใยสมองของรัฐบาล หากปราศจากซึ่งการสื่อสาร รัฐบาลก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ โดยในปัจจุบันการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของรัฐบาลสู่ประชาชนถูก ทำลายด้วยข้อมูลข่าวสารที่แตกต่างหลากหลายผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ซึ่ง

ช่วยให้ประชาชนสามารถ รับรู้ข่าวสารจากแหล่งข้อมูลที่ไร้พรมแดนและรวดเร็วโดยที่รัฐบาลไม่สามารถกำกับหรือควบคุมได้ แต่อย่างไรก็ตามรายการประเภทนายกฯ พบประชาชนซึ่งเผยแพร่ผ่านโทรทัศน์และวิทยุมีความ ได้เปรียบมากกว่าในด้านการเข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวางแม้ในถิ่นทุรกันดารและประชาชนผู้รับ สารไม่จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ ส่งผลให้รายการประเภทนายกฯ พบ ประชาชนจึงยังคงเป็นช่องทางหลักของรัฐบาลและจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในโลกยุคข้อมูล ข่าวสาร ไร้พรมแดน เปรียบเสมือนฐานที่มั่นทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลที่จำต้องรักษาไว้ให้ มั่นในการกระจายข้อมูลข่าวสารที่รัฐบาลเห็นว่า “ถูกต้อง ไม่บิดเบือน” สู่ประชาชน (สุวรรณ สถาอานันท์ และเนืองน้อย บุญเนตร, 2542)

การสื่อสารทางการเมือง ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจและดึงดูดใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้เข้าร่วมกระบวนการทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำเสนอนโยบาย แสดงวิสัยทัศน์ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสื่อสารทางการเมืองในพื้นที่ด้วยการรู้จักกันส่วนตัวระหว่างผู้สมัครกับประชาชนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งอย่างมาก กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้หลักผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน มีบทบาทสำคัญในการส่งต่อข้อมูลและสร้างความเห็นพ้อง ประชาชนในพื้นที่อาจมีค่านิยมและความเชื่อที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองด้วยช่องทางการสื่อสารโดยการลงพื้นที่ พบปะประชาชนยังคงเป็นช่องทางที่สำคัญที่สุดในการสื่อสาร การใช้สื่อสังคมออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์ กลุ่มไลน์ชุมชน เป็นช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มคนรุ่นใหม่และกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย รวมถึงการแก้ไขปัญหาที่ประชาชนให้ความสำคัญ เช่น ปัญหาน้ำ ปัญหาการจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อม จะเป็นประเด็นหลักในการสื่อสาร ผู้สมัครจะต้องนำเสนอ นโยบายที่ตอบโจทยความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การโจมตีคู่แข่งเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่ใช้ในการสื่อสารทางการเมือง จากความสำคัญของการสื่อสารการเมือง ผู้วิจัยได้บูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี หลักอิทธิบาท 4 ซึ่งประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพึงพอใจ วิริยะ ความเพียรพยายาม จิตตะ การเอาใจฝักใฝ่ และวิมังสา การใคร่ครวญหาเหตุผล สามารถนำมาบูรณาการเพื่อพัฒนาการสื่อสารทางการเมืองให้มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เพื่อช่วยพัฒนากระบวนการสื่อสารที่สร้างสรรค์และสร้างความเข้าใจระหว่างผู้สมัคร ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอพุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี จำนวน 36,024 คน (สำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการ, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาโร่ ยามานะ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน โดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 9 รูปหรือ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00 และคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายใน

ตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.851

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครราชสีมา เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับนายกเทศบาลตำบลจักราช อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนัดหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการบวกรวบรวม ตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และหลักอิทธิบาท 4

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรอิสระสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) แล้วสังเคราะห์ข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงและจัดกลุ่ม เพื่อนำเสนอข้อมูลในภาพรวม

ผลการวิจัย

1. ระดับการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.45$, S.D.=0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้ส่งสาร ($\bar{x}=3.49$, S.D.=0.45) รองลงมา คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ($\bar{x}=3.47$, S.D.=0.55) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านช่องทางในการส่งสาร ($\bar{x}=3.38$, S.D.=0.55)

2. การเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. พุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ ความพึงพอใจ รู้จักการบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของชุมชน มีจิตใจไม่ละโมภะอยากร้ายด้วย การทุจริต ทำงานส่วนรวมและเวลาส่วนตัว 2) วิริยะ ความเพียรพยายาม มีการทำงานที่มุ่งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการของประชาชนปฏิบัติงานตามที่ได้อนุญาตไว้ตอนที่หาเสียงก่อนการเลือกตั้งมุ่งมั่นพยายามในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน 3) จิตตะ การเอาใจใส่ มีใจรักทำประโยชน์แก่กันด้วยความสุจริตเที่ยงธรรมไม่เห็นแก่ประโยชน์

ส่วนตัว ช่วยเหลือบุคคลอื่น โดยการให้ความสำคัญกับความชัดเจนถูกต้องเหมาะสม ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง หมั่นแสวงหาความรู้เพิ่มเติมประกอบการตัดสินใจทางการเมือง

4) วิมังสา การใคร่ครวญหาเหตุผลในการปฏิบัติงาน วางตนดีทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลที่ชัดเจนถูกต้องแก่บุคคล โดยจะต้องวางตนเสมอต้น เสมอปลาย ไม่ลำเอียงในการรับ ข้อมูลจากสื่อมวลชน ใช้เหตุผลในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมือง เพื่อไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม

อภิปรายผล

1. ระดับการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านผู้ส่งสาร รองลงมา คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นเช่นนี้เพราะ แสดงให้เห็นว่าในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นนั้น บทบาทของผู้ส่งสาร เช่น ผู้สมัครรับเลือกตั้ง นักการเมืองท้องถิ่น หรือผู้นำความคิดเห็น มีความสำคัญอย่างมากในการถ่ายทอดข้อมูลทางการเมืองให้แก่ประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สกลสุภา สันต์สวัสดิ์ (2567) ได้วิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล บุคลากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูบรรณกิจคุณาธาร (อนันต์ วรปญโญ) (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร” พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ โสทธิ อนันต์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทโธ) พบว่า เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทโธ) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทโธ) ไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศ

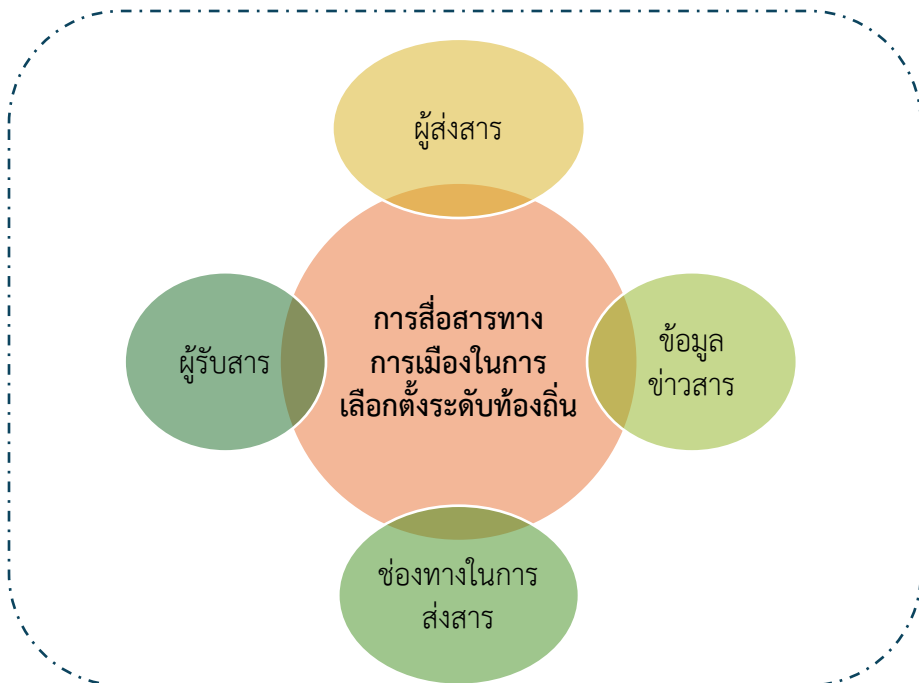
อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ในระดับท้องถิ่น ผู้สมัครมักเป็นบุคคลที่ประชาชนรู้จักเป็นการส่วนตัว ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอุดมการณ์ทางการเมือง ทำให้มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของประชาชนไม่ได้แบ่งแยกตามปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาศิวพล พลเมธี (ใกล้ชิด) (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีต่อประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี” พบว่า ผลการเปรียบเทียบการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีต่อประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัสนันท์ ศิวะพรพัฒนา (2564) ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี” พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. พุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ด้วยหลักอริยบท 4 ได้แก่ 1. ฉันทะ ความพึงพอใจ 2. วิริยะ ความเพียรพยายาม 3. จิตตะ การเอาใจฝักใฝ่ 4. วิมังสา การใคร่ครวญหาเหตุผล สามารถส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะ จะช่วยให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และสามารถตัดสินใจเลือกตั้งได้อย่างมีคุณภาพ โดยหลักอริยบท 4 เป็นแนวทางที่ช่วยให้การดำเนินงานด้านการสื่อสารมีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิศริย์ วรกุลชัยศรี (2566) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า แนวทางการนำหลักอริยบท 4 มาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” ได้แก่ 1) ด้านฉันทะ (ความ พึงพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น) เพื่อสร้างความพอใจหรือเต็มใจ ในการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ และผลงานของ ผู้สมัคร ตลอดจนศึกษานโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ 2) ด้านวิริยะ (ความพากเพียรในสิ่งนั้น) เพื่อสร้างความพยายามในการติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในการเลือกตั้ง ตลอดจน กระบวนการขั้นตอนของการเลือกตั้ง 3) ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น) เพื่อสร้างความ สนใจ

ในการเลือกตั้ง ตลอดจนการพิจารณาคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้งอย่างจริงจัง และ ไตร่ตรองนโยบายของพรรคการเมือง เพื่อให้เข้าใจถึงสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ และ 4) ด้าน วิมังสา (ความหมั่นสวดส้องในเหตุผลของสิ่งนั้น) เพื่อสร้างกระบวนการตรวจสอบพฤติกรรม คุณสมบัติของผู้ ลงสมัครรับเลือกตั้ง และพรรคการเมือง ตลอดจนเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบ ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง

องค์ความรู้

จากการวิจัยเรื่อง พุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่น ของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดที่ เกี่ยวข้อง สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

พุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น

ตามหลักอิทธิบาท 4

1. ด้านฉันทะ ความพึงพอใจ	2. ด้านวิริยะ ความเพียรพยายาม
3. ด้านจิตตะ การเอาใจฝักใฝ่	4. ด้านวิมังสา การใคร่ครวญหา

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย พบวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เน้นการสื่อสารที่ดีในทุกมิติ ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร โดยยึดหลักธรรมในพุทธศาสนา เพื่อสร้างการสื่อสารที่ถูกต้อง เหมาะสม และเกิดความร่วมมือในสังคม การนำ อธิปไตย 4 มาใช้ในกระบวนการสื่อสารทางการเมืองมีบทบาทสำคัญ ได้แก่ ฉันทะ ส่งเสริมการรับฟังอย่างเคารพ ไม่ตัดสินด้วยอคติ ใช้เมตตาและสติสร้างบรรยากาศการสื่อสารที่เปิดใจ วิจารณ์ ความมุ่งมั่นในการสื่อสาร รับฟังความคิดเห็นทุกฝ่ายอย่างอดทน ให้เกียรติผู้ร่วมสนทนา จิตตะ ความตั้งใจจริงในการรับใช้สังคม ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนอย่างต่อเนื่อง วิมังสา การไตร่ตรอง ใช้เหตุผลและข้อมูลที่ชัดเจนในการสื่อสาร ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการตัดสินใจ ช่องทางการสื่อสารที่ใช้มีทั้งแบบดั้งเดิมและออนไลน์ เช่น การอภิปรายสาธารณะและการใช้เฟซบุ๊ก เพื่อเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม การสื่อสารที่ดีช่วยให้ประชาชนรับข้อมูลที่ถูกต้อง ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์และมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดให้มีหลักสูตรอบรมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งออกแบบหลักสูตรที่เน้น การพัฒนาทักษะการสื่อสาร เช่น การพูดในที่สาธารณะ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการสื่อสารเชิงกลยุทธ์

2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาคู่มืออบรมเชิงปฏิบัติการด้านการเรียบเรียงเนื้อหาและการสื่อสารทางการเมืองให้ผู้สมัครเรียนรู้ เทคนิคการเรียบเรียงเนื้อหาตามลำดับความสำคัญ เช่น การเริ่มต้นด้วยปัญหาของชุมชน แนวทางแก้ไข และข้อเสนอเชิงนโยบาย

3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดทำแนวทางปฏิบัติด้านจริยธรรมในการใช้สื่อทางการเมือง กำหนดแนวปฏิบัติสำหรับการใช้สื่อของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่เน้นความถูกต้อง โปร่งใส และหลีกเลี่ยงการให้ข้อมูลที่บิดเบือน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) นักการเมืองท้องถิ่นควรจัดเวทีพบปะประชาชน ที่เน้นการพูดคุยอย่างสร้างสรรค์ โดยให้ทุกคนมีโอกาสนำเสนอปัญหาและแสดงวิสัยทัศน์ มีการโต้เถียงสร้างสรรค์ ที่ไม่ใช้การเผชิญหน้า แต่เป็นการแสดงออกถึงแนวคิดและแนวทางแก้ไขปัญหา

2) นักการเมืองท้องถิ่นควรมีแนวทางการสื่อสารทางการเมืองอย่างเป็นธรรม มีจริยธรรมในการสื่อสารทางการเมือง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่ใช้ข้อมูลเท็จเพื่อโจมตีฝ่ายตรงข้าม นำเสนอข้อมูลเชิงนโยบายมากกว่าการพาดพิงบุคคล

3) นักการเมืองท้องถิ่นควรหลีกเลี่ยงการแชร์หรือเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่มีการตรวจสอบ เช่น ข่าวลือหรือข่าวที่ไม่สามารถยืนยันได้ อ้างอิงข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ เช่น หน่วยงานภาครัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) งานวิจัยจากมหาวิทยาลัย หรือองค์กรอิสระรายงานสถิติที่ได้รับการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาเรื่อง พุทธวิธีเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองโดยใช้สื่อดิจิทัลในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

2) ควรทำการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี

3) ควรทำการศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของประชาชนในพื้นที่ตำบล อำเภอหรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่/ขบวนการเคลื่อนไหวประชาสังคมในต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก, 2540.

พระครูบรรณกิจคุณธาร (อนันต์ วรปญฺโญ). “การสื่อสารเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร”. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ ปรัชญา*. 7(4) (ตุลาคม - ธันวาคม 2561) : 123-133.

พระมหาศิวพล พลเมธี ไกล่ชิด. “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีต่อประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบึงยี่โถ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2563.

มนัสนันท์ ศิวะพรพัฒนา. “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนในอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2564.

สกลสุภา สันต์สวัสดิ์. “การสื่อสารทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2567.*

สมบูรณ์ โสติดอนันต์. “การสื่อสารทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของพระเทพวิทยาคมหลวงพ่อดุณ ปรีสุทโธ”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566.*

สำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการ. จำนวนประชากรอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด สระบุรี พ.ศ. 2567. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CA> [16 มีนาคม 2567].

สุวรรณ สถาอานันท์ และเนืองน้อย บุญเนตร. *ร่องรอยความคิด ความเชื่อไทย.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

เสรี วงษ์มณฑา. *การประยุกต์ทฤษฎีในการสื่อสาร ในเอกสารการสอนชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 9-15. พิมพ์ครั้งที่ 13. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540.*

อิสริย์ วรกุลชัยศรี. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566.*

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis.* (3rd ed.). New York : Harper & Row.

วารสาร มจร.นม. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

**พุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ
สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด
อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา**
**BUDDHIST METHODS TO PROMOTE BUDDHIST METHODS TO
STRENGTHEN COMMUNITIES WITH THE WAT PRACHARATH
PROJECT CREATE HAPPINESS OF NONG BUA TAKIAT
SUBDISTRICT MUNICIPALITY DAN KHUN THOT DISTRICT NAKHON
RATCHASIMA PROVINCE**

พระอธิการมนตรี มหามงคโล (ไชขุนทด) และ เบญญาภา อัจฉฤกษ์

Phra Athikarn Montri Mahamonglo (Khai Khunthot) and
Benyapa Atcharoek

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus
Corresponding Author Email: joybenyapajoy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปายะ 4 กับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข 3) นำเสนอพุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 321 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสะอาด รองลงมาได้แก่ ด้านสะดวก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้าน

สละ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปายะ 4 กับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.761^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) พุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด ตามหลักสัปปายะ 4 ได้แก่ (1) อาวาสสัปปายะ มีการแบ่งเขตพื้นที่อย่างชัดเจน ให้ความสำคัญกับความสะอาด (2) อาหารสัปปายะ มีการดูแลแหล่งอาหารให้มีความเพียงพอ เหมาะสมแก่พระสงฆ์และประชาชน (3) ธรรมสัปปายะ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่เหมาะสม เงียบสงบ (4) บุคคลสัปปายะ ส่งเสริมให้บุคคลในชุมชนมีจิตอาสา มีเมตตา และมีจิตสาธารณะ

คำสำคัญ: พุทธวิธี; ความเข้มแข็งของชุมชน; โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

Abstract

This research aims to 1) study the level of community strength with the Wat Pracharat Sang Suk project, 2) study the relationship between the four principles of Sappaya and community strength with the Wat Pracharat Sang Suk project, and 3) present Buddhist methods to strengthen communities with the Wat Pracharat Sang Suk project. The research was a mixed-method quantitative research using a questionnaire as a tool for data collection. The sample consisted of 321 people aged 18 and over in Nong Bua Ta Kiet Subdistrict Municipality, Dan Khun Thot District, Nakhon Ratchasima Province. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis was tested using Pearson's product momentum. Qualitative research used in-depth interviews with 9 key informants. Data was analyzed using descriptive content analysis.

The results of the research found that 1) The level of community strength with the Wat Pracharat Sang Suk project of Nong Bua Ta Kiet Subdistrict Municipality was overall at a high level. The aspect with the highest average value was cleanliness, followed by convenience, and the aspect with the lowest average value was organization. 2) The relationship between the 4 Sappaya principles and community strength with the Wat Pracharath Sangsuk Project of Nong Bua Ta Kiet Subdistrict Municipality has a moderate positive relationship ($R = 0.761^{**}$) with statistical significance at the 0.01 level,

thus the research hypothesis is accepted. 3) Buddhist methods strengthen communities with the Wat Pracharath Sangsuk Project of Nong Bua Ta Kiet Subdistrict Municipality according to the 4 Sapphaya principles: (1) Abodes Sapphaya: have clear spatial divisions and emphasize cleanliness; (2) Sapphaya food: take care of the food source to ensure it is sufficient and suitable for monks and people; (3) Dhamma Sapphaya: provide a suitable and quiet place for meditation; (4) Sapphaya people: encourage people in the community to volunteer, be kind, and have public-mindedness.

Keywords: Buddhist methods; Strengthen Communities; The Wat Pracharath Project Create Happiness

บทนำ

วัดประชารัฐสร้างสุขเป็นโครงการที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางแห่งความสุขของชุมชน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมคุณธรรม ความสามัคคี และความเข้มแข็งของชุมชนผ่านกิจกรรมทางศาสนาและสังคม วัดในโครงการนี้ได้รับการพัฒนาในด้านกายภาพ การบริหารจัดการ และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของรัฐบาลในการสร้างสังคมที่มีความสุขและยั่งยืน การดำเนินโครงการนี้มีเป้าหมายให้วัดเป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ การทำความดี และการพัฒนาสังคมที่มีคุณธรรมจริยธรรม อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสงบสุขให้แก่ชุมชนและประเทศโดยรวม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2564) วัดประชารัฐสร้างสุขเป็นแนวทางในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมระหว่างวัด รัฐ และประชาชน โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมศาสนา พัฒนาสภาพแวดล้อมของวัด และสร้างกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเน้นการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน หลักสำคัญของแนวคิดนี้คือการทำให้วัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ จิตอาสา และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการใช้วัดเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (กรมการศาสนา, 2564)

พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำทางจิตใจ และแบบอย่างด้านศีลธรรม วัดจึงกลายเป็นศูนย์กลางของชุมชน ทั้งในด้านศาสนา การศึกษา และการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งช่วยส่งเสริมความสามัคคีในสังคม นอกจากนี้ พระพุทธศาสนายังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม มีสุขภาพกายใจที่ดี และใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า พระสงฆ์หลายรูปมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน

เช่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม วัดจึงเป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกอบรมคนดี ที่ช่วยสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพให้กับชาติไทยอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน (พระมหาเสียม สุวโจ (มณีวงษ์) และคณะ, 2562)

โครงการ “วัด ประชา รัฐ สร้างสุข” มีเป้าหมายในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนที่เข้มแข็ง โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งด้านกายและใจของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดประชารัฐที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จุดมุ่งหมายของโครงการคือให้วัดสะอาด ร่มรื่น สวยงาม และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและธรรมะ การดำเนินงานเน้นการใช้ หลัก 5 ส (สะสาง สะดวก สะอาด สร้างมาตรฐาน สร้างวินัย), หลักสปปายะ สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อการปฏิบัติธรรม และหลักความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเน้นการพัฒนาตนเองเป็นพื้นฐาน นำไปสู่การพัฒนาวัด ชุมชน และสังคมโดยรวม ทำให้วัดกลายเป็นสถานที่ที่เหมาะสมต่อการฝึกจิต เจริญปัญญา และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและสงบ (เพ็ญประภา บุตรละและคณะ, 2558)

การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขด้วยหลักสปปายะ 4 ได้แก่ 1) อาวาสสปปายะ ที่อยู่อันเหมาะสม 2) อาหารสปปายะ แหล่งอาหารอานวย 3) ธรรมสปปายะ ธรรมที่เหมาะสม 4) บุคคลสปปายะ บุคคลที่ถูกต้องเหมาะสม จนก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่พึงปฏิบัติโดยอัตโนมัติ ดังนั้น ชุมชนไม่ได้ตั้งอยู่แต่เฉพาะในหมู่บ้านหรือชุมชนอีกต่อไป เห็นการเชื่อมโยงกับโลกไซเบอร์ที่มีเนื้อหา มากมายให้เข้าถึงได้โดยง่าย บางเรื่องเข้ามาแล้วผ่านไป บางเรื่องเข้ามาและฝังอยู่กับชุมชน พัฒนา เป็นวิถีชีวิตของชุมชน มีการสื่อสารที่หลากหลายกลายเป็นสถานที่ที่ผู้คนใช้เวลาในโลกเสมือนจริงเพิ่มขึ้น การเชื่อมโยงวัด กิจกรรมการพัฒนาวัดผ่านสื่อสังคมเป็นอีกช่องทางทำให้ผู้คนทั้งในและ นอกชุมชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของวัด พระสงฆ์และเครือข่ายรอบวัดที่ปรับ กิจกรรมการพัฒนาที่ดำเนินการร่วมกันให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป (พระครูสิริธรรมบัณฑิต และคณะ, 2564)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสปปายะ 4 กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ที่จะนำไปขยายผลในเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปายะ 4 กับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อนำเสนอพุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,624 คน (เทศบาลหนองบัวตะเกียด, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 321 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 9 รูปหรือ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.60 – 1.00 และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายใน

ตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.956

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครราชสีมา เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับนายกเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนัดหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการบวกรวบรวมตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา และหลักสัปปายะ 4

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐาน โดยพิจารณากระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมาว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique)

ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิดตามลำดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, $S.D.=0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านสะอาด ($\bar{X} = 4.13$, $S.D.=0.48$) รองลงมาได้แก่ ด้านสะดวก ($\bar{X} = 4.10$, $S.D.=0.44$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านสะอาด ($\bar{X} = 4.01$, $S.D.=0.48$)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปายะ 4 กับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.761^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ด้านอवासสัปปายะ ที่อยู่อาศัยเหมาะสม กับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.710^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ด้านอาหารสัปปายะ แหล่งอาหารอันวย กับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.776^{**}$)

ด้านธรรมสัปปายะ ธรรมที่เหมาะสม กับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.739^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ด้านบุคคลสัปปายะ บุคคลที่เหมาะสมกับกับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.700^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอพุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสัปปายะ 4 1) ด้านอवासสัปปายะ ที่อยู่อาศัยเหมาะสม มีการแบ่งเขตพุทธาวาสสังฆาวาสชัดเจนเป็นส่วน เรื่องความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยสม่ำเสมอ 2)

ด้านอาหารสัปปายะ แหล่งอาหารอำนวยการ มีการจัดสวัสดิการด้านอาหารและสาธารณูปการ
รวมเรื่องต่าง ๆ อย่างครบครัน 3) ด้านธรรมสัปปายะ ธรรมที่เหมาะสม จัดสถานที่ประพาศ
ปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม จัดให้มีโครงการเสียงธรรมะตามสาย รับฟังกันทั่วบริเวณ
หมู่บ้าน 4) ด้านบุคคลสัปปายะ บุคคลที่เหมาะสม มีการฝึกอบรมบุคลากรเพื่อให้มีความรู้
ความสามารถในการให้บริการประชาชนในชุมชนเป็นอย่างดี

อภิปรายผล

1. ระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของ
เทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านสะอาด รองลงมาได้แก่ ด้านสะดวก ที่เป็นเช่นนี้
เพราะ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียดให้ความสำคัญกับการรักษาความ
สะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่สาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความ
ร่วมมือเป็นอย่างดีจากทั้งประชาชน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ การส่งเสริม
การคัดแยกขยะ การรณรงค์การใช้ถุงพลาสติก และการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยรวมอย่าง
มีระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอุดมปัญญาภรณ์ สุนทรวัฒน์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง
“การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ตามพันธกิจ วัด ประชา รัฐ ในโครงการสร้างสุขเขต
พื้นที่บริหารงานคณะสงฆ์ภาค 10” การประเมินคู่มือในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และผล
การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการความรู้ตามพันธกิจ โครงการวัดประชารัฐ
สร้างสุข ในเขตพระสงฆ์ภาค 10 โดยรวมอยู่ในระดับสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระ
มานิตโยธิตินาโณ (มากเพชร) และคณะ (2565) ได้วิจัยเรื่อง “การใช้หลักอปริหานิยธรรม
ในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุขในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”
ผลการวิจัยพบว่า 1. การใช้หลักอปริหานิยธรรมในการพัฒนาวัด ประชา รัฐ สร้างสุขใน
ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

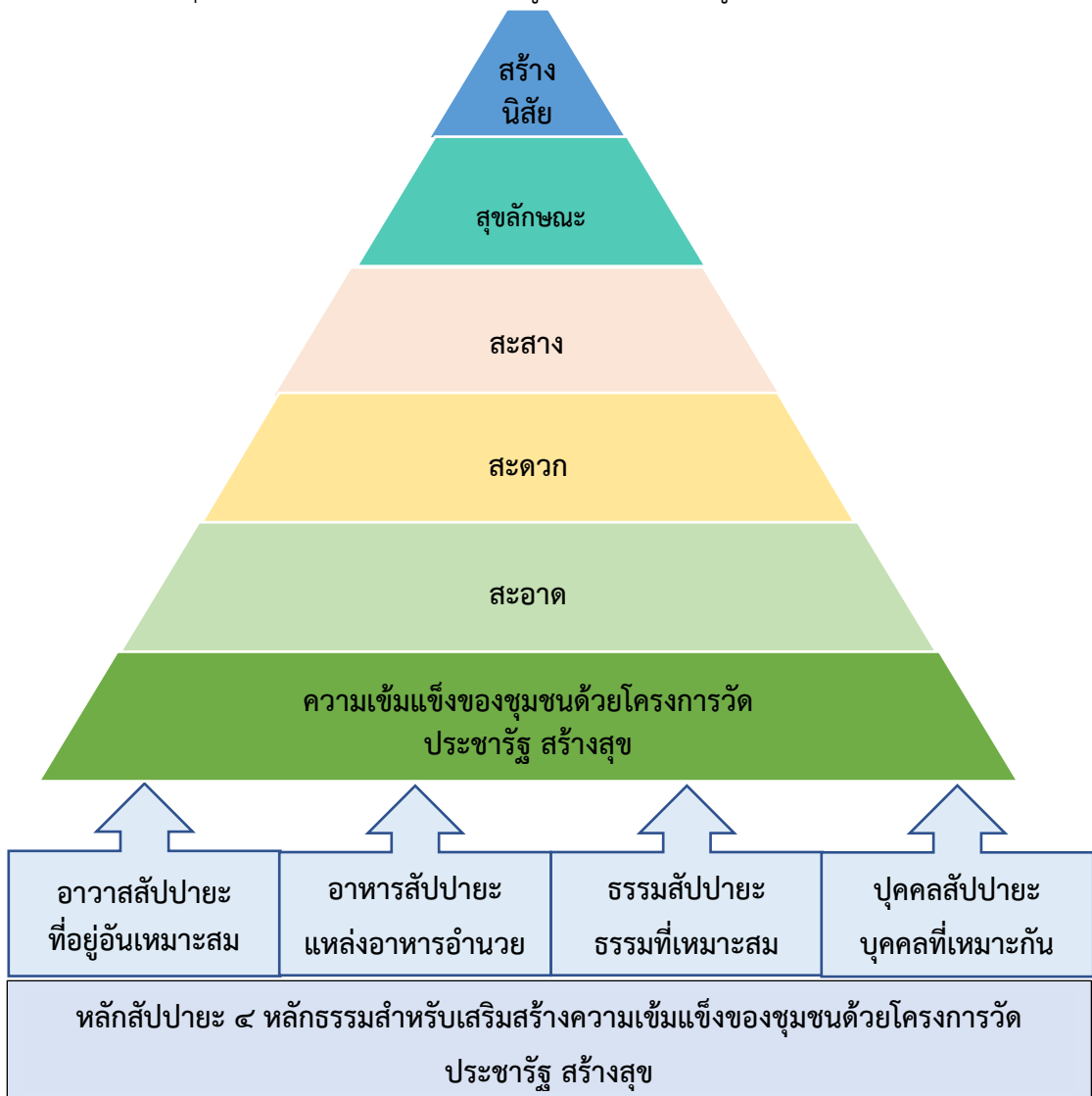
2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัปปายะ 4 กับความเข้มแข็งของชุมชนด้วย
โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด
จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.761^{**}$) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ โครงการ
วัด ประชา รัฐ สร้างสุข* ได้บูรณาการหลักสัปปายะ 4 เข้ากับการพัฒนาชุมชนอย่างเป็น
ระบบและต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาและสังคมมากยิ่งขึ้น
เกิดความสามัคคีและการพึ่งพาอาศัยกันภายในชุมชน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความเข้มแข็งของ
ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง พุทธิพันธ์ (2563) ได้วิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อน
โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี” ผลการวิจัยพบว่า การ
ขับเคลื่อนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี พบว่า การ

ขับเคลื่อนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดนครสวรรค์ตามหลักสัปปายะ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ของหลักสัปปายะ 4 กับกระบวนการการขับเคลื่อนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.742$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพิรพงษ์ ตลับทอง (2564) ได้วิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนโครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ของอิทธิบาท 4 กับกระบวนการการขับเคลื่อนโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = 0.755$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. พุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ด้วยหลักสัปปายะ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมให้การเจริญภาวนาเป็นไปด้วยดี โดยเป็นปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติธรรมให้ได้ผล ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะ โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นรูปแบบของการบูรณาการความร่วมมือระหว่างวัด ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนทั้งในด้านกายภาพและจิตใจ โดยนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะ หลักสัปปายะ 4 เป็นแนวทางสำคัญในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งทั้งกายภาพ จิตใจ และสังคม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการยึดหลักพุทธธรรมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของพระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์) (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ 7: กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหล จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการวัดสันติสุขควรจัดการด้วยหลักสัปปายะ 7 ให้เหมาะสมแก่การเป็นอยู่ร่วมกันและเหมาะสมแก่การประพฤติปฏิบัติธรรม ทั้งในด้านอาคารสถานที่ ด้านการบริหารจัดการการสัญจรทั้งภายในและภายนอกวัด ด้านการบริหารจัดการด้านการเผยแพร่ธรรม ด้านการบริหารจัดการด้านบุคลากรด้านการบริหารจัดการด้านอาหาร ด้านการบริหารจัดการด้านอากาศและสภาพแวดล้อมด้านการบริหารจัดการด้านกิจกรรมและโครงการ ทั้งนี้ ควรมีการวางแผน ควรมีการควบคุมดูแลและสั่งการ ควรกำหนดเป้าหมายและความคุ้มค่า และเหตุปัจจัยอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างการจัดการวัดให้เกิดสันติสุขต่อไป

องค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัยเรื่อง “พุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา” ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ โครงการ “วัด ประชา รัฐ สร้างสุข” ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนผ่านการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา โดยเน้น 5 ด้านสำคัญ ได้แก่ ความสะอาด การปลูกจิตสำนึกรักษาสีงแวดล้อมร่วมกัน ความสะดวก ด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการเข้าวัด สะสาง เพื่อจัดระเบียบพื้นที่และทรัพยากรสุขลักษณะ ที่ยกระดับคุณภาพชีวิตของพระสงฆ์และประชาชน และการสร้างนิสัยที่ดีในชีวิตประจำวัน ทั้งหมดนี้ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทั้งทางกาย จิตใจ และสังคมอย่างยั่งยืน โครงการ “วัด ประชา รัฐ สร้างสุข” ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เป็นแบบอย่างของการนำหลักพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการใช้หลัก สัปปายะ 4 หรือ “ความเหมาะสม” มาเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมทั้งการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) เทศบาลควรกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการล้างและฆ่าเชื้ออุปกรณ์หลังใช้งานทุกครั้งเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคและยืดอายุการใช้งานของวัสดุ ควรจัดอบรมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านสุขอนามัยในการจัดการอุปกรณ์อย่างถูกต้อง
- 2) เทศบาลควรกำหนดพื้นที่และระบบการจัดเก็บที่แยกประเภทอุปกรณ์อย่างชัดเจนและเข้าถึงง่าย ใช้สัญลักษณ์หรือป้ายกำกับเพื่อช่วยให้การหยิบใช้งานสะดวกและลดความผิดพลาด ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีจัดเก็บข้อมูล
- 3) เทศบาลควรจัดทำบัญชีแยกประเภทสิ่งของตามความถี่ในการใช้งานและความสำคัญของที่ไม่จำเป็นควรถูกจัดเก็บในพื้นที่เฉพาะหรือบริจาคให้หน่วยงานที่ขาดแคลนควรมีการประเมินสิ่งของเป็นระยะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของพื้นที่

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) เทศบาลควรกำหนดคู่มือการดูแลรักษาความสะอาดและสุขลักษณะในชุมชนให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดอบรมให้ชุมชนร่วมมือกันรักษาสีงแวดล้อมในพื้นที่มีการติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- 2) เทศบาลควรอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าแก่เด็กเยาวชน และประชาชนทั่วไปติดตั้งป้ายณรงค์ และมอบรางวัลแก่ผู้มีพฤติกรรมประหยัดพลังงานอย่างต่อเนื่อง

3) เทศบาลควรออกแบบพื้นที่จัดเก็บให้เหมาะสมกับประเภทของอุปกรณ์และใช้งานได้สะดวก ติดป้ายบอกตำแหน่งและหมวดหมู่ของเครื่องใช้อย่างชัดเจน มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่รับผิดชอบตรวจสอบความเรียบร้อยเป็นประจำทุกเดือน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

2) ควรทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา

3) ควรทำการศึกษาเรื่อง พุทธวิธีเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ในเขตพื้นที่อำเภอ หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. *แนวทางการพัฒนาวัดประชารัฐสร้างสุข*. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม. 2564.

เทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด, *จำนวนประชากรของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ปี ๒๕๖๗*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.nongbuatakiat.go.th/data.php?content_id=6 [๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๗].

บรรจง พุทาพันธ์. “การขับเคลื่อนโครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดอุดรธานี”. *วารสารนวัตกรรมท้องถิ่น*. 7(2) (ตุลาคม-ธันวาคม). 2563 : 42-59.

พระครูสิริธรรมบัณฑิต และคณะ. “รูปแบบการพัฒนาวัดด้วยวิถี 5ส โครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุข ของวัดมิ่งเมืองมูล”. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 4(1) (มกราคม-มีนาคม) 2564 : 23-36.

พระมหาเสถียร (สุวโจ มณีวงษ์) และคณะ. “รูปแบบการพัฒนาวัดสร้างสุขด้วยสัปปายะตามแนวพุทธจิตวิทยา”. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*. 6(6)(มิถุนายน) 2562 : 2821-2841.

พระมานิตย์ โชติญาณ (มากเพชร) และคณะ. “การใช้หลักอภิธานิธรรมในการพัฒนา วัด ประชา รัฐ สร้างสุขในตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี”.

วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. 2(3) (พฤษภาคม-มิถุนายน) 2565 : 1-13.

พระวีระศักดิ์ ชยธมโม (สุวรรณวงศ์). “แนวทางการจัดการวัดสันติสุขตามหลักสัปปายะ 7 : กรณีศึกษาวัดธารน้ำไหล จังหวัดสุราษฎร์ธานี”. วารสารสันติศึกษาปริทรรณ มจร. 3(2) (กันยายน – ธันวาคม) 2562 : 98 - 114.

พระอุดมปัญญาภรณ์ สุนทรวัฒน์. “การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ตามพันธกิจ วัด ประชา รัฐ ในโครงการสร้างสุขเขตพื้นที่บริหารงานคณะสงฆ์ภาค 10”. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 10(4) (ตุลาคม-ธันวาคม) 2566 : 223-237.

พิรพงษ์ ตลับทอง. “การขับเคลื่อนโครงการวัด ประชา รัฐสร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัด นครสวรรค์”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2564.

เพ็ญประภา บุตรละ และคณะ. “ทักษะที่จำเป็นสำหรับสมาชิกทีมพัฒนาในสกริม”.

วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ. 11(2) (กันยายน) 2558 : 34-41.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. แนวทางการพัฒนาวัดประชารัฐสร้างสุข. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2564.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York : Harper & Row.

**พุทธทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่น
เทศบาลนครนครราชสีมา**

**THE BUDDHIST PERSPECTIVE OF THE PUBLIC TOWARDS THE
ELECTION OF MEMBERS AND EXECUTIVES OF THE MUNICIPAL
GOVERNMENT IN NAKHON RATCHASIMA**

พระครูวินัยธรศุภวัจน์ ทีปธมฺโม (ศรีสระน้อย) และ ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์
Phrakhruvinaithon Sukhawat teepadhammo (Sisanoi) and
Chutipon Wongamonwit

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus
Corresponding Author Email: paiwan.p085@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา 2) เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา 3) นำเสนอพุทธทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน 379 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง รองลงมาได้แก่ ด้านการร่วมมรดกเลือกตั้ง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง 2) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ

ต่างกัน ทศนคคตต่อการเลอากตั้งสมาชคและผู้บรหการทอ่งถนเทศบาลนครนคระราชสเมา
ม่แตกต่ากัน จงปฏเสธสมมตฐานการวจย 3) นาสเนอพุทธทศนคคของประชานทมต่อ
การเลอากตั้งสมาชคและผู้บรหการทอ่งถนเทศบาลนครนคระราชสเมาตามหลักสัปปุริสธรรม 7
ได้แก่ 1) ธมมัญญดา รู้หลักเกณท์การเลอากตั้ง 2) อตถัญญดา รู้จกเป้าหมายในการ
บรหการงาน 3) อตตัญญดา ะใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง 4) มตตัญญดา รู้จกการใช้
งบประมาณอย่างเหมาะสม 5) กาลัญญดา รู้จกกรอบระยะเวลาในการบรหการงานทอ่งถน
6) ปริสัญญดา รู้จกพฤติกรรมของคนในทอ่งถน และ 7) ปุคคลัญญดา เลอากใช้คนให้
เหมาะสมกังาน

คำสำคัญ: พุทธทศนคค; การเลอากตั้ง; สมาชคและผู้บรหการทอ่งถน

Abstract

This research aims to: (1) study the level of public attitudes toward the election of members and executives of the Nakhon Ratchasima City Municipality, (2) compare public attitudes toward the election of these municipal representatives, and (3) present the Buddhist attitudes of the public toward the election of members and executives of the Nakhon Ratchasima City Municipality. A mixed-methods approach was employed. The quantitative aspect used questionnaires as the data collection tool, with a sample group consisting of 379 individuals aged 18 years and over, residing in the Nakhon Ratchasima City Municipality. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing was conducted using Pearson's correlation coefficient. For the qualitative part, in-depth interviews were conducted with 9 key informants, and the data were analyzed using descriptive content analysis..

The results of the research found that 1) The attitude of the people towards the election of members and local administrators of Nakhon Ratchasima Municipality is at a high level overall. The aspect with the highest average value is political decision-making, followed by election campaigning, and the aspect with the lowest average value is election conduct. 2) The attitude of the people towards the election of members and local administrators of Nakhon Ratchasima Municipality classified by personal factors found that people with different genders, ages, education levels,

monthly incomes, and occupations have different attitudes towards the election of members and local administrators of Nakhon Ratchasima Municipality. There is no difference, so the research hypothesis is rejected. 3) It presents the Buddhist attitude of the people towards the election of members and local administrators of Nakhon Ratchasima Municipality according to the principle of 7 Sappurisdhamma: 1) Thammanyuta, knowing the criteria for election, 2) Atthanyuta, knowing the goals of administration, 3) Atthanyuta, understanding one's own role and duty, 4) Mattanyuta, knowing how to use the budget appropriately, 5) Kalannyuta, knowing the time frame for local administration, 6) Parisannyuta, knowing the behavior of local people, and 7) Pukkalananyuta, choosing the right people for the job.

Keywords: The Buddhist Perspective; The Election; Executives of the Municipal

บทนำ

ทัศนคติทางการเมืองของประชาชนด้วยการที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐหรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลทำตามความประสงค์ของตนหรือกลุ่มตน และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็น เครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ ทัศนคติทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยจึงควรเป็นทัศนคติทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นประเทศที่พัฒนา การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนทุกระดับมีสิทธิ ในทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของ กระบวนการทางการเมือง ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จึงเป็น การกระทำที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อมีอิทธิพลในการตัดสินใจของรัฐบาลเป็นสำคัญ และการกระทำใดที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกนโยบายของ รัฐบาล หรือเลือกบุคคลสำคัญที่สามารถกำหนดนโยบายของรัฐบาลได้ ก็ไม่ถือเป็นทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550)

การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงนับได้ว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของกระบวนการปกครองตามหลักประชาธิปไตย กล่าวคือเป็นการสร้างและเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ภายใต้การยอมรับของสังคมทั่วไป เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการปกครองที่ตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” ถูกใช้โดยตัวแทนของประชาชน ซึ่งตัวแทนของ

ประชาชนนั้นเป็นผู้ที่ได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่ภายใต้ความรับผิดชอบ ต่อผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงในการใช้อำนาจอธิปไตย ในขณะที่เดียวกันอำนาจอธิปไตยถูกใช้โดยตัวแทน ได้แก่ สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เข้าไปการออกแบบนโยบายซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (สุนทรชัย ขอบยศ และรจนา คำดีเกิด, 2556)

ทัศนคติ เป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อหรือการรับรู้ ของบุคคลกับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมโต้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคตินั้น ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติที่มีต่อผู้บริหารท้องถิ่น คือ ท่าที ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของ ประชาชนซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ มีผลให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมา หลายสถานบันได้บ่งชี้ว่า การมีทัศนคติที่ดีนั้นจะทำให้สิ่งที่ทำอยู่นั้นประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี และมีความสุขกับสิ่งที่ทำ (ศุภิกา นิธิติศย์, 2561) ด้วยเหตุนี้ทัศนคติหรือระดับของความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อ ผู้บริหารท้องถิ่นอันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ที่ได้จากการรับรู้ข้อมูลของผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อผู้บริหารท้องถิ่น ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจของประชาชน ที่จะเลือกผู้บริหารท้องถิ่นนั้น เข้ามาทำหน้าที่บริหารประเทศของตนเอง และการที่ผู้บริหารท้องถิ่นจะดำเนินกิจกรรมของพรรคเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจของประชาชนที่จะเลือกผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ให้ สำเร็จตามความประสงค์และบรรลุเป้าหมายในการทำงานได้ ต้องควบคู่ไปกับการนำหลักพุทธธรรม มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารท้องถิ่น โดยหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมต่อ การนำมาปรับใช้ได้แก่หลักสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง เป็นคุณประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดำรงชีวิตอย่างมีสติ ปัญญา และศีลธรรม เพราะการที่ผู้บริหารท้องถิ่นจะดำเนินกิจกรรมทางการเมืองให้ประสบความสำเร็จได้ ต้องมีความรักในประชาชนอย่างจริงใจ เพียรพยายามทำงานเพื่อ ประชาชน เอาใจใส่ในความต้องการของประชาชน และคอยตรวจสอบ ไตร่ตรองในสิ่งที่ทำไปแล้วว่า เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติอย่างแท้จริงหรือไม่ (ธนศวร์ เจริญเมือง, 2544)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว หากการเมืองในทุกกระดับไม่มีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเมืองระดับท้องถิ่น ไม่พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย มีการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ ยุติธรรม มีการซื้อสิทธิขายเสียง จะส่งผลต่อการเมืองระดับชาติที่ไร้เสถียรภาพหากมีการรณรงค์การเลือกตั้ง ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ก็สามารถเป็นแนวทางหรือรูปแบบในการบริหารจัดการกิจกรรม

หรือช่องทางในการสร้างทัศนคติของประชาชนในอนาคต โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเขตของประชาชน ใน การส่งเสริมให้ประชาชนมีทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้นต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า พุทธทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นของประชาชน ผลการวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลนครนครราชสีมา และเป็นข้อมูลแก่ทางการเมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมี ส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มมากขึ้นต่อไปเพื่อเป็นแนวทางหรือรูปแบบในการบริหารจัดการกิจกรรมหรือช่องทางในการสร้างทัศนคติที่ดีของประชาชนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอพุทธทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย
การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลนครนครราชสีมา จำนวน 7,112 คน (สำนักงานเทศบาลนครนครราชสีมา, 2567)
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน โดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 9 รูปหรือ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.60 – 1.00 และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.951

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับนายกเทศมนตรีเทศบาลนครนครราชสีมา ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 379 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อบันทึกหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พหุคูณทดสอบของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา และหลักสัปสุริธรรม 7

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่น

เทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรอิสระสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิดตามลำดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลนครนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.53, S.D.=0.86) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 0.83) รองลงมาได้แก่ ด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้ง ($\bar{X}$ = 3.53, S.D.=0.86) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการดำเนินการเลือกตั้ง ($\bar{X}$ =3.48, S.D.= 0.88)

2. ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน ทัศนคติต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอพุทธทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ 1) อัมมัญญาตา เป็นผู้รู้จักเหตุ รู้หลักเกณฑ์การเลือกตั้งเป็นอย่างดี เข้าใจในกฎหมายในการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นอย่างดี 2) อัตถัญญาตา เป็นผู้รู้จักผล รู้จักเป้าหมายในการบริหารงานท้องถิ่น เลือกใช้ในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารงาน 3) อัตตัญญาตา เป็นผู้รู้จักตน เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดีรู้ความสามารถในคุณสมบัติของตนเองก่อนที่จะลงรับสมัครเลือกตั้ง 4) มัตตัญญาตา เป็นผู้รู้จักประมาณ รู้จักการใช้งบประมาณแผ่นดินได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึกต่อการบริหารงานอย่างโปร่งใส และซื่อตรง 5) กาลัญญาตา เป็นผู้รู้จักกาลเวลา รู้จักรอบระยะเวลาในการบริหารงานท้องถิ่นดำเนินการให้เหมาะสมกับเวลาที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ 6) ปริสสัญญาตา เป็นผู้รู้จักชุมชน รู้จักพฤติกรรมของคนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี รู้จักวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ และ 7) ปุคคลัญญาตา เป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล

เลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้เกิดงานที่มีคุณภาพกับท้องถิ่น เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลในการปฏิบัติงานต่าง ๆ

อภิปรายผล

1. ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลนครนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการตัดสินใจในทางการเมือง รองลงมาได้แก่ ด้านการร่วมรณรงค์เลือกตั้ง ที่เป็นเช่นนี้ เพราะ ประชาชนมีความตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะในการใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อคัดเลือกบุคคลที่มีความสามารถและซื่อสัตย์เข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง อีกทั้งยังเล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการรณรงค์เลือกตั้ง เพื่อกระตุ้นให้สังคมเกิดความตื่นตัวทางการเมืองและส่งเสริมการเลือกตั้งที่โปร่งใสและยุติธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระรฤทธิ์ วริทธิญาโน (เขียนโคกกรวด) (2567) ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ระดับทัศนคติทางการเมืองในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกันต์ ธรรมเจริญ (2564) ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ระดับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในอำเภอคลองหลวง จังหวัด ปทุมธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก

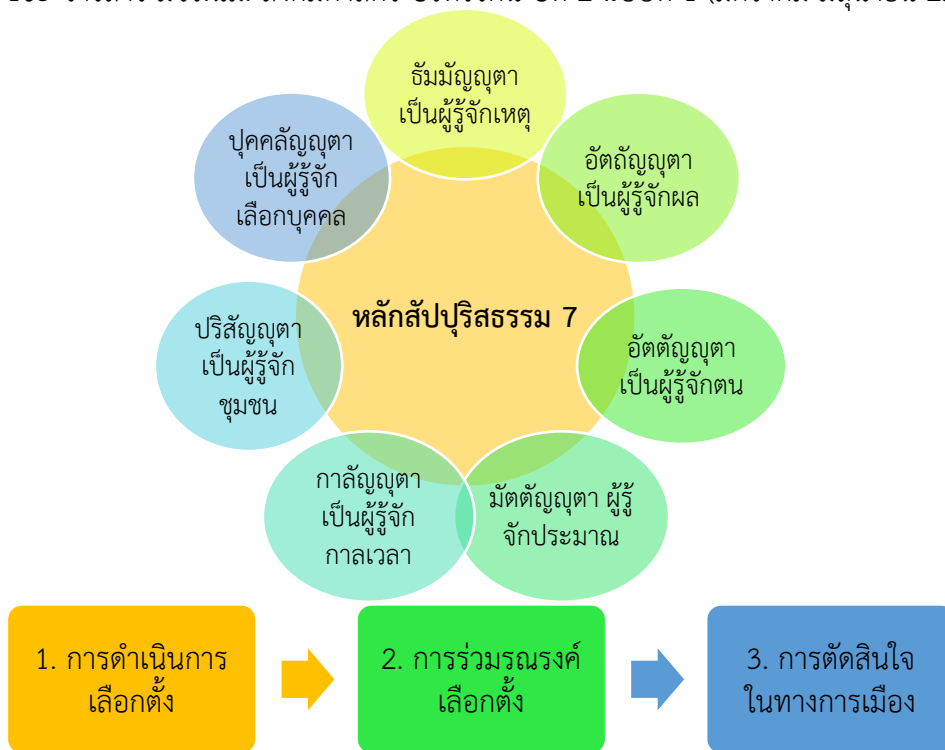
2. การเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนต่างกัน และอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนทุกกลุ่มต่างตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นว่าเป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง อีกทั้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองท้องถิ่นในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็นผ่านสื่อออนไลน์ โทรศัพท์ หรือหน่วยงานภาครัฐที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ประชาชนในทุกช่วงวัยและทุกกลุ่มอาชีพมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนในกระบวนการประชาธิปไตย และมีทัศนคติที่ดีต่อการเลือกตั้งอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Novice Puthea Yon (2563) ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนชาวกัมพูชาที่มีเพศ อายุ การศึกษา

สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรภิรมณ์ ศรีทองคำ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2558) ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านช้าง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรทางด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการกลมกลืนทางการเมือง ไม่มีผลต่อทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

3. พุทธทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่น เทศบาลนครนครราชสีมา ด้วยหลักสัปปริสธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมของคนที่ควรประพฤติปฏิบัติเป็นหลักธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม เป็นคนดีที่ทั้งต่อตนเองและสังคม สามารถส่งเสริมทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา ได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลักสัปปริสธรรม 7 เป็นแนวทางแห่งคุณธรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในหน้าที่ของตนเองในฐานะพลเมืองที่ดี เป็นแนวทางในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่มีคุณธรรมและความรับผิดชอบร่วมกันได้อย่างมั่นคง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูบรรพตภาวนาวิธาน (มนินท์ จนทโก) (2566) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอมืองนครนายก” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอมืองนครนายก ได้แก่ 1. อัมมัญญ (ผู้รู้จักเหตุ) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยใช้การรู้หลักความจริง รู้หลักการ รู้หลักเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมดา 2. อัตถัญญ (ผู้รู้จักผล) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยใช้การรู้ความหมาย รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ 3. อัตตัญญ (ผู้รู้จักตน) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยแสดงประพฤติดีที่เหมาะสมตามวิถีประชาธิปไตย 4. มัตตัญญ (ผู้รู้จักประมาณ) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยแสดงสิทธิเสรีภาพ 5. กาลัญญ (ผู้รู้จักกาลเวลา) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตย 6. ปริสสัญญ (ผู้รู้จักชุมชน) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตยสอดคล้องกับการแสดงสิทธิเสรีภาพ 7. ปุคคลัญญ (ผู้รู้จักบุคคล) ได้แก่ การพัฒนาตนเองตามวิถีประชาธิปไตย รับผิดชอบต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถ คุณธรรม และความสนใจเฉพาะบุคคลทางการเมือง

องค์ความรู้

องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัยเรื่อง “พุทธทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา” ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากแผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ การเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการเลือกผู้นำที่เหมาะสม ควรพิจารณาจากหลายปัจจัยที่สอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย การรู้จักเหตุและผล การรู้จักตนเอง การรู้จักประมาณ การรู้จักเวลา และการเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ด้าน อัมมัญญตา หรือการรู้จักเหตุ การเลือกตั้งควรเน้นการใช้เหตุผลในการเลือกผู้นำ โดยไม่ให้ความรู้สึกส่วนตัวหรือความโลภเข้ามามีอิทธิพล การใช้พุทธทัศนคติช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกผู้นำที่มีธรรมาภิบาลและความสามารถในการแก้ปัญหาชุมชนได้อย่างยั่งยืน ด้าน อัตถัญญตา หรือการรู้จักผล การเลือกผู้นำควรมองไปในระยะยาว โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเลือกผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และสามารถพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืนจะช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีสติและเหตุผล ด้าน มัตถัญญตา หรือการรู้จักประมาณ การเลือกผู้นำที่รู้จักความสามารถของตนเองและสถานการณ์ท้องถิ่น จะช่วยให้การบริหารท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่เกินขอบเขตที่สามารถทำได้ ด้าน กาลัญญตา หรือการรู้จักกาลเวลา การเลือกผู้นำที่สามารถปรับตัวตามสถานการณ์ปัจจุบันและคำนึงถึงความเหมาะสมของช่วงเวลา จะช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในแต่ละช่วงเวลา ด้าน ปุคคลัญญตา หรือการ

รู้จักเลือกบุคคล การเลือกผู้นำควรพิจารณาคุณสมบัติที่สำคัญ เช่น ความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ และวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน การใช้พุทธทัศนคติในการเลือกตั้งจะช่วยให้ประชาชนเลือกผู้นำที่มีความสามารถและมีคุณธรรม สามารถพัฒนาชุมชนไปในทิศทางที่ดีและยั่งยืน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าความต้องการส่วนตัว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดกิจกรรมหรือเวทีประชาคมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางพัฒนา และติดตามการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตย และกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

2) ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำคู่มือหรือคลังข้อมูลเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ ที่อธิบายขั้นตอนและผลของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเข้าใจบทบาทของตนและสามารถติดตาม ตรวจสอบ หรือเสนอแนะนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในชุมชน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความเห็น แลกเปลี่ยนข้อมูล และเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนในระบบการเมืองท้องถิ่น พร้อมทั้งมีการอบรมเรื่องสิทธิและหน้าที่พลเมือง เพื่อกระตุ้นการตื่นตัวและสร้างการมีส่วนร่วมที่ยั่งยืน

2) ภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรสนับสนุนการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ และบุคลากรจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น พร้อมทั้งกำหนดแนวทางให้ประชาชนในพื้นที่สามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้การบริหารท้องถิ่นสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการส่งเสริมจิตสำนึกพลเมืองของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา

2) ควรทำการศึกษาเรื่อง พุทธทัศนคติในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของสมาชิกและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลนครนครราชสีมา

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. *ทัศนคติของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการบริการจัดหางาน*. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2550.

ชนิกานต์ ธรรมเจริญ. “ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 2564.

ธเนศวร์ เจริญเมือง, *100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 – 2540*, กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2544

พรภิรมณ์ ศรีทอง และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านช้าง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี”. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 2(2) (กรกฎาคม - ธันวาคม 2558) : 33.

พระครูบรรพตภาวนาวชิโร (มนินท์ จนทโก). “การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนาของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 2566.

พระรฤทธิ วรวิธิญาโณ (เขียนโคกกรวด). “ทัศนคติทางการเมืองตามแนวพุทธในการเลือกตั้งท้องถิ่นของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเทศบาลนครนครราชสีมา”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 2567.

ศุภิกา นิรัตติย์. “ทัศนคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต”. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 9(2) (กรกฎาคม – ธันวาคม, 2561) : 138 -170.

สุนทรชัย ขอบยศ และรจนา คำดีเกิด. “การเมืองภาคพลเมือง : การถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทย”. *รัฐสภาสาร*. 6 (4) (2556) : 9 - 20.

Novice Puthea Yon. “ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของชาวกัมพูชาที่พำนักอยู่ในเขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร”. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 2563.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York : Harper & Row.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

BUDDHIST INTEGRATION TO PROMOTE CIVIC DUTIES OF BANG YAI MUNICIPALITY NONTHABURI PROVINCE

กิตติพร วงษ์แก้ว และ พิชิต ปุริมาตร

Kittiporn Wongkaew and Pichit Purimart,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima Campus

Corresponding Author Email: joybenyapajoy@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับหน้าที่พลเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจคหัตถ์ 4 กับหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี วิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 371 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเคารพความแตกต่าง รองลงมา คือ ด้านรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านเคารพกติกาประชาธิปไตย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจคหัตถ์ 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี พบว่า หลักสัจคหัตถ์ 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับน้อย ($R=.453^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3) นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบล

บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ด้านทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน 2) ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ 3) ด้านอัตถจริยา การช่วยเหลือกัน รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว 4) ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ส่งเสริม; หน้าที่พลเมือง

Abstract

This research aims to 1. Study the level of civic engagement of the citizens in Bang Yai Subdistrict, Nonthaburi Province. 2. Examine the relationship between the four social objectives and the civic duties of the Bang Yai Subdistrict Municipality, Nonthaburi Province. 3. Present Buddhist integration to promote civic duties of the Bang Yai Subdistrict Municipality, Nonthaburi Province. The research employs a mixed-methods approach. The quantitative research uses a questionnaire as a tool for data collection. The sample group consists of citizens aged 18 years and older in Bang Yai Subdistrict, Nonthaburi Province, totaling 371 individuals. The statistical methods used for data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing is conducted using t-tests and ANOVA. The qualitative research employs in-depth interviews with 9 key informants, and the data is analyzed through descriptive content analysis.

The research results found that 1) The level of promotion of civic duties in Bang Yai Subdistrict, Nonthaburi Province, is generally at a high level. The area with the highest average is respect for differences, followed by self-responsibility and self-reliance. The area with the lowest average is respect for democratic rules. 2) The relationship between the four social objectives and the promotion of civic duties in Bang Yai Subdistrict Municipality, Nonthaburi Province, shows that there is a positive correlation at a low level ($R = .453^{**}$) which is statistically significant at the 0.01 level. Therefore, the research hypothesis is accepted. 3) Presenting Buddhist integration to promote the civic duties of Bang Yai Subdistrict, Nonthaburi Province, based on the four principles of Sanghavatthu: 1) In terms of giving, which includes

generosity, sacrifice, sharing, and providing assistance to those in need or distress. 2) In terms of kind speech, fostering unity through positive communication and using polite language. 3) In terms of ethical conduct, helping one another and practicing selfless sacrifice. 4) In terms of consistency, being a person of stability and maintaining appropriate behavior consistently.

Keywords: Buddhist Integration; Promote; Civic Duties

บทนำ

ความเป็นพลเมือง (Citizenship) เป็นคำที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็น"พลเมือง" ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย" กล่าวคือ มีสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ในนานาประเทศ อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีจัดให้มีการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ขึ้นมา และประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมือง จนเป็นตัวอย่งให้กับประเทศต่างๆ และปัจจุบันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองได้กลายเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ ทั่วโลก (ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และวิเชียร ตันศิริมงคล, 2559)ความเป็นพลเมืองเป็นสถานะของการเป็นพลเมืองของสังคมของประชาชนของชาติที่มีทฤษฎีเรื่องของสัญญาของสังคม ที่ให้สิทธิและความรับผิดชอบแก่ประชาชนความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องของการมีสิทธิเสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในชีวิตของชุมชนในทางกฎหมายยังเป็นเรื่องที่เชื่อมระหว่างปัจเจกชนกับรัฐอีกด้วย นอกจากนี้ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นพลเมืองที่ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะที่จะนำประเทศไปสู่สันติสุขด้วยวิถีประชาธิปไตย ซึ่งรวมการมีอิสรภาพ การพึ่งตัวเองได้ การมีสิทธิ การเคารพสิทธิ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพกติกาบ้านเมือง ไม่ใช้ความรุนแรง มีจิตสาธารณะ เป็นต้น (ถวิลวดี บุรีกุล เออเจนี เมริโอ และรัชวดี แสงมเหหมัด, 2557).

จากเหตุการณ์การที่มีการเคลื่อนไหวของภาคประชาชน นับเป็นเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวและตระหนักรู้ในเรื่องสิทธิของประชาชนที่มีมากขึ้น รวมทั้งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีความเข้าใจอานาจของความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งไม่ได้สิ้นสุดเพียงแค่การเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการหาหน้าที่ของตนให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามการตื่นตัวเรื่องสิทธิในการแสดงออกด้วยการเรียกร้องในปัจจุบันเริ่มนำไปสู่ปัญหา เนื่องจากการออกมาเรียกร้องส่วนใหญ่เป็นการเรียกร้องเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง และกลุ่มของตนเป็นหลัก

อีกยังยึดติดกับสิทธิของตนโดยไม่ตระหนักถึงสิทธิของผู้อื่นและผลประโยชน์ของประเทศชาติโดยรวมว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเมิด ทำให้การออกมาเคลื่อนไหวแสดงออกทางการเมืองหลายครั้งที่อยู่นอกเหนือกฎกติกา มักส่งผลกระทบแง่ลบในหลายด้าน นอกเหนือจากการละเมิดสิทธิของผู้อื่นและสังคมแล้ว ยังนำไปสู่ความไม่เข้าใจกันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ จนก่อให้เกิดความบาดหมาง ซึ่งนำไปสู่การตอบโต้กันอย่างไม่สิ้นสุดอีกด้วย ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการพัฒนาประชาชนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดี รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพ และแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง และวิเชียร ตันศิริมงคล, 2559)

ปัญหาประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่เกิดจากการที่ประชาชนไม่มีความเป็นพลเมือง เห็นได้จากการที่ประชาชนมีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไม่มากพอ เป็นแต่เพียงผู้อยู่ภายใต้ระบอบอุปถัมภ์หรือชนชั้นปกครองใหม่ ที่มาจากการเลือกตั้งที่สำคัญ คือ เกิดการแตกแยกในสังคม ประชาชนไม่ยอมรับความแตกต่างและไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน ความเห็นที่ต่างกันจึงนำไปสู่ความแตกแยกพรรคการเมืองและการเลือกตั้งจึงกลายเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมชุมชน หรือครอบครัวแตกแยกกัน (ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์, 2558) นอกจากนี้ คือ แต่ละคนใช้สิทธิเสรีภาพตามใจชอบ โดยมีได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม จากปัญหาที่กล่าวมา จึงเห็นได้ว่าในระบอบประชาธิปไตย จะต้องมีความเป็นพลเมืองจึงจะทำให้ประชาธิปไตยสำเร็จได้ กล่าวคือ สมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา หรือกล่าวได้ว่า พลเมืองเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนเป็น “พลเมือง” ก็จะเปลี่ยนจากภาระหรือปัญหา กลายเป็นพลของเมืองหรือกำลังของเมืองปัญหาทุกอย่างของสังคมก็ จะแก้ ไขได้ สังคมก็ จะเข้มแข็ง และประชาธิปไตยก็จะประสบความสำเร็จ (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, 2555)

สังคมไทยจะมีความสุขและอยู่ร่วมกันได้อย่างสามัคคีนั้น คนไทยทุกคนจะต้องมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตย 6 ประการ ได้แก่ 1. รับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ 2. เคารพสิทธิผู้อื่น 3. เคารพความแตกต่าง 4. เคารพหลักความเสมอภาค 5. เคารพกติกาประชาธิปไตย 6. รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม รวมทั้งรู้ถึงบทบาททางสังคมที่ตนดำรงอยู่ซึ่งสมาชิกทุกคนในสังคมย่อมต้องมีบทบาทหน้าที่ตามสถานภาพของแต่ละคนแตกต่างกัน ถ้าสมาชิกทุกคนในสังคมได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน อย่างถูกต้องแล้วจะได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ ในปัจจุบันนี้สังคมประชาธิปไตยของไทย มีการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเพื่อความเท่าเทียมกันมากเกินไปจนลืมหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งที่คู่กัน เมื่อมีสิทธิก็ต้องมีหน้าที่ พลเมืองของทุกประเทศมีทั้งสิทธิและหน้าที่แต่จะมีมากน้อยเพียงใด

ขึ้นอยู่กับกฎหมายของประเทศนั้น ๆ หน้าที่เป็นภารกิจที่ทุกคนต้องกระทำเพื่อสร้างคุณค่าของความเป็นมนุษย์เมื่อเกิดมาเป็นคน ค่าของคนอยู่ที่การปฏิบัติหน้าที่โดยมีความรับผิดชอบเป็นหัวใจสำคัญและต้องสอดคล้องกับบทบาททางสังคมที่แต่ละบุคคลดำรงอยู่เพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าและเป็นที่ยอมรับของสังคม (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นพลเมืองที่ดีผู้วิจัยจึงบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย 1. ทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน 2. ปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี 3. อุตถจริยา การช่วยเหลือกัน 4. สมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ การเป็นพลเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องอาศัยคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาระดับหน้าที่พลเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และเพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 5,083 คน (กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 371 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานทางด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชน จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 9 รูปหรือ โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00 และคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อวัดความสอดคล้องภายในตามแนวคิดของครอนบาค (Cronbach) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.922

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่าคะแนนของข้อคำถามเท่ากับ 0.80 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำตัวจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อดำเนินการดังนี้

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยขอประสานความร่วมมือกับนายกเทศมนตรีตำบลบางใหญ่ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 371 คน และเก็บแบบสอบถามคืนได้ครบตามจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยประสานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อกำหนดหมายเวลาและขออนุญาตบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการประมวลผลตรวจสอบความถูกต้องในภายหลัง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้

1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี และหลักสังเกต 4

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการทดสอบสมมติฐาน โดยพิจารณาระดับความเข้มแข็งของชุมชนด้วยโครงการวัด ประชารัฐ สร้างสุข ของเทศบาลตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมาว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิดตามลำดับความสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเคารพความแตกต่าง ($\bar{X} = 4.18$, S.D.=0.37) รองลงมาได้แก่ ด้านรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ($\bar{X} = 4.15$, S.D.=0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านเคารพกติกาประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.08$, S.D.=0.41)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังเกต 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

หลักสังเกต 4 โดยภาพรวม กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R = .453^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.486^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.432^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านอิตถจริยา การช่วยเหลือกัน กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.502^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.424^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ด้านทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน การบูรณาการหลักพุทธศาสนาในการบริหารงานของเทศบาลปรากฏให้เห็นผ่าน การบริการประชาชนด้วยความเอื้อเฟื้อ เสียสละ และไม่เลือกปฏิบัติ อีกทั้งมีการส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ร่วมมือกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น "คนบางใหญ่ไม่ทิ้งกัน" ที่เน้นการช่วยเหลือและแบ่งปันในหมู่ประชาชน 2) ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิดความสามัคคี ผู้บริหารควรพูดในสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริง และทำในสิ่งที่พูด เพราะคำพูดเพียงคำเดียวอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดหรือสร้างความรักสามัคคีได้ ดังนั้น การพูดดีจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยลดความขัดแย้งและสร้างความร่วมมือในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเทศบาลได้นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เช่น สังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยเฉพาะการสื่อสารด้วยปิยวาจา ทำให้ประชาชนรู้สึกเข้าหาเจ้าหน้าที่ได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ความสำเร็จของการพูดดีเริ่มต้นจากครอบครัว เพราะครอบครัวคือรากฐานของสังคม หากปลูกฝังนิสัยพูดสุภาพ มีมารยาทตั้งแต่ในบ้าน ก็จะขยายผลไปสู่ชุมชนได้ เทศบาลบางใหญ่ได้จัดกิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรม และเชิญพระสงฆ์มาให้ความรู้เรื่องการใช้วาจาอย่างสร้างสรรค์ 3) ด้านอิตถจริยา การช่วยเหลือกัน การกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะการช่วยเหลือกันในชุมชน เช่น การจัดกิจกรรมทำบุญ

การดูแลรักษาความสะอาด การช่วยเหลือผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ประสบความยากลำบากในชุมชน นอกจากนี้หลักธรรมทางพุทธศาสนาช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่คนในชุมชน ทำให้เกิดการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ ทั้งนี้การนำเมตตา, ความกรุณา และการเสียสละมาประยุกต์ใช้ 4) ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอในชุมชนเทศบาลตำบลบางใหญ่มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมของพุทธศาสนา เช่น การทำสมาธิ การรักษาศีล และการทำบุญร่วมกัน ช่วยให้คนในชุมชนมีความมุ่งมั่นในการทำมาค้าขายอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติหน้าที่ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอไม่เพียงแต่ส่งผลให้ชุมชนมีความสงบสุข แต่ยังช่วยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในสังคม การที่คนในชุมชนปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่มีความสม่ำเสมอในการทำงานร่วมกัน

อภิปรายผล

1. ระดับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ด้านเคารพความแตกต่าง รองลงมาได้แก่ ด้านรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะประชาชนในเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี มีความตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม และวิถีชีวิต จึงส่งผลให้เกิดการเคารพในความแตกต่างของผู้อื่นอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระโณนทย กตปุญโญ (อุ้นเรือน) (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประชาชน อยู่ในระดับมาก

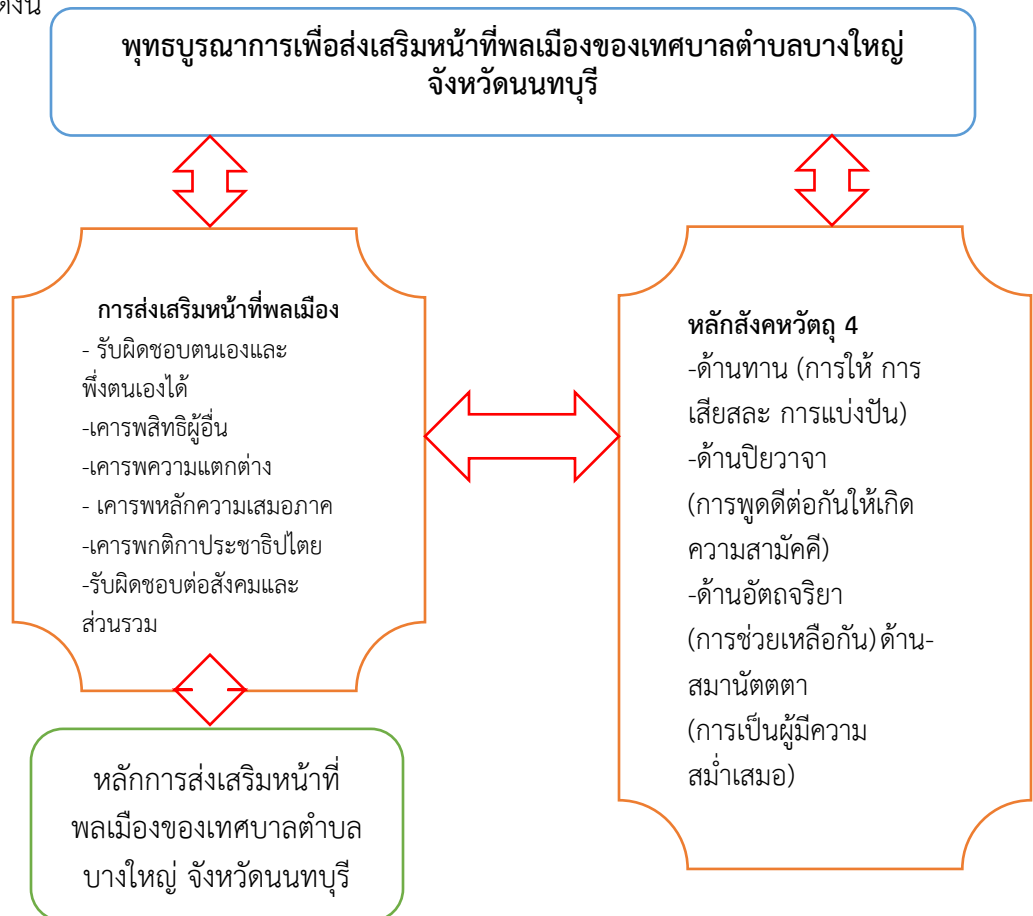
2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี หลักสังคหวัตถุ 4 โดยภาพรวม กับการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับน้อย ($R=.453^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา เป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีในสังคม และส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองอย่างมีคุณภาพในระดับท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ พรพุทธิพงศ์ และคณะ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า จากการทดสอบสมมติฐานการ วิเคราะห์ถดถอย พหุคูณของตัวแปรอิสระกับระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้าน คุณลักษณะ

พื้นฐานของพลเมืองดี พบว่า ตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการรับรู้ หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองที่สามารถพยากรณ์ระดับการรับรู้ หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถ พยากรณ์ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของ พลเมืองดีได้ร้อยละ 56.60 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.48

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน หรือหลักในการครองใจคนเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม เหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งในระดับบุคคล ชุมชน หรือสังคมโดยรวม สามารถส่งเสริมหน้าที่พลเมืองได้เป็นอย่างดี หลักสังคหวัตถุ 4 มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสาธารณะและตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยเฉพาะในบริบทของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรมและประชากร หลักธรรมนี้จึงช่วยส่งเสริมหน้าที่พลเมืองในหลายมิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา กุเวรไตรย์ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทของสติในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่นเพื่อส่งเสริมบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาได้แก่ 1) ด้านทาน มีการประพฤติปฏิบัติในการเป็นผู้รู้จักให้ รู้จักการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปันเพื่อส่วนรวมอย่างเหมาะสม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน 2) ด้าน ปิยวาจา เป็นผู้ที่ใช้คำพูดในการสื่อสารด้วยถ้อยคำหรือวาจาที่สุภาพ ไพเราะ อ่อนน้อม ถ่อมตน อ่อนหวาน น่าฟังที่ก่อให้เกิดความสามัคคี มีประโยชน์ ถูกกาลเทศะ โดยการพูดเป็นไปด้วยความเต็มใจ จริใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง 3) ด้านอิตถจริยา รู้จักและปฏิบัติตนในการทำประโยชน์ต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้วยร่างกาย หรือแรงใจ ช่วยกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ไม่เกียจงาน หรือเลื่องงาน 4) ด้านสมานัตตตา เป็นผู้ที่ครองตน วางตนให้มีความเหมาะสม ถูกกาลเทศะ ไม่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลังรู้จักการประพฤติปฏิบัติตนให้สามารถเข้ากับผู้อื่นได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย และวางตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น

องค์ความรู้

จากการวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิดที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เน้นการส่งเสริมหน้าที่พลเมือง รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกาประชาธิปไตย รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม หลักการส่งเสริมหน้าที่พลเมืองของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยบูรณาการ หลักสังคหวัตถุ 4 ด้านทาน การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน ด้านปิยวาจา การพูดดีต่อกันให้เกิด ความสามัคคี ด้านอัตถจริยา การช่วยเหลือกัน ด้านสมานัตตตา การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ การ

เป็นผู้มีความสม่ำเสมอ เทศบาลเน้นส่งเสริมให้ชุมชนยึดมั่นในการทำมาค้าขายอย่างต่อเนื่อง ด้วยการฝึกสมาธิ วิชาศิลปะ และร่วมกิจกรรมบุญ เพื่อสร้างพลเมืองที่มั่นคงในคุณธรรม และชุมชนที่มีความสงบสุขและยั่งยืน การบูรณาการหลักพุทธศาสนาเหล่านี้จึงไม่เพียงแต่ส่งผลต่อการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยสร้างสังคมที่มีความอบอุ่น เอื้ออาทร และเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เทศบาลควรจัดกิจกรรมชุมชนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มอายุและอาชีพเข้ามามีบทบาท เช่น เวทีประชาคม การประชุมหมู่บ้าน หรือกิจกรรมอาสาสมัคร ส่งเสริมกลไกการมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยประชาชน หรือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสะท้อนความคิดเห็นในระดับท้องถิ่น

๒) เทศบาลควรพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่พลเมือง จัดอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย เช่น สิทธิในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการเลือกตั้ง และเสรีภาพในการดำเนินชีวิต

๓) เทศบาลควรส่งเสริมวัฒนธรรมการยอมรับความหลากหลายและอยู่ร่วมกันอย่างสันติจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพ ศาสนา และความเชื่อที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจและลดอคติในด้านความแตกต่าง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) เทศบาลควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างความเท่าเทียมในชุมชน จัดเวทีพูดคุยในชุมชนที่เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่ม เช่น เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ และแรงงานข้ามชาติ มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะทางในการส่งเสริมหน้าที่พลเมือง

2) เทศบาลควรจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตย สิทธิหน้าที่ของพลเมือง และกติกาทางการเมือง เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

3) เทศบาลควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ชาวบ้านเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น กล่องรับความคิดเห็น เวทีสาธารณะ หรือช่องทางออนไลน์ของเทศบาล

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาพลเมืองประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

2) ควรทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาจิตสำนึกพลเมืองตามหลักพุทธธรรมในของเทศบาลตำบลบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

3) ควรทำการศึกษาเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมหน้าที่พลเมือง ในเขตพื้นที่อำเภอ หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData> [1 มกราคม 2567].

ญาณิศา กุเวรไตรย์. “บทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในอำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566.

ถวิลวดี บุรีกุล เออเจนี เมริโอ และรัชวดี แสงมเหหมัด. *พลเมืองไทย : การสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2557.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic Education)*. กรุงเทพฯ : นาน มีบุ๊คส์, 2555.

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองพัฒนาการเมืองไทยโดยสร้างประชาธิปไตยที่คน*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2555.

พระอโณทัย กตปุญโญ (อุ้นเรือน). “การส่งเสริมจิตสำนึกการเมืองภาคพลเมืองเพื่อการพัฒนากระบวนการประชาธิปไตยของประชาชน อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566).

ไพฑูรย์ โพธิสว่าง และวิเชียร ต้นศิริมงคล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้นำทางการเมืองในประเทศไทย. *รายงานวิจัย*. ชลบุรี : คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.

วสันต์ พรพุทธิพงศ์ และคณะ. “การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร”. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn (ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ)*, 8(1) (มกราคม – เมษายน 2558) : 1331-1350.

ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์. *การสร้างสำนึกพลเมือง*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2558.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York : Harper & Row.